

**Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci
Katedra žurnalistiky**

**ANALÝZA TELEVÍZNEHO SPRAVODAJSTVA
S DÔRAZOM NA SPROSTREDKOVANÚ
IDEOLÓGIU**

Magisterská diplomová práca

Bc. Ľubomíra MARTINKOVÁ

Vedúca práce: Mgr. Renáta Sedláková, Ph.D.

Olomouc 2014

Čestné prehlásenie

Vyhlasujem, že som predkladanú magisterskú diplomovú prácu „*Analýza televízneho spravodajstva s dôrazom na sprostredkovanú ideológiu*“ spracovala samostatne a pod odborným vedením vedúcej diplomovej práce. Použité zdroje uvádzam v zozname použitej literatúry a zdrojov a zároveň osvedčujem použité citáty. Rozsah tejto práce je 187 619 znakov. Potvrdzujem tiež, že elektronická verzia predkladanej magisterskej diplomovej práce je 100% identická s tlačenu verziou.

V Olomouci, dňa 30.04.2014

.....

vlastnoručný podpis

Pod'akovanie

Z tohto miesta sa chcem poďakovať vedúcej diplomovej práce Mgr. Renáte Sedlákovej, Ph.D. za jej odborné vedenie, usmernenia, trpezlivosť a čas, ktoré mi bola ochotná venovať. Moja vďaka patrí aj kompetentným osobám z médií, ktorí mi sprístupnili skúmané spravodajské relácie. V neposlednom rade ďakujem mojej rodine za neustálu podporu.

ABSTRAKT

Témou práce je analýza televízneho spravodajstva v roku 2012 na troch vysielacích programových službách- verejnoprávna televízia Rozhlas a televízia Slovenska, televízia JOJ a televízia Markíza. Metódou konštruovaného týždňa sme stanovili výskumnú vzorku 52 spravodajských relácií v každom médiu, čím sme získali 156 relácií. Celkovo sme analýze podrobili 6402 príspevkov. Cieľmi výskumu sú identifikácia ideológie sprostredkovanej skrze spravodajské obsahy a taktiež aj explorácia tematických kategórií príspevkov. Aplikovali sme kvantitatívne techniky obsahovej analýzy a diskurzívnu analýzu.

Analýzou sme dokázali prítomnosť skúmaných ideologických identifikátorov na všetkých vysielacích programových službách. Výsledky poukazujú na rozdielnosť v dominantnej ideologickej kategórii medzi verejnoprávnu a komerčnými stanicami. Tematické kategórie televízneho spravodajstva boli rozdielne nielen v rámci postavenia médií v duálnom systéme, teda verejnoprávne a komerčné, ale aj medzi komerčnými navzájom.

Kľúčové slová: Televízne spravodajstvo. Mediálne systémy. Verejnoprávna televízia. Komerčná televízia. Ideológia. Ideologické identifikátory.

ABSTRACT

The theme of the Master thesis is the analysis of television news in 2012 on three broadcasting services – the public broadcasting service Rozhlas a televízia Slovenska, the commercial broadcasting service Television JOJ and the commercial broadcasting service Television Markíza. Our research sample consisted of 52 TV news programs in every broadcasting service, which were sorted out by the method of constructed week sampling. Total number of the TV news programs in our research sample was 156, which contained 6402 news reports. The research objectives are the identification of ideology mediated through news contents and also the exploration of thematic categories of the news reports. We applied quantitative techniques of content analysis and discourse analysis.

Our analysis demonstrated the presence of researched ideological identifiers for all broadcasting services. Results showed differences in the dominant ideological category of public and commercial broadcasters. Thematic categories of television news were as different as the role of the broadcaster in the dual system- public and commercial and also between commercial services themselves.

Keywords: Television news. Media systems. Public broadcasting service. Commercial broadcasting service. Ideology. Ideological identifiers.

OBSAH

ÚVOD.....	5
1 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ.....	7
1.1 Postavenie verejnoprávnej televízie v európskych mediálnych duálnych systémoch.....	7
1.1.1 Stredomorský (mediteránny) model.....	8
1.1.2 Severo/ stredoeurópsky model.....	9
1.1.3 Severoatlantický model.....	10
1.1.4 Postavenie verejnoprávnej televízie v slovenskom mediálnom systéme.....	10
1.2 Charakteristika skúmaných staníc s dôrazom na ich spravodajské relácie.....	11
1.2.1 Rozhlas a televízia Slovenska (Slovenská televízia :1).....	12
1.2.2 Televízia JOJ.....	13
1.2.3 Televízia Markíza.....	14
1.3 Spravodajský diskurz.....	15
1.4 Sledovanosť spravodajských relácií.....	20
1.5 Vnímanie objektivity spravodajských relácií divákmi.....	21
1.6 Ideológia.....	23
1.6.1 Pojem ideológia.....	23
1.6.2 Ideológia v spravodajstve.....	24
1.7 Východiská pre výskum ideológií sprostredkovaných v spravodajstve.....	25
1.7.1 Ideológia podľa Teuna A. van Dijka.....	26
1.7.2 Glasgowská škola.....	28
1.8 Prehľad výskumov obsahového zamerania spravodajstva.....	29
2 METODIKA PRÁCE A METÓDY SKÚMANIA.....	34
2.1 Cieľ výskumu.....	34
2.2 Výskumné otázky a hypotézy.....	34
2.3 Metódy a techniky výskumu.....	35
2.4 Dizajn výskumu.....	37
2.4.1 Výber vzorky.....	37
2.4.2 Výskumná vzorka.....	37
2.4.3 Analytická jednotka.....	38
2.5 Postup a operacionalizácia.....	38

2.5.1	Obsahová analýza tematických kategórií spravodajstva.....	38
2.5.2	Obsahová analýza charakteru príspevkov televízneho spravodajstva.....	41
2.5.3	Diskurzívna analýza ideológie sprostredkovanej v spravodajstve.....	42
3	VÝSLEDKY A DISKUSIA.....	55
3.1	Vyhodnotenie podielu tematických kategórií.....	59
3.1.1	RTVS.....	59
3.1.2	Televízia JOJ.....	61
3.1.3	Televízia Markíza.....	63
3.1.4	Komparácia tematickej skladby spravodajstva na jednotlivých staniciach.....	64
3.2	Analýza ideológie sprostredkovanej v spravodajstve.....	66
3.2.1	RTVS.....	68
3.2.2	Televízia JOJ.....	74
3.2.3	Televízia Markíza.....	81
3.2.4	Komparácia ideológií sprostredkovaných v spravodajstve.....	87
3.3	Diskusia poznatkov.....	88
3.4	Prínosy a obmedzenia výskumu.....	89
ZÁVER.....		91
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY A ZDROJOV.....		94
ZOZNAM TABULIEK, ZOZNAM GRAFOV A OBRÁZKOV.....		99
ZOZNAM PRÍLOH.....		100
PRÍLOHY.....		101
Príloha č. 1.....		101
Príloha č.2.....		104
Príloha č. 3.....		110
Príloha č. 4.....		123
Príloha č. 5.....		129

ÚVOD

„Už si o tom počul? Videla som to včera v správach. Ten nezodpovedný sused sa bol korčuľovať, spadol a dostal krvácanie do mozgu. Ved' má sedem detí a nezoberie si prilbu, to je svedomitý otec?“ „A v Krimi zase dávali ako opäť nejaký muž dobodal svoju manželku. Ja to už nemôžem ani pozerat', na celom Slovensku samé vraždy a bitky. To už nie je normálne, čo sa u nás deje!“

Každý večer takmer polovica Slovenska zasadne pred svoje televízne obrazovky, aby sa zo spravodajských relácií dozvedela, čo je „nové doma a vo svete.“ To, čo v reportážach vidia, sa stáva témou ich každodenných rozhovorov a sprostredkované informácie preberajú do svojho života. Predsa čo bolo v správach je to, čo sa skutočne deje.

Príspevok, o ktorom je prvá výpoveď v úvodnom odseku niesol odkaz ideológie bezpečnosti. Situácia pre mnohých nezaujímavá a nepatriaca do hlavných spravodajských relácií- nešťastný pád otca, sa zmenila na propagáciu potreby prilby a bezpečnosti pri športe. Druhý príklad zase naznačuje tematické tendencie televíznych staníc zamerané na sprostredkovanie kriminálnych udalostí, nehôd a nešťastí.

Mediálna teória hovorí o sociálno-konstruktivistickom prístupe, v ktorom majú masové médiá schopnosť vytvárať a konštruovať významy a tie sprostredkovať ďalej svojim publikám. Vychádza z predpokladu, že médiá konštruujú sociálnu realitu (výberom a spracovaním udalostí), pričom publikum si vytvára svoj osobný pohľad, na ktorom sa tieto médiá podieľajú. Práve ideológia sprostredkovaná v spravodajských obsahoch má vplyv na formovanie názorov jedinca v spoločnosti. Keďže televízne spravodajstvo patrí medzi najsledovanejšie televízne programy- share 2012: Markíza 40,7 %, JOJ 36,0 %, RTVS 8,5 % (Kernová, 2012) predpokladáme, že diváci budú vedome alebo nevedome preberať sprostredkované myšlienky, teda aj ideológiu zo spravodajských príspevkov.

Hlavnou témou práce je analýza televízneho spravodajstva v roku 2012 na 3 vysielacích programových službách- verejnoprávnej Rozhlas a televízia Slovenska a komerčných televíziách Markíza a JOJ. Cieľmi výskumu sú identifikácia dominantnej ideológie sprostredkovanej skrze obsahy televízneho spravodajstva a explorácia obsahového zamerania príspevkov. Analýzou obsahového zamerania spravodajstva sme zisťovali hlavnú tematickú kategóriu, keďže ideológia sa bude prejavovať aj v preferenciách týchto dominantných tém. Celkovo sme analýze podrobili 156 spravodajských relácií, ktoré tvorilo 6402 príspevkov.

Z uvedených cieľov boli stanovené hlavné výskumné otázky nasledovne:

1. Akú ideológiu sprostredkúva televízne spravodajstvo?
2. Aké obsahové zameranie má televízne spravodajstvo?

Práca je rozdelená do troch častí. V úvodnej časti stručne uvádzame čitateľa do problematiky a poukazujeme na tému práce a ciele výskumu. Jadro práce tvoria tri kapitoly.

Prvá kapitola sa zaoberá teoretickými východiskami, a to európskymi mediálnymi systémami a postavením verejnoprávnej televízie/ televízie verejnej služby v nich. Venuje sa mediálnemu systému na Slovensku s poukázaním na filozofiu skúmaných televíznych staníc a charakter ich spravodajstva. Napokon sa zaoberá pojmom ideológie a jej sprostredkovaním skrze mediálne obsahy a východiskami pre výskum obsahových kategórií príspevkov.

Druhá kapitola opisuje ciele výskumu, použitú metodiku, dizajn výskumu (výber vzorky, výskumné otázky a hypotézy, analytická jednotka,) a operacionalizáciu jednotlivých skúmaných kategórií. Z metodologického hľadiska v práci využívame kvantitatívne techniky obsahovej analýzy a diskurzívnu analýzu. Pri analýze vysielacích programových služieb navzájom využívame komparáciu.

Tretia kapitola obsahuje analytickú časť. V nej vyhodnocujeme a komparujeme získané výsledky, poskytujeme detailný pohľad na naplnenie všetkých cieľov, odpovede na výskumné otázky, prinášame návrhy a podnety k diskusii a popisujeme obmedzenia práce a výskumu.

Záverečná časť sumarizuje danú problematiku a prínos pre odbor mediálnych štúdií.

V časti Prílohy uvádzame ukážku analýzy a prepisy analytických jednotiek, ktoré obsahovali skúmané ideologické identifikátory.

1 TEORETICKÉ VÝCHODISKÁ

V úvodnej kapitole chceme poukázať na postavenie, rozdielnosti a novinársku prax televízií v duálnych systémoch. Keďže sa venujeme analýze spravodajstva, je potrebné v tejto kapitole ozrejiť základné pojmy a charakteristiky spravodajského diskurzu. Taktiež tu uvádzame teoretické východiská pre našu analytickú časť.

1.1 Postavenie verejnoprávnej televízie v európskych mediálnych duálnych systémoch

Európske mediálne duálne systémy štrukturálne pozostávajú z verejnoprávnej vysielacej služby/ televízie verejnej služby a komerčných vysielacích programov. Ak sa chceme zaoberať obsahovým a ideologickým zameraním televízneho spravodajstva, musíme prihliadať na jeho osobitú dramaturgiu v rámci mediálneho systému. Verejnoprávne televízie majú plniť alebo majú priamo zákonom stanovené poslanie a úlohy vo verejnej službe. Je potrebné ich v tejto úvodnej podkapitole načrtnúť, keďže sa budú odzrkadľovať nielen v obsahovej skladbe televízneho spravodajstva, ale aj v charaktere spravodajských príspevkov (verejný záujem) či v sprostredkovaní ideológie.

Keďže médiá verejnej služby, a taktiež aj regulačné orgány (vysielacie rady) dohliadajúce na komerčné vysielanie sú verejnými inštitúciami zriadenými priamo zákonom (vo väčšine európskych štátov), majú významné väzby na politické zriadenie daného štátu. Napriek tomu, že majú vysielat' vo verejnom záujme, môže byť tento a priori ovplyvnený vládou politikou. Cieľom nášho výskumu je zistiť prítomnosť ideologických identifikátorov v spravodajstve televízií, ktoré môžu ovplyvňovať verejnú mienku. Prepojenie politiky a informácií sprostredkovaných verejnoprávnym médiami tak môže prispievať k povedomiu o stave spoločnosti, o ktoré má záujem politická garnitúra.

Vzťahom politickej moci a médií a prepojením médií z hľadiska roly štátu sa zaoberali autori Hallin a Mancini (2008). V ich štúdií rozlišujú 4 modely riadenia vysielania verejnej služby, ktoré sú vo väčšine krajín predlohou aj pre model regulačných orgánov:

1. vládny model- vysielanie verejnej služby je kontrolované vládou alebo politickou väčšinou
- obdobný typ v súčasnosti v Grécku, Portugalsku a Španielsku;
2. profesijný model/ kvalifikovaný- oddelenie politickej kontroly od riadenia vysielania profesionálmi
- BBC- Veľká Británia, CBC- Kanada, Írsko a USA;
3. parlamentný model/ model proporčného zastúpenia- kontrola verejného vysielania sa delí

medzi politické strany proporčným
zastúpením

- kedysi Taliansko;

4. občiansky/ korporatívny model- kontrola je rozdelená medzi rôzne sociálne a politické skupiny (odborné organizácie, podnikateľské asociácie, etnické zoskupenia,...)
- Holandsko a vysielacie rady v Nemecku.

Na základe týchto modelov riadenia potom Hallin a Mancini (2008) vo svojej štúdií začleňujú svetové mediálne systémy do modelov trichotomicky, a to na základe analýzy štyroch parametrov- vývoja mediálneho trhu, politického paralelizmu, vývoja novinárskeho profesionalizmu a stupňa a spôsobu intervencie štátu do mediálneho systému. Rozlišujú teda stredomorský (mediteránný) model, severo/ stredoeurópsky model a severoatlantický model.

V nasledujúcich podkapitolách uvádzame detailný pohľad na vzťah politickej moci a médií verejnej služby v európskych modeloch. Chceme poukázať na fakt, že tieto inštitúcie majú síce nezávislé postavenie v mediálnom systéme, avšak práve ich zriadenie a práva stanovené zákonom sú prispôsobené politike štátu. Implicitne sa teda ideológia vládnuceho strán, a to nielen politická, prezentuje vo vysielaní a spravodajstve. Postavenie a charakteristiku vysielania verejnej služby v týchto modeloch uvádzame pre komparáciu so slovenským verejnoprávnym subjektom.

1.1.1 Stredomorský (mediteránný) model

Do stredomorského modelu Hallin a Mancini (2008) radia krajiny Francúzsko, Grécko, Taliansko, Portugalsko a Španielsko. „Systém vysielania verejnej služby mal v týchto krajinách sklon k čiastočnej politizácii, inklinovali k systémom politiky vládnucej nad vysielaním“ (Hallin, Mancini; 2008). Vysielanie verejnej služby je v Grécku, Portugalsku a Španielsku kontrolované politickou majoritou, a to buď podliehaním ministerstvu tlače a masových médií (Grécko), správou majetku inštitúcie štátom a menovaním riaditeľa vládou (Portugalsko) alebo voľbou riadiaceho orgánu inštitúcie parlamentnými stranami (Španielsko). V Taliansku boli dokonca v 80. rokoch televízne kanály rozdelené systémom lottizzazione- „spravodlivé delenie“ (Hallin, Mancini; 2008), kedy každý vysielací kanál riadila iná politická strana/ politický prúd- kresťanskí demokrati, sekulárne strany, komunistická opozícia. V súčasnosti toto delenie platí už len pri menovaní zamestnancov a s politikou sú úzko spätí najmä vrchní riaditelia.

V systéme médií stredozemných krajín má politika silné postavenie, a to najmä v programoch spravodajských a publicistických. Podľa Carusovej (2000) „nie je agenda správ riadená čisto novinárskymi rozhodnutiami o vhodnosti, ale je otázkou politických ustanovení. Francúzsko a Taliansko majú formálne systémy monitoringu zastúpenia politických strán vo vysielaní. V prípade Francúzska je od roku 1969 uplatňované pravidlo troch tretín určujúcich, že tretina času poskytnutá politickým predstaviteľom bude venovaná vláde, tretina parlamentnej väčšine a tretina opozícii“ (Caruso, 2000, cit. in Hallin, Mancini; 2008).

Z uvedeného vyplýva, že v európskych štátoch je zaužívané silné postavenie politiky v spravodajských programoch, čo dáva priestor pre politickú ideologizáciu ich obsahov. To chceme dokázať naším výskumom.

1.1.2 Severo/ stredoeurópsky model

Do tohto modelu autori zaradzujú krajiny Rakúsko, Belgicko, Dánsko, Fínsko, Nemecko, Holandsko, Nórsko, Švédsko a Švajčiarsko. V niektorých krajinách je podľa nich systém vysielania verejnej služby ovplyvnený politikou štátu, v niektorých funguje na princípe profesionálneho nezávislého riadenia.

V Nemecku sú verejnoprávne organizácie riadené radami zloženými z predstaviteľov politických strán, ale aj zo „sociálne relevantných skupín“ (odbory, cirkvi, asociácie). V konečnom dôsledku je tento systém ovplyvnený parlamentnou politikou, keďže spomínané relevantné skupiny sú častokrát naviazané na určité politické strany.

Politické naviazanie možno vidieť aj vo vysielaní verejnej služby v Rakúsku. „Pre posilnenie nezávislosti je Rada riaditeľov vytvorená z 9 členov menovaných federálnou vládou, 6 členov menovaných parlamentom podľa proporčného stranického zastúpenia (po jednom z každej spolkovej krajiny), 6 členov menovaných radou divákov a poslucháčov a 5 členov menovaných zamestnancami“ (Hallin, Mancini; 2008).

V Belgicku sa podľa Burgelmana „mení zloženie rady vysielania verejnej služby vždy po nových všeobecných voľbách [...], členovia rady riaditeľov sú považovaní [...] explicitne za mandantov politických strán [...], kedy rada používa argument, že len fyzická reprezentácia politických strán môže garantovať objektivitu spravodajských relácií“ (Burgelman, 1989, cit. in Hallin, Mancini; 2008).

Prítomnosť politických strán v riadení verejnoprávnych inštitúcií a ich fyzická reprezentácia v spravodajských reláciách podporuje predpoklad prítomnosti politickej ideológie v spravodajstve. Každá politická strana sa profiluje svojou straníckou ideológiou, ktorá bude prezentovaná v spravodajských reláciách.

Severské zeme sa vo vysielaní verejnej služby prikláňajú k profesijnému modelu ako BBC, ktorý možno zaradiť do Severoatlantického modelu.

1.1.3 Severoatlantický model

Charakteristiku tohto modelu uvádzame pre porovnanie riadenia a fungovania verejnoprávnych inštitúcií v európskom kontexte.

Do Severoatlantického modelu autori radia Veľkú Britániu, USA, Kanadu a Írsko. „Vysielací systém je v týchto krajinách oddelený od straníckej politiky a je riadený neutrálnymi profesionálmi bez straníckych väzieb“ (Hallin, Mancini; 2008). Tomuto tzv. profesijnému modelu zodpovedá riadenie BBC, ktoré sa stalo vzorom aj pre írsky mediálny systém. Jeho formálna štruktúra nie je veľmi odlišná od vládou kontrolovaného alebo parlamentného systému- generálneho riaditeľa a radu menuje kráľovná (prakticky premiér na základe súhlasu opozície). „Vyvinula sa však silná kultúrna norma očakávajúca, že riaditelia budú významní ľudia, zastávajúci najvyššie hodnoty a v rámci udržania nezávislosti britského vysielania budú voči politickým tlakom vybraní ako zástupcovia spoločnosti ako celku a nie ako zástupcovia politických strán“ (Hallin, Mancini; 2008). Na tomto princípe funguje aj výber novinárov, producentov a iných tvorcov, ktorí majú v tejto inštitúcii autonómne postavenie.

Charakteristike mimoeurópskych mediálnych systémov sa venovať nebudeme.

Ako z prehľadu vyplýva, verejnoprávne vysielanie by malo byť postavené na princípoch verejnej služby. Malo by poskytovať informácie vo verejnom záujme, v podobe profesionálneho spracovania. Keďže ide o cieľ obohacovať divákov/ poslucháčov o kultivujúce, vzdelávacie, objektívne informácie, a prispievať tak k ich osobnostnému rozvoju, informačnej gramotnosti a vedomostnej spoločnosti, v mnohých krajinách sa vládnuca elita snaží implicitne pretlačovať svoje záujmy do vysielania. Z toho vyplýva, že vysielanie verejnej služby sa takto stáva nástrojom politickej ideológie.

1.1.4 Postavenie verejnoprávnej televízie v slovenskom mediálnom systéme

Keďže inštitúcia Rozhlas a televízia Slovenska je zriadená zákonom NR SR č. 532/2010 Zb., jej činnosť a poslanie sú kontrolované parlamentom Slovenskej republiky. Funkcia generálneho riaditeľa je menovaná na základe hlasovania v Národnej rade SR a taktiež aj jeho odvolanie. To ilustruje aj odvolanie generálnej riaditeľky RTVS Miloslavy Zemkovej po zmene vlády v roku 2012, kedy sa neprihliadalo na jej profesionálne vedenie inštitúcie. Šlo o politický ťah s odvolávaním sa na porušenie oznamovacej povinnosti.

Zemková totiž zverejnila výzvu na verejnú obchodnú súťaž o prenájom priestorov pre mediálny komplex RTVS, no neinformovala o tom vopred písomne Radu RTVS. Samotná Zemková (*Zemková: Na moje odvolanie nie je dôvod*, 2012) sa vyjadrila, že „súčasná vládna strana Smer (stredo- ľavicová, predtým vláda stredo- pravicových strán KDĽ, SDKÚ, Most Híd a SaS, pozn. L.M.) má inú predstavu o osobe generálneho riaditeľa RTVS. Za týchto okolností je aj výkon mojej funkcie sťažený. Cítim stratu dôvery, mnohí ma považujú za politického kandidáta bývalej koalície.“ Z právneho hľadiska podľa nej k porušeniu zákona nedošlo, pretože zverejnila iba výzvu na súťaž, nie definitívne podpísala zmluvu. Túto povinnosť je možné zo znenia zákona interpretovať rôzne, zákon podľa nej ani presne nestanovuje, v akom časovom horizonte mala o zámere uzavrieť záväzok oboznámiť Radu RTVS. Upozornila pritom, že parlamentný mediálny výbor iba predpokladá, že hodnota tejto súťaže by prekročila stanovenú oznamovaciu hranicu 100-tisíc eur (oznamovacia povinnosť pri podpise zmluvy s plnením nad 100-tisíc eur, pozn. L.M.) a neberie do úvahy ani to, že súťaž mohla byť kedykoľvek zrušená (*Zemková: Na moje odvolanie nie je dôvod*, 2012). Napriek tomu, že sa Zemková proti uzneseniu odvolala na Ústavný súd, ten jej nedal za pravdu a sťažnosť odmietol vzhľadom na „neopodstatnenosť a nedostatok právomoci ÚS SR (*Sťažnosť Zemkovej na jej odvolanie Ústavný súd odmietol*, 2012).“

Zákonom je zriadená aj Rada RTVS a taktiež aj regulačný a dohliadajúci orgán na vysielanie v Slovenskej republike- Rada pre vysielanie a retransmisiiu, ktorých členovia sú volení Národnou radou Slovenskej republiky. Aj z tohto pohľadu môže politická garnitúra regulovať dohľad nad verejnoprávnym vysielaním.

Z uvedeného vyplýva, že verejnoprávna televízia má potenciál poskytovať dostatočný priestor pre presadzovanie politických názorov, myšlienok a presvedčení vládnucich strán. Predpokladáme, že to bude mať vplyv aj na spravodajstvo RTVS, čo sa prejaví nielen v jeho obsahovej skladbe- zvýšený podiel politickej tematiky, ale aj v sprostredkovaní politickej ideológie. Tu bude mať značný vplyv najmä fakt, že súčasná vláda pozostáva len z jednej strany, ktorá sa profiluje ako sociálno- demokratická, v politickom spektre strana stredo- ľavá, teda presadzujúca stredo- ľavicovú ideológiu.

1.2 Charakteristika skúmaných staníc s dôrazom na ich spravodajské relácie

V podkapitolách nižšie uvádzame charakteristiku skúmaných vysielacích programových služieb, kde chceme poukázať na charakteristickú obsahovú profiláciu televízií a na tematické odlišnosti ich spravodajstva.

1.2.1 Rozhlas a televízia Slovenska (Slovenská televízia :1)

Slovenská televízia vystupuje v mediálnej sfére ako televízia verejnej služby od roku 1993, kedy bola zriadená zákonom č. 254/1991 Zb. Televízia bola súčasťou verejnoprávnej inštitúcie, pod ktorú spadali Slovenská televízia vysielajúca na dvoch vysielacích okruhoch- STV1, STV2 a Slovenský rozhlas. Zákon upravoval práva, povinnosti a poslanie Slovenskej televízie ako súčasť verejnoprávnej inštitúcie. Ich podstata sa zachovala aj v roku 2011, kedy prešla verejnoprávna inštitúcia značnou reštrukturalizáciou a celkovým rebrandingom. Jej názov bol zmenený na Rozhlas a televízia Slovenska (RTVS), aby sa tak vyzdvihla komplexnosť verejnoprávnej služby. Pozmenil sa názov okruhov na Slovenská televízia Jednotka (označenie :1) a Slovenská televízia Dvojka (označenie :2). Zákon č. 532/2010 Zb. z. v § 2 Čl. 1, ods. 1 zadefinoval Rozhlas a televíziu Slovenska ako „verejnoprávnu, národnú, nezávislú, informačnú, kultúrnu a vzdelávaciu inštitúciu, ktorá poskytuje službu verejnosti v oblasti rozhlasového vysielania a televízneho vysielania.“ Za riaditeľku bola Národnou radou SR zvolená Miloslava Zemková, ktorá však bola po roku svojho pôsobenia z funkcie politickej (NR SR) odvolaná. Za nového riaditeľa bol v roku 2012 zvolený bývalý riaditeľ súkromnej televízie Markíza Václav Mika.

Dramaturgicky je zloženie vysielania RTVS tvorené programami, ktoré sú v zmysle § 3 Čl. 1, ods. 3, písm. a) „založené na zásadách demokracie a humanizmu a prispievajú k právnemu vedomiu, etickému vedomiu a k environmentálnej zodpovednosti verejnosti“ (Zákon 532/2010 Zb.). Informácie majú byť podľa zákona aktuálne, overené, nestranné, neskreslené a zrozumiteľne spracované. Taktiež majú byť vyvážené a pluralitné, čo v spravodajstve znamená poskytovať vo výpovediach priestor obom vypovedajúcim stranám a informovať nielen o dianí v Slovenskej republike, ale aj o aktuálnych udalostiach zo zahraničia. Vysielanie verejnej služby má z paragrafu 3 Čl. 1, ods. 3, písm. c) vplyv na „slobodné utváranie názorov, ktoré majú za cieľ rozvíjať kultúrnu identitu obyvateľov Slovenskej republiky bez ohľadu na pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vek, vieru a náboženstvo, politické či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie“ (Zákon 532/2010 Zb.). Tieto programy majú odrážať rozmanitosť názorov (politických, náboženských, filozofických, umeleckých smerov) a podporovať rozvoj vedomostnej spoločnosti. Inštitúcia verejnej služby má sprostredkovaním informácií vytvárať podmienky na spoločenskú dohodu vo veciach verejných, s cieľom posilniť vzájomné porozumenie, toleranciu a podporovať súdržnosť rozmanitej spoločnosti (Zákon 532/2010 Zb.).

V rámci verejnoprávnej inštitúcie budeme sledovať len hlavné spravodajstvo vysielacieho okruhu Slovenská televízia :1, keďže relácia na druhom kanáli Slovenská televízia :2 je totožná, no obsahuje tlmočenie do posunkovej reči pre sluchovo postihnutých. Hlavná spravodajská relácia má názov *Správy STV* a vysielajú sa každý deň v týždni o 19:00. Dĺžka *Správ STV* je priemerne 45 minút. V zákone č. 532/2010 Zb., paragrafe 5 Čl. 1, ods. 1, písm. e) je dané, že verejnoprávna televízia RTVS má stanovené vysielanie väčšinového podielu programov vo verejnom záujme. Takto je definované aj spravodajstvo (Zákon 308/2000 Zb.). Naším vedľajším cieľom je preto zhodnotenie percentuálneho podielu spravodajských príspevkov vo verejnom záujme (kultivujúci charakter) v spravodajstve RTVS.

1.2.2 Televízia JOJ

Televízia JOJ vstúpila do súkromného mediálneho prostredia ako TV Global v roku 2000. V roku 2002 pod vedením riaditeľa Richarda Rybníčka prešla kompletným rebrandingom, čo znamenalo aj zmenu názvu na TV JOJ. Tým sa kvalitatívne a formátovo priblížila komerčnej Markíze, čím sa vytvorilo konkurenčné prostredie v slovenskom súkromnom mediálnom sektore. Spoločnosť je sesterskou spoločnosťou českej FTV Prima, čo je badateľné v podobnej dramaturgickej štruktúre televízií, vysielaní prebratých zahraničných formátov i vo formálnom spracovaní spravodajských relácií. TV JOJ je taktiež členom skupiny J&T Media Enterprises, ktorú vlastní finančná skupina J&T. Podlieha teda politike vertikálneho riadenia. Televízia v súčasnosti vysielajú na štyroch vysielacích okruhoch, a to JOJ, JOJ plus, gendrovo profilovaná ženská televízia WAU a hudobná televízia pre staršiu generáciu Senzi. Súčasným generálnym riaditeľom televízie je František Borovský (Pirníková, 2013).

Televízia sa vo svojom PR vyhlásení profiluje ako akčná a chce sprostredkovať najmä „dramatické“ napätie. V jej dramaturgickej štruktúre majú pravidelné postavenie celovečerné akčné filmy pod názvom „akčný piatok“, krimiseriály, detektívne série a horory. Tejto tematike sa venujú aj vo svojej pôvodnej tvorbe, kde sa zameriavajú na rekonštrukciu súdnych sporov (*Súdna sieň*) alebo riešenie kriminálnych prípadov (*Dr. Dokonalý*). Tieto tematické tendencie potvrdzuje aj hlavná spravodajská relácia, ktorá je rozdelená do dvoch častí, a to *Krimi*, obsahujúce výhradne príspevky zamerané na kriminálne činy a udalosti a *Noviny*.

Hlavná spravodajská relácia v televízii JOJ má, ako už bolo vyššie spomenuté, dve samostatne oddelené zložky, a to *Krimi* a *Noviny*. V našom výskume budeme tieto dve časti

posudzovať ako celok. *Krimi* sa vysielajú každý deň v týždni o 19:00 a majú trvanie 30 minút. Začiatok *Novín* o 19:30 prebieha na obraze v tom istom štúdiu ako *Krimi* výmenou moderátorov a ich trvanie je približne 25 minút. Relácia tvorí polovičný podiel príspevkov hlavného spravodajstva a zameriava sa na kriminálnu tematiku. Tá spadá do našej výskumnej kategórie Bezpečnosť a kriminalita. Budeme sledovať, či bude mať kategória najväčší percentuálny podiel práve v tejto televízii v komparácii s konkurenčnými, alebo bude podiel približne rovnaký napriek profilácii spravodajstva TV JOJ.

1.2.3 Televízia Markíza

Televízia Markíza pôsobí na slovenskom mediálnom trhu ako komerčná televízia od roku 1996. Jej vlastníkom je spoločnosť Central European Media Enterprises. Táto spoločnosť sa zaoberá produkciou a distribúciou zábavných televíznych programov, fikcionálnych programov a reality show. Televízia Markíza je zároveň sesterskou spoločnosťou českej TV Nova, čo je opäť badateľné v podobnej dramaturgickej štruktúre televízií, vysielaní prebratých zahraničných formátov i vo formálnom spracovaní spravodajských relácií. Generálnou riaditeľkou bola v skúmanom období Zuzana Ťapáková, v súčasnosti je ním Matthias Settele. Televízia v roku 2012 vysielala na štyroch vysielacích okruhoch, a to Markíza, Doma, DajTo a Foor. Žánrovo sa Markíza zameriava na rodinné komédie a rozprávky pre deti, Foor na seriály a sitcomy, Doma na relácie pre ženy a DajTo na relácie pre mužov (Markovič, 2013).

Televízia sa v produkcii svojich pôvodných formátov zameriava na relácie, ktoré dokumentujú životné príbehy ľudí, no určité situácie a prvky sú predpísané scenárom. Takéto druhy programov možno pomenovať ako hybridné dokumentárne formáty¹, pretože okrem znakov dokumentaristiky (primárne produkované pre sprostredkovanie vedomostí; informovanie diváka o skutočnosti presne a autenticky; výkladový charakter; objektívne, citovo neutrálne hľadisko) nesie tento formát aj znaky naratívnosti, zábavy, dramatizácie, emocionálnosti, personalizácie a fikcionalizácie (Glaser, 2010). Práve tieto hybridné dokumentárne štýly tvoria dramaturgickú skladbu pôvodných relácií televízie Markíza, ako napríklad *Reflex*, *Modré z neba*, *Farma*, *Najprísnejší rodičia*, *Záměna manželiek*,... Takéto hybridizačné tendencie- naratívnosť, zábava, dramatizácia a emocionálnosť využíva televízia aj pri spracovaní príspevkov spravodajskej relácie, čo priznáva aj jej samotný šéfredaktor.

¹Medzi hybridné dokumentárne formáty Wolf (2003) radí dokumentárne série, dokumentárne telenovely (z angl. docu- soaps), dokumentárne drámy (z angl. docu-dramas), televízny dokument s rekonštrukciou (z angl. documentary with re-enactments), pseudo-dokumenty (z angl. scripted reality) a fake-dokumenty (z angl. mockumentaries).

Hlavná spravodajská relácia TV Markíza sa vysiela každý deň v týždni o 19:00. Má názov *Televízne noviny* a trvá približne 50 minút.

Ako z vyššie spomenutého vyplýva, profilácie televízii a tendencie pri sprostredkovaní a spracovaní spravodajstva sa rôznia nielen v závislosti na postavení inštitúcie v mediálnom systéme, teda verejnoprávna – komerčná, ale aj v rámci konkurencie v rovnocennom postavení komerčných televízii. Vo výskume si kladieme za cieľ identifikovať rozdiely v skúmaných ideológiách sprostredkovaných v spravodajstve týchto staníc, čo sa bude prejavovať aj v preferenciách dominantných tém príspevkov.

Keďže sa budeme venovať analýze spravodajského diskurzu, v nasledujúcej kapitole uvádzame jeho charakteristiku a ozrejníme, prečo je dôležité skúmať spravodajstvo prístupom, ktorý sme si stanovili.

1.3 Spravodajský diskurz

Pojem diskurz podľa Foucaulta označuje „pole“, ktoré tvoria rétorické jednotky. Tie môžu mať podobu vyslovenej alebo napísanej výpovede. Na základe vzťahov medzi sebou a určitých pravidiel sú potom špecifikované v jednom priestore a čase ako diskurzívna formácia. Skupina výpovedí, ktorá patrí do rovnakej diskurzívnej formácie tvorí špecifický diskurz (Foucault, 2002). Za diskurzívnu formáciu považuje „obecný systém vypovedania, ktorý riadi skupinu verbálnych performancií; systém, ktorý nie je tým jediným, ktorý túto skupinu riadi, pretože sa podriaďuje, v súlade so svojimi ďalšími dimenziami, logickému, lingvistickému a psychologickému systému. [...] frázuje pole vyrieknutého na špecifickej rovine výpovedí“ (Foucault, 2002). Foucault (2002) hovorí, že „diskurz však netvorí nekonečne opakovateľnú rétorickú či formálnu jednotku, ale je tvorený obmedzeným počtom výpovedí, pre ktoré môže byť definovaný súbor ich existencie“ (kontext, téma).

Podľa Fiskeho (1987) je diskurz „jazyk alebo sústava reprezentácií, ktorá sa vyvinula spoločensky, s cieľom vytvoriť a cirkulovať koherentnú sadu významov o nejakej dôležitej tematickej oblasti.“ Obdobne vníma diskurz aj Dahlgren (1985), ktorý hovorí, že je to „špecifický a konzistentný spôsob používania jazyka a symbolov, ktorý produkuje význam a definuje kontext, čím nám pomáha dávať zmysel skúsenostiam každodenného života“ (Dahlgren, 1985, cit. in Lapčík, 2002).

Na televízne spravodajstvo budeme teda nazerať ako na špecifický druh diskurzu. Vychádzajúc z vyššie uvedených definícií ho budeme považovať za vymedzený celok, ktorý pozostáva z výpovedí v spravodajských príspevkoch. Okrem nich sem budú spadať aj prvky, ktoré vyplývajú z tvorby spravodajstva- zaradenie príspevku do relácie či zaužívané praktiky

pri spracovaní príspevkov v redakciách. Na základe identifikácie týchto prvkov a ich vlastností dokážeme spravodajstvo charakterizovať ako druh diskurzu. V rámci našej práce chceme na základe analýzy výpovedí v televíznych správach (ako diskurzívnej formácie) určiť pravidlá tvorby spravodajstva v slovenských televíziách s usúvst'ážnením na sprostredkovanie dominantnej ideológie skrze tento diskurz.

Ako však Bočák (2008) pripomína, pri štúdiu spravodajstva možno vychádzať z dvoch paradigiem- hľadísk skúmania, a to informačného a diskurzívneho analytického prístupu. Lapčík (2002) pod pojem informačný model zahŕňa „prístupy, ktoré skúmajú obsah spravodajstva z hľadiska jeho objektivity, vyváženosti, zrozumiteľnosti, kritérií a charakteristík udalostí, ktoré ovplyvňujú, či bude udalosť zaradená do spravodajstva a pod. Na strane publika môže byť skúmané napríklad jeho porozumenie informácii, miera zapamätateľnosti atď.“ Prvotná informačná funkcia spravodajstva sa mení s tzv. Dahlgrénovým obratom (*Beyond Information: TV News as a Cultural Discourse, 1985*), ktorý odmieta zameranie výskumu spravodajstva len na sprostredkovanie faktických informácií. Podľa neho je dôležitá identifikácia prvkov spravodajského diskurzu, ktoré sa opakujú a sú dlhodobo stabilné. Forma jednotlivých mediálnych obsahov v tomto prípade je nielen nosičom informácie, ale taktiež udáva ich kontext, niečo komunikuje a popisuje. Skúmanie spravodajstva ako diskurzu ponúka „možnosti hľadania inštitucionálnych, sociálnych a kultúrnych mechanizmov, ktoré sa podieľajú na jeho produkcii (spôsoby tvorby a organizácia výpovedí v ňom obsiahnutých) a percepcii a interpretácii (spôsoby, akými je spravodajstvo vnímané, interpretované a ako sa podieľa na konštruovaní našich vízií reality a spôsoby, akými ovplyvňuje našu každodennú prax)“ (Lapčík, 2008). Výskum prvkov spravodajského diskurzu tak využíva diskurzívnu analýzu.

Bočák (2008) potom odvodzuje diskurzívny analytický prístup od „teórie sociálnej konštrukcie reality (Berger- Luckmann, 1999), podľa ktorej si každé spoločenstvo realitu symbolicky utvára prostredníctvom systému označujúcich praktík (diskurzu), pričom táto konštrukcia je východiskom pre každodenné konanie jednotlivcov a inštitúcií. Rozhodujúcim cieľom výskumu spravodajstva ako typu diskurzu (t.j. ako neprerušenej artikulácie neustále prebiehajúcej interpretácie skutočnosti) sa teda stáva poznanie procesov, ktorými sa prostredníctvom správ vytvára isté nazeranie na svet – také, ktoré nám umožňuje označiť ho za „náš“ svet a vyjadriť sa, aký „je“ “.

Televízne spravodajstvo slúži primárne na distribúciu aktuálnych informácií v spoločnosti. „Nech už je materiál použitý v správe získaný akýmkoľvek spôsobom, vždy platí, že správa je konštruovaná ako akékoľvek iné zdelenie“ (Burton, Jirák, 2001).

Vychádzajúc z konceptu sociálnej konštrukcie reality autorov Bergera a Luckmanna spomenutej vyššie Bočák (2008) konštatuje, že v každom spoločenstve je realita vytváraná na základe označovania symbolov prostredníctvom zaužívaných (kultúrnych a spoločenských) pravidiel. Realita je v spravodajstve ako diskurze vykonštruovaná ako interpretácia skutočnosti a takto ďalej mediovaná divákom. To ako budú udalosti v spravodajstve konštruované závisí na zaužívaných socio- kultúrnych pravidlách v spoločnosti. Spravodajstvo sa bude vyznačovať takým výberom udalostí a spôsobom ich spracovania, aké preferujú mediálne inštitúcie. Táto mediálna prax môže byť prispôbovaná diváckemu záujmu.

Z uvedeného vyplýva, že televízna správa je produktom mediálnych inštitúcií a ich pracovníkov- redaktorov, ktorí realitu sprostredkujú z ich vlastného pohľadu na skutočnosť. Preto sa televízna správa môže ľahko stať nástrojom sprostredkovania preferovaných myšlienok, informácií či ideológií. Poskytovanie televízneho mediálneho priestoru určitým spoločenským skupinám potenciálne umocňuje dominantné postavenie ich myšlienok, ktoré implicitne definujú realitu divákov a formujú ich myslenie. „Permanentnou artikuláciou ideológie sa v konečnom dôsledku stáva prostriedkom jej naturalizácie, javí sa teda ako „prirodzená“, [...] nespochybniteľná pravda“ (Bočák, 2008).

Médiá si teda sami vyberajú udalosti a témy, ktorým poskytnú priestor v spravodajstve. Tieto témy nastoľujú práve pracovníci mediálnych inštitúcií, ktorých White (1997) nazýva tzv. gatekeepermi [z angl. vrátnici, „gatekeeping- stráženie brány“ (White, 1997)]. Oni rozhodujú o tom, ktoré udalosti sa v spravodajstve objavia, a ktoré naopak nie. To neskôr podporil aj koncept McCombsa a Showa (McCombs, 2009) agenda setting, teda nastoľovanie tematickej agendy médiami. Témy, ktoré budú do spravodajstva zaradené určujú samotné mediálne inštitúcie a ich pracovníci- redaktori. Médiá majú moc rozhodovať o tom, ktoré témy budú v spravodajstve spracované a taktiež, ktorým budú pripisovať najdôležitejšiu pozornosť. Tento prístup sa z hľadiska mediálnej teórie nazýva priming. Naším partikulárnym cieľom je explanácia práve týchto dominantných tém, objavujúcich sa v spravodajstve skúmaných vysielacích televíznych programov.

V rámci spravodajského diskurzu rozoznávame aj Goffmanov koncept rámovania- framing. Ide o spôsob médií spracovať určitú tému tak, že ovplyvnia kritériá, podľa ktorých diváci posudzujú a interpretujú jednotlivé sprostredkované informácie. Mediálni pracovníci- redaktori zasadzujú tému príspevku alebo udalosť do určitého kontextu, interpretačného rámca alebo na udalosť nazerajú z určitej perspektívy (Goffman, 1986). Toto zasadenie môžu ovplyvňovať použité jazykové prostriedky alebo vizuálny materiál. Taktiež sa vnímanie

a interpretácia informácie môže meniť alebo umocňovať pridanou zvukovou- hudobnou zložkou. Tomuto konceptu ako ideologickému nástroju spravodajstva sa venujú autori Flood (2012), Snow a Benford (2000) alebo Oliver a Johnston (2000). Flood (2012) hovorí, že tento koncept zasadzuje izolované informácie do určitého rámca- kontextu, čím ponúka divákovi návod, ako na danú skutočnosť primárne nazerať a interpretovať ju. Keďže sa tak v mediálnom obsahu deje na základe symbolov (jazykových alebo grafických- obrazový materiál), tieto sprostredkujúce symboly sa môžu stať nástrojom ideologického pôsobenia. Mediálne zakotvenie izolovaných faktov do kontextu alebo rámca dáva priestor práve pre ideologizáciu sprostredkovaných informácií, keďže tak inštitúcie tieto interpretačné rámce podsúvajú divákovi.

Aby bola udalosť mediálnymi inštitúciami zaradená do spravodajstva, musí sa vyznačovať istými vlastnosťami- spravodajskými hodnotami. „Spravodajské hodnoty označujú súbor kritérií, ktorými média určujú spravodajskú prijateľnosť udalostí a spravodajskú vhodnosť ich spracovania“ (Burton, Jiráček; 2001). Ich kategorizáciu a charakteristikou sa zaoberali mnohí autori, ktorí na nich nazerali z rôznych hľadísk. Prvýkrát však pojmom spravodajské hodnoty použil v roku 1922 Lippmann, ktorý do nich v diele *Public Opinion* zaradzuje jednoznačnosť, prekvapenie, priestorovú blízkosť, osobný záujem a konflikt. Neskôr v roku 1965 autori Galtung a Rugeová na základe analýzy zahraničného spravodajstva (*Structure of Foreign News*) dospeli k 12 spravodajským hodnotám, a to frekvencia, prah pozornosti, jednoznačnosť, význam, prekvapenie, súzvuk, kontinuita, variácia, vzťah k elitným osobám, vzťah k elitným národom, personalizácia a negativita. Spomínané spravodajské hodnoty odrážajú alebo sú dokonca znakom ideológií sprostredkovaných v televíznom spravodajstve.

Ideologické poslanstvo v mediálnych obsahoch možno identifikovať aj v súvislosti s faktormi vplyvu na novinársku selekciu správ, ktoré uvádza Hochelová (2011), napr. využitie médií profesionálnymi zdrojmi vo svoj prospech (agentúry, politici, inštitúcie); politické a ideologické inklinácie médií; vlastníci médií a orientácia na zisk; politické zriadenie štátu; tlak na médiá zo strany vládnucej elity a inštitúcií; ekonomické vplyvy; technologické vplyvy; normatívne kultúrne požiadavky spoločnosti; dobové etické požiadavky spoločnosti; dobové estetické požiadavky spoločnosti; nemediálni aktéri či vplyv reklamy a inzercie.

Vyššie spomenuté faktory mediálnej selekcie správ, medzi ktoré patria ekonomické vplyvy, orientácia na zisk a vplyv reklamy smerujú ku komodifikácii informácií v spravodajstve. Komercializácia nesúvisí nutne len s trhom a tovarom, ale prejavuje sa aj

v kultúrnej a spoločenskej oblasti. Tieto tendencie možno badať aj v mediálnych inštitúciách, kde sa informácia stáva komoditou určenou na predaj a spotrebu. Informácia sa stáva nástrojom zisku mediálnych inštitúcií na základe jej sledovanosti. Bočák (2006) udáva, že ide o „bezvýhradné podriaďovanie charakteru informácie zákonitostiam trhu.“ Televízie do svojho spravodajstva radia príspevky na seba-propagačné účely. Pre udržanie diváckej pozornosti a sledovanosti zaradzujú do spravodajskej relácie upútavky na príspevky, ktoré bude mať divák možnosť o chvíľu vidieť. V rámci seba-prezentácie taktiež využívajú upútavky na program, ktorý bude po skončení spravodajskej relácie nasledovať, prípadne, čo televízia odporúča divákovi z kompletnej programovej štruktúry jej vysielacích kanálov.

V neposlednom rade chceme poukázať na tendencie žánrovej hybridizácie, ktoré sa prejavujú aj v spravodajstve, a to najmä v spracovaní spravodajských príspevkov- reportáží. Wolf (2003) sa domnieva, že napriek tomu, že reportáže možno zaradiť do tzv. klasických dokumentárnych formátov,² „sú založené na autentickom a individuálnom pohľade reportéra-čím osobnejšom, tým lepšie“ (Wolf, 2003). Ich štruktúra je založená na „vyrozprávaní udalosti redaktorom,“ tak ako by nám chronologicky vyrozprával príbeh. Možno teda povedať, že televízna správa obsahuje naratívne prvky.

Ako uvádza Bočák (2008), tento pojem pôvodne pochádza z literárnej vedy, no začal sa používať aj v mediálnych štúdiách, pretože „veľké množstvo súčasnej mediálnej produkcie je štruktúrované rovnako ako ústne interpersonálne podávané príbehy. Zo začiatku sa koncept narácie využíval najmä v oblasti interpretácie fiktívnych textov, no neskôr sa ukázalo, že ani faktografické mediálne textúry, ako je spravodajstvo, sa vo svojej podstate neodlišujú od iných príbehov [...]. Aj správy sú vlastne rozprávaním príbehov o tom, čo sa stalo [...] vo svete, aj ony sa snažia štruktúrovať realitu, dať svetu, v ktorom žijeme, určitý zmysel“ (Bočák, 2008).

Tento koncept narativizácie mediálnych obsahov potvrdzujú aj Potterová a Langová (2005): „Aby ste svojich divákov upúťali, povedzte im príbehy v televízii tak, ako by ste im to hovorili priamo osobne. Používajte jasné, chronologické rozprávanie, kedykoľvek sa dá. Štúdie dokázali, že naratívne vyrozprávané správy sú podstatne zapamätateľnejšie, než správy podávané starým štýlom obrátenej pyramídy.“³

² Okrem nich sem radí aj feature story, televízny dokument, dokumentárny film

³ Obrátená pyramída je forma správy, ktorá zaradzuje fakty podľa ich klesajúceho významu. Najdôležitejší fakt je na začiatku správy, upútava pozornosť a taktiež môže tvoriť aj samotný titulok. Menej dôležité informácie sú radené na koniec správy, odkiaľ ich možno kdekoľvek odstrániť (ak si to vyžaduje čas, priestor alebo redakčná prax).

Načrtli sme a zdefinovali základné koncepty a pojmy, ktoré spravodajstvo charakterizujú. Pri nami zvolenej diskurzívnej analýze je na nich potrebné prihliadať, pretože na základe týchto konceptov budeme pristupovať k stanoveniu ideologických identifikátorov v príspevkoch. Efektivitu sprostredkovanej ideológie bude ovplyvňovať sledovanosť jednotlivých relácií, pretože čím väčšie publikum ideologický obsah zasiahne, tým majú tieto myšlienky potenciál získať hegemónnejšie postavenie v spoločnosti. V nasledujúcej podkapitole preto uvádzame sledovanosť a vnímanie spravodajstva jednotlivých staníc divákmi.

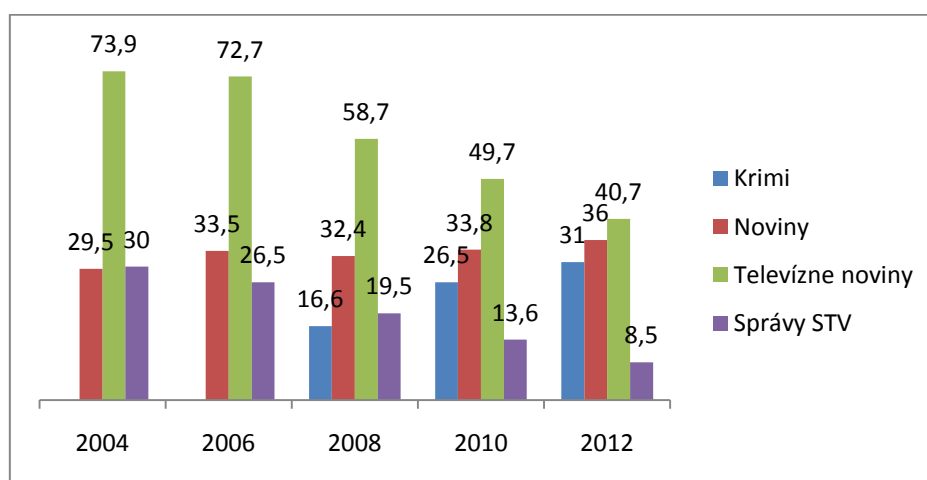
1.4 Sledovanosť spravodajských relácií

Napriek tomu, že sledovanosť spravodajských relácií má stabilnú alebo klesajúcu tendenciu, patria medzi najsledovanejšie programy na televíznych vysielacích službách.

V sledovanosti hlavných spravodajských relácií dňa je v skúmanom období- rok 2012, ako z grafu 1 vyplýva, lídrom na trhu TV Markíza so svojimi *Televíznymi novinami* (share 40,7 %). Napriek tomu, že v televízii JOJ je spravodajstvo rozdelené do dvoch samostatných blokov- *Krimi* a *Noviny*, ich sledovanosť sa približuje spravodajstvu TV Markíza (*Krimi*- 31 %, *Noviny*- 36 %).

	2004		2006		2008		2010		2012	
	Rtg%	Shr%	Rtg%	Shr%	Rtg%	Shr%	Rtg%	Shr%	Rtg%	Shr%
Krimi					5,2	16,6	9,1	26,5	10,7	31,0
Noviny	12,0	29,5	12,6	33,5	11,3	32,4	12,7	33,8	13,5	36,0
Televízne noviny	27,5	73,9	24,9	72,7	18,5	58,7	17,6	49,7	14,4	40,7
Správy STV	12,3	30,0	9,9	26,5	6,8	19,5	5,0	13,6	3,0	8,5

Tabuľka 1- Vývoj sledovanosti televízneho spravodajstva (Kernová, 2012)

Graf 1- Vývoj sledovanosti televízneho spravodajstva- share v percentách

Televízne noviny boli v zobrazenom období vždy na prvom mieste v sledovanosti televízneho spravodajstva. Od roku 2004 do roku 2008 sa sledovanosť pohybovala priemerne okolo 68,4 %. Na jej výrazný pokles v roku 2008 (graf 1) mali vplyv najmä zmeny v spracovaní spravodajských formátov v TV Markíza (grafické a vizuálne zmeny, nová scéna štúdia) a nasadenie spravodajskej relácie *Krimi* v televízii JOJ na 19. hodinu. Napriek klesajúcej tendencii sledovanosti zostávajú *Televízne noviny* na vrchole rebríčka v sledovanosti televízneho spravodajstva.

Noviny v televízii JOJ si udržiavajú stálu hranicu sledovanosti, pohybujúcu sa v zobrazenom období priemerne okolo 33%. *Krimi* má ako najnovší „večerný“ spravodajský formát od roku 2008 neustále stúpajúcu tendenciu, s priemernou sledovanosťou okolo 25 %.

Verejnoprávna televízia dlhodobo nedokáže konkurovať spravodajstvu v komerčných televíziách. Napriek tomu, že v roku 2011 zaradila *Správy STV* na 19. hodinu ako konkurenčné spravodajstvo, ich sledovanosť nezaznamenala výraznejšie zmeny. Sledovanosť dokonca klesla v share z 11,1 % v roku 2011 na 8,5 % v roku 2012 (Kernová, 2012).

Dlhodobým trendom je však klesajúca tendencia sledovanosti hlavného televízneho spravodajstva. To možno pripisovať najmä vplyvu internetu, kde môžu čitatelia/ diváci nájsť najnovšie a neustále aktualizované informácie alebo taktiež nasadzovaniu nových spravodajských formátov mimo hlavného spravodajstva. Medzi nich patria v televízii JOJ *Noviny o 12:00* (január 2011) a *Noviny o 17:00* (február 2011), v televízii Markíza *Prvé televízne noviny* (máj 2007) a *Nočné televízne noviny* (september 2010).

1.5 Vnímanie objektivity spravodajských relácií divákmi

Keďže majú hlavné spravodajské relácie najvyššiu sledovanosť, je potrebné ozrejmiť, či sprostredkované informácie diváci zároveň vnímajú ako objektívny pohľad na prezentované udalosti. Mediálna agentúra Median každoročne realizuje výskum MML Omnibus (Median SK, 2013) pre zistenie, ktorú zo spravodajských relácií diváci považujú za najobjektívnejšiu. Výskumnou otázkou teda bolo: „Spravodajstvo ktorej televízie považujete za najobjektívnejšie?“ V roku 2012 sa v kontinuálnom výskume zúčastnilo spolu 6498 respondentov v troch vlnách. Výberovým súborom bol reprezentatívny výber populácie vo veku 14-79 rokov, vybraný kvótnym výberom na základe veku, pohlavia, vzdelania, VMB, kraja, dňa a národnosti. Metodológiou zberu boli osobné rozhovory (u 90% výberovej vzorky) a vyplnenie webdotazníka (10% výberovej vzorky). Agentúra pripomína, že každý z opýtaných mal prístup ku všetkým vysielacím programovým službám. Napriek tomu, že v zhrnutí výskumu nie je operacionalizovaný pojem objektivita, MML prešiel celkovým

auditom Akadémie vied ČR a UK v Bratislave, predovšetkým v metodologickej oblasti. Výsledky sú uvedené v nasledujúcej tabuľke:

Obdobie	TV Markíza	TV JOJ	TA3	RTVS (STV)	iná	neuviedli
2.4.- 24.6.2012	30,2%	18,0%	15,3%	14,6%	5,2%	16,6%
25.6.- 16.9.2012	28,1%	18,3%	13,9%	12,5%	3,6%	23,7%
17.9.- 9.12.2102	27,1%	18,9%	15,6%	11,3%	4,6%	22,5%

Tabuľka 2- MML Omnibus- najobjektívnejšie televízne spravodajstvo (Median, 2013)

V roku 2012 bolo podľa respondentov najobjektívnejšie spravodajstvo televízie Markíza. Z výsledkov je prekvapivé, že spravodajstvo verejnoprávnej televízie je divákmi považované za najmenej objektívne (z hľadiska nami skúmaných staníc). Je však veľmi dôležité pripomenúť, že preferované sledovanie spravodajskej relácie na tom ktorom kanáli mohlo u dotazovaných súvisieť s jej zaradením ako najobjektívnejšej. Avšak to, že diváci udali objektivitu akejkoľvek spravodajskej relácie, legitimizovali jej schopnosť konštruovať realitu a potvrdili, že veria v informácie sprostredkované skrze jej obsahy.

Z uvedeného možno konštatovať, že hlavné spravodajské relácie majú vysokú sledovanosť a veľké publiká. Informácie, ktoré spravodajstvo sprostredkúva môžu obsahovať manipulačné prvky a sprostredkovať ideológiu, ktorá zasiahne širokú verejnosť. Diváci si tieto informácie objektivizujú a osvojujú, a tak si konštruujú vlastný obraz reality. Preto je našim primárnym cieľom identifikácia sprostredkovanej ideológie skrze spravodajské obsahy. Napriek tomu, že spravodajstvo verejnoprávnej televízie bude obsahovať väčší podiel spravodajských príspevkov s kultivujúcim charakterom v porovnaní s komerčnými televíziami, jeho sledovanosť je nízka a diváci ho považujú za najmenej objektívne. Tu vyvstáva otázka, či môže mať postavenie verejnoprávnej televízie ako inštitúcie verejnej služby (ako je definovaná v zákone) efektívny dopad pre rozvoj vedomostnej postmodernej spoločnosti.

Dôveru v sprostredkované informácie potvrdzujú aj výsledky kontinuálneho výskumu Eurobarometer, ktorý sa každoročne realizuje v rámci výskumov Európskej komisie (Európska únia). Eurobarometer 78 (TNS Opinion & Social, 2012) bol realizovaný na tému Media use in EU, teda mediálna konzumácia v Európskej únii. Výskumu sa zúčastnilo 1000 respondentov z 34 štátov- každý členský štát EÚ plus 6 kandidujúcich štátov. Metodológiou zberu boli osobné rozhovory. Respondenti odpovedali na otázky, či veria alebo neveria tomu ktorému typu média- rozhlas, televízia, printové médiá, internet.

Médium	Dôverujem	Nedôverujem	Neviem
Rádio	54%	38%	8%
Televízia	48%	47%	5%
Tlač	40%	54%	6%
Internet	35%	44%	21%

Tabuľka 3- Eurobarometer 78- dôvera v médiá (TNS Opinion & Social, 2012)

Z výsledkov vyplýva, že obyvatelia Európskej únie dôverujú najviac informáciám v rádiu, potom v televízii, nasledujú printové médiá a najnedôveryhodnejším zdrojom informácií je podľa opýtaných internet. Konkrétne na Slovensku dôveruje informáciám z televízie 66% opýtaných. (Pre porovnanie- rádiu 71%, printovým médiám- 57% a internetu- 56%) (TNS Opinion & Social, 2012). To znova potvrdzuje náš predpoklad, že ľudia dôverujú informáciám v televízii. A keďže sú najsledovanejšími práve hlavné spravodajské relácie, diváci si budú osvojovať nimi sprostredkované informácie a preberať, či už vedome alebo nevedome, aj prítomnú ideológiu.

Nižšie sa budeme venovať pojmu ideológia a ozrejmovvať nazeranie na ideológiu v spravodajstve.

1.6 Ideológia

Ideológia sa ako súbor ucelených názorov, postojov či presvedčení jednotlivcov alebo skupín môže stať nástrojom ovplyvňovania či manipulácie. V súvislosti s ideologizáciou mediálnych obsahov je dôležité podotknúť, že práve ich mediáciou sa dá veľmi ľahko a široko zasiahnuť a ovplyvniť verejná mienka. S takouto praxou sa nestretávame len v nedemokratických spoločenských zariadeniach a mediálnych systémoch. Dalo by sa povedať, že sa s nimi stretáme v každom spoločenskom zariadení, kde sa majú možnosť ucelené názory, myšlienky alebo postoje stať hegemónnymi a byť sprostredkované širokým publikám. Prvotne bol tento pojem spájaný práve s marxizmom. Postupom času sa stala ideológia predmetom analýzy rôznych spoločenských oblastí- filozofie, sociológie a taktiež aj mediálnych štúdií. Avšak je dôležité na úvod pripomenúť, že perspektíva, z akej nazeráme na problematiku je len jedna z možností pri skúmaní médií.

1.6.1 Pojem ideológia

Pod heslom ideológia nájdeme v *Slovníku cudzích slov* (Petráčková, Kraus, et al., 1997) definíciu „1. pôvodne náuka o ideách a ich pôvode, 2. neskôr filozofické, náboženské,

politické a iné idey, deformované určitými partikulárnym záujmom: *štátna i., fašistická i., komunistická i.*“

Podrobnejšiu definíciu zo sociologického hľadiska prináša Jan Jandourek v *Sociologickom slovníku* (2007) pod heslom ideológia: „Ideológia je prepracovaná sústava názorov, postojov, hodnôt a ideí s apologetickou alebo ofenzívnou funkciou, založenou na formulovaní politických, svetonázorových alebo podobných záujmov určitej skupiny. V politickej a spoločenskej praxi sa ideológia vládnucej skupiny prejavuje napr. vo forme filozofie, práva či morálky, všeobecnejšie sa cez svoju subjektivitu snaží o formuláciu celkového výkladu spoločnosti a človeka ako takého.“

Podľa Reymonda Williamsa možno rozlíšiť tri základné poňatia- „1. ideológia ako systém presvedčení charakteristických pre určitú sociálnu triedu alebo skupinu, 2. ideológia ako systém falošných predstáv, ktoré je možné porovnať s pravdou alebo vedeckým poznaním, 3. ideológia ako obecný proces produkcie významov a ideí.“ (Williams, 1995, cit. in Trampota, 2006)

Prvotné chápanie pojmu ideológia v súčasnosti súvisí práve s politickým zriadením štátu, a to so sprostredkovaním názorov vládnucej politickej elity a ich mocenskými záujmami. Prvoradým kanálom ich verejnej komunikácie sa stávajú masovokomunikačné prostriedky, ktoré sa snažia využiť vo svoj prospech. Pojem ideológia však jednoznačne nenedotuje len politické záujmy, ale záujmy akýchkoľvek spoločenských elít. V týchto intenciách možno za spoločenské elity označiť akékoľvek spoločenstvo ľudí, ktoré má dominantné postavenie v spoločnosti, alebo ich myšlienky, názory a postoje sú medzi príslušníkmi spoločnosti považované za hegemonné a majú zjavný partikulárny záujem.

1.6.2 Ideológia v spravodajstve

Spravodajstvo spracúva aktuálne dianie, ktoré je vždy konštruované ako reprezentácia reality. Keďže prezentuje rôzne postoje, názory a hodnotenia subjektov, ale aj subjektívny pohľad autorov- reportérov, poskytuje tým priestor pre sprostredkovanie ideológie. Hocheľová (2011) uvádza, že „správy upozorňujú na to, čo je dôležité v spoločnosti, čo považovať za normu, čo za anomáliu a čo za deviáciu.“ Možno teda povedať, že spravodajstvo sprostredkúva súbor spoločensky zaužívaných spoločenských praxí a noriem. Pomocou nich nazeráme na javy v spoločnosti a prisudzujeme im postavenie a význam na základe kultúrnych tradícií.

Médiá sú sociálnou inštitúciou, ktorá plní nielen úlohu sociálneho dialógu, ale aj jej úlohy z hľadiska funkcionalistickej teórie médií. Tým prispieva k spoločenskému poriadku

a udržiavaniu statusu quo, čím má teda určitú ideologickú funkciu. Ako z ideologického poňatia Althussera (1971) vyplýva, médiá patria do štátnych aparátov- ideologických, ktoré nutne preferujú určité postoje ako akákoľvek iná sociálna inštitúcia. Na druhej strane však stojí aktívne publikum. Recipient je vystavovaný ideologickému zámeru, no v príjme týchto informácií má vychádzajúc z Halla (2005) tri možnosti čítania. Recepcia informácie nemusí byť nutne čítaná dominantným (preferovaným) spôsobom, čím sa ideologický záujem môže minúť účinku. „Účinnosť prenášania ideí spočíva predovšetkým v masovosti príjmu správ z rôznych médií, ich redundancii, kontinuálnej spoločenskej reprodukcii a multiplikovaní“ (Hocheľová, 2011). V našej práci si však za cieľ nedávame zistiť efektivitu ideologických myšlienok, ale identifikovať dominantné ideologické prúdy v spoločnosti prezentované médiami.

Trampota (2006) podporuje ideologickú funkciu médií, keď hovorí, že „poňatie spravodajskej profesie predstavuje špecifickú profesijnú kultúru, ktorá zdieľa určité hodnoty, a je tak formou ideológie.“

V nasledujúcej podkapitole uvádzame prístup pri štúdiu sprostredkovaných ideológií skrze mediálne obsahy.

1.7 Východiská pre výskum ideológií sprostredkovaných v spravodajstve

Keďže každá spoločnosť a kultúra zdieľa iné spoločenské a kultúrne normy a taktiež má aj iné politické zriadenie, vo výskume je dôležité na tieto rozdiely nahliadať a vhodne stanoviť skúmané premenné. Výsledky uskutočnených výskumov v danej problematike by pri aplikácii na slovenské prostredie nemuseli byť validné. Keďže využívame diskurzívnu analýzu, naše výsledky budeme zovšeobecňovať v kontexte skúmanej problematiky a vyvodzovať tendencie slovenskej mediálnej tvorby vzhľadom na sprostredkovanú ideológiu.

Ideologizácii mediálnych obsahov sa venuje mnoho autorov, ktorí však primárne vychádzajú z poznatkov, ktoré sformuloval Teun van Dijk (1998). Výskumu ideológie v spravodajstve sa venuje aj Philo a tzv. Glasgowská mediálna škola (Glasgow University Media Group- GUMG), ktorá však pri výskume postupuje na základe indikátorov sformulovaných van Dijkom. Obdobne pri výskume ideológie postupuje Fiske, ktorý hovorí, že je potrebné na spravodajstvo nahliadať ako na špecifický druh diskurzu. Na základe diskurzívnej analýzy budeme identifikovať opakujúce sa prvky, ktoré sprostredkujú určité normy, postoje a myšlienky, ktoré sú práve nástrojmi ideológie. V nasledujúcej podkapitole preto uvádzame van Dijkov koncept ideológie v médiách.

1.7.1 Ideológia podľa Teuna A. van Dijka

V stati *Opinions and Ideologies in the Press* (1998) rozpracoval tri zložky ideológie, medzi ktoré patria:

1. Sociálna funkcia

Van Dijk rozširuje primárnu úlohu ideológie z reprodukcie a legitimizácie moci dominantných skupín. Hovorí, že aj každá z týchto skupín využíva ideológiu ako nástroj diferenciacie a odporu voči iným skupinám. Preto ju nemožno v tomto kontexte definovať ako negatívnu alebo pozitívnu, ale ako viac či menej efektívnu v presadzovaní záujmov skupiny. Za jej najvýznamnejšiu funkciu považuje schopnosť koordinovať sociálne praktiky členov spoločenských skupín pre efektívne napĺňanie cieľov celej skupiny (Van Dijk, 1998).

2. Kognitívna štruktúra

Van Dijk (1998) hovorí, že „ideológie sú axiomatické základy pre mentálnu reprezentáciu zdieľanú všetkými členmi sociálnej skupiny.“ Zahŕňajú vedomosti, postoje, normy a hodnoty platné v určitej sociálnej skupine. Na základe týchto noriem potom členovia skupiny posudzujú, čo považovať za správne a nesprávne, čo za pravdivé a čo za nepravdivé. Vyvodzuje, že mnohé ideológie vychádzajú z opozičnej reprezentácie Seba ako skupiny a Iných ako protistrany, teda z polarizácie My a Oni, Naše a Ich, kedy Naše považujeme za „dobré“ a Ich za „zlé.“ Príklad uvádza na ideológii rasizmu- minority alebo imigrantov budeme ako obyvatelia štátu posudzovať v negatívnom kontexte ako Tých, ktorí budú vnikat' na Nášho územie, uchádzať sa o Naše zamestnania a vzdelanie.

Z toho potom rozširuje tzv. ideologický štvorec, v ktorom definuje vlastnosti oboch strán jazykovej polarizácie My- Oni (Van Dijk, 1998):

1. zdôrazňovanie svojich dobrých vlastností (činov)
2. zdôrazňovanie zlých vlastností (činov) protistrany
3. marginalizácia svojich zlých vlastností
4. marginalizácia dobrých vlastností (činov) protistrany

Práve táto zovšeobecňujúca tendencia poskytuje ideologický zámer, keďže naznačuje akým merítkom máme nahliadať na určité osoby a javy. Ich vlastnosti alebo činy v opozícii k Nám budú posudzované negatívne, nech už je reálna skutočnosť akákoľvek (Van Dijk, 1988). Táto polarizácia je v mediálnej praxi bežná, s čím sa možno stretnúť aj v spravodajstve. V mnohých spravodajských príspevkoch sa redaktor ako zástupca redakcie/ televízie stavia do pozície My, keď príspevok začína slovami: „Len nám sa podarilo zistiť..., My sme prví, ktorí

zistili informáciu..., My sme na stope udalostí...“ Médiá sami seba stavajú do pozície kompetentných informovať Nás ako protistranu, kedy iba oni nám dokážu túto informáciu sprostredkovať.

Avšak nielen postoje skupiny môžu mať ideologický charakter, ale aj osobný pohľad jednotlivcov na určité osoby, udalosti alebo situácie. Tu van Dijk (1998) radí výroky, v ktorých jednotlivec zaujíma nesúhlasné stanovisko s určitou udalosťou alebo situáciou. Riadi sa na základe mentálnych „modelov,“ ktoré sú zaužívané v sociálnej skupine ako sada zaužívaných sociokultúrnych praxí, no pridáva aj svoju vlastnú interpretáciu skutočnosti.

3. Diskurzívne vyjadrenie a reprodukcia

Tu nahliada na ideológiu ako na špecifický diskurz. Na jednej strane môže byť ideológia sprostredkovaná explicitne v texte alebo prehovore, ktorú dokážeme na základe jej definície identifikovať. No na strane druhej môže byť podsúvaná skryto a musíme ju vedieť prečítať aj v celkovom kontexte- teda diskurzívne (Van Dijk, 1998).

Ideológiu možno podľa neho skúmať na základe identifikátorov. Medzi nich van Dijk (1998) v prvom rade zaradzuje lexikálne výrazy použité vo vyjadreniach, ktoré možno na základe textovej analýzy identifikovať a priradzovať ich podľa všeobecných definícií do ideologických kategórií (terorista- terorizmus, rasista- rasizmus). Avšak zároveň dodáva, že tieto výrazy nemožno posudzovať izolovane, je potrebné čítať vyjadrenie v celkovom kontexte, prihliadať na tzv. propozície vety. To znamená, či popisné lexikálne výrazy nezmenia kontext použitých slov. Do identifikátorov ďalej van Dijk (1998) zaradzuje implikáciu, čo značí použitie nepriamych prirovnaní, ktoré môžu mať skrytý ideologický charakter (terorista nebude označený lexikálnym výrazom, ale činy jednotlivca budú prirovnané napr. k činom Usamu Bin Ládina, čo implicitne naznačuje teroristický zámer). Ako presupozíciu van Dijk (1998) označuje ideologický identifikátor, ktorý zasadzuje a posudzuje určité javy a udalosti v spoločnosti ako negatívne alebo pozitívne, no tento charakter môže zastierať ich skutočnú povahu, ktorá môže byť spoločnosťou vnímaná opozične. Indikátor deskripcia (opis) možno vnímať ako zovšeobecňujúce označenie alebo stereotypizáciu, ktorého použitie sa môže stať ideologickým nástrojom (stereotypizácia moslimov ako teroristov). Napokon hovorí o tom, že ideologizácii obsahov dáva priestor aj ich samotná tematika, keďže jej preferovaním a dominantným prezentovaním môže zaujať hegemonne postavenie v mediálnom priestore.

Sprostredkovanú ideológiu skrze mediálne obsahy identifikujú na základe van Dijkových identifikátorov aj výskumníci z Glasgowskej mediálnej školy.

1.7.2 Glasgowská škola

Glasgowská mediálna škola bola založená v roku 1974 na Univerzite Glasgow v Škótsku. Je to skupina mediálnych analytikov zaoberajúca sa výskumom televízneho spravodajstva. Medzi jej členov patria výskumníci a akademici, ktorí pracujú na mediálnom oddelení Katedry sociológie na Glasgow Univerzite, tak ako aj vysielatelia (prevádzkovatelia vysielacích služieb), žurnalisti a iní odborníci, ako napr. Philo a Quinn (Glasgow media group, 2013). Už viac ako tridsať rokov si dávajú za cieľ rozvíjať nové metodologické postupy a venovať sa výskumu v oblasti médií a komunikácie.

Glasgowská škola (GUMG) rozvinula techniky, ktoré prepájajú analýzu mediálnych obsahov s procesmi, akými publikum prijíma a interpretuje zdieľania. Ich štúdie sa primárne zameriavajú na analýzu konštruovania vedomostí verejnosti a úlohu médií v tomto procese. Hlavným cieľom sú pre nich spravodajské programy, keďže sú kľúčovým zdrojom informácií pre väčšinu verejnosti. Okrem toho taktiež skúmajú vplyv žánrov- soap opery, dokumentov a televíznej drámy v súvislosti s tým, ako tento žáner ovplyvňuje divákov v chápaní otázok ohľadom zdravia, politiky a medzinárodných konfliktov (Glasgow media group, 2013).

GUMG za ideológiu považuje „spôsob, akým sa dá vyjadriť či popísať svet, ktorý legitimizuje záujmy určitej sociálnej skupiny“ (Glasgow media group, 2013). Pri posudzovaní ideológie vychádzajú z Van Dijkových poznatkov.

V dielach *Bad News from Israel* (Philo, Berry; 2004) a *More Bad News from Israel* (Philo, Berry; 2011) sa zaoberali vyobrazením izraelsko- palestínskeho konfliktu v spravodajstve BBC One a ITV News, pričom postupovali na základe ideologických identifikátorov. Posudzovali ako boli tieto konfliktné skupiny- Izraelci a Palestínci lexikálne označované a aké konanie im boli pripisované. Dospeli k záverom, že tieto skupiny boli vyobrazované v rovnakých situáciách rôzne. Palestínci boli lexikálne označovaní ako teroristi, zatiaľčo také isté prejavy Izraelcov boli označované len ako extrémistické. Skupiny boli na základe ideologického štvorca podľa van Dijka zobrazované v polaritnej opozícii My a Oni, kedy boli Palestíncom pripisované negatívne vlastnosti a konanie. Smrteľné útoky Palestíncov boli lexikálne označované ako brutálne, masové vraždy, chladnokrvné zabíjanie a lynčovanie, no útoky Izraelcov takto označované neboli. Rozdielnosť bola aj v poskytnutí mediálneho priestoru, kedy dominantný (takmer dvojnásobný) priestor dostali Izraelci. Takýmto sprostredkovaním informácií médiá prispeli k verejnemu obrazu konfliktu a vnímaniu zainteresovaných strán u divákov. Tieto poznatky majú podložené aj konkrétnymi výpoveďami divákov a ich vnímaním izraelsko- palestínskeho konfliktu, ktorý bol

ovplyvnený týmto mediálnym vyobrazením. Možno teda povedať, že bolo ideologickým zámerom médií sprostredkovať informácie o tomto konflikte v prospech izraelskej strany.

GUMG využívala metodiku ideologických identifikátorov van Dijka, ktoré my aplikujeme na slovenské mediálne prostredie. Na základe ich prítomnosti poukazujeme na ideologické smery, ktoré médiá sprostredkovali.

1.8 Prehľad výskumov obsahového zamerania spravodajstva

Východiskami pre výskum obsahového zamerania spravodajských príspevkov v hlavných spravodajských reláciách boli výskum Vlasty Hochelovej (2011), kontinuálny vývoj televízneho spravodajstva českých televízií (Media Tenor, 2012) a komparatívny monitoring televízneho spravodajstva realizovaný Radou pre vysielanie a retransmisiu (*Správa o komparatívnom monitoringu spravodajstva televíznych staníc*, 2003, 2004, 2006, 2007, 2008).

Hochelovej výskum bol realizovaný na základe kvantitatívnej techniky obsahovej analýzy spravodajských článkov v slovenských printových médiách- mienkotvorné (SME, Pravda) a bulvárne⁴ (Nový čas, Plus 1 deň). Skúmaná vzorka bola následne podrobená aj kvalitatívnym technikám obsahovej analýzy. Cieľom výskumu bola identifikácia len tzv. kultivujúcich/vzdelávacích správ, ktoré mali vo svojom obsahu verejný záujem čitateľov, teda sprostredkúvali kultivujúce hodnoty. Pod nimi rozumela také, ktoré majú potenciál zušľachtovať, vzdelávať a zdokonaľovať čitateľa. Túto definíciu detailne rozšírila v nasledujúcom delení:

1. Kultivujúce hodnoty edukatívne- príjemcov obohacujú po stránke vedomostnej a vzdelanostnej, rozširujú ich poznanie z rôznych spoločenských a prírodovedných disciplín
2. Kultivujúce hodnoty kultúrne- príjemcom zlepšujú kultúrny rozhľad a zároveň ich posúvajú ku kultúre- literatúre, divadlu, filmu, hudbe, k úcte k národným tradíciám, folklóru a ľudovému umeniu
3. Kultivujúce hodnoty etické- hodnoty, ktoré predstavujú základné etické princípy a normy, ktoré sú schopné korigovať nevhodné a škodlivé správanie ľudí. Patria tu hodnoty ako tolerancia, rešpektovanie a úcta k ľuďom, rešpektovanie dôstojnosti

⁴ Tento pojem používa samotná Hochelová; v slovenskej mediálnej oblasti sa samotné denníky prezentujú ako bulvárne. Pre ozrejmienie pojmu budeme vychádzať z anglického ekvivalentného označenia tabloidové- pomenovanie pre formátovo menšiu dennú tlač venujúcu sa celebritám, škandálom, senzáciami a zároveň dbajúcu na grafickú vizuálnu stránku.

človeka, rešpektovanie práva na život, pozitívny a zodpovedný vzťah k životnému prostrediu a spoločnosti (Hochelová, 2011).

Tieto kultivujúce hodnoty potom kategorizuje do tém jednotlivých spravodajských príspevkov. Vytvorila tak kategorizáciu šiestich tém s kultivujúcim/vzdelávacím charakterom:

1. Subkultúry a minority
2. Veda
3. Zdravie a zdravý životný štýl
4. Kultúra a umenie
5. Ekológia a životné prostredie
6. Viera, náboženstvo a duchovný život

Špecifiká spravodajstva v printových médiách a televízii nie sú odlišné, ide o rovnaký žurnalistický žáner- správu, odlišujú sa len vo forme spracovania. V televízii je „text“ doplnený aj o vizuálnu zložku.

Výsledky Hochelovej výskumu identifikovali prítomnosť tzv. kultivujúcich správ v mienkotvorných, ako aj v komerčných printových médiách. Ich zastúpenie bolo v 1747 správach v časovom rámci 2 mesiacov- október a november 2007 (61 dní), pričom z výskumu vylúčili športové spravodajstvo. Najviac ich obsahoval mienkotvorný denník SME (574 správ), ktorý je v priečke čítanosti na treťom mieste s podielom 7,3 % (menej už len Plus 1 deň- 7 %).

Denník	Počet kultiv. správ	Najväčšie % zastúpenie	Najmenšie % zastúpenie
SME	574	Kultúra a umenie 38 %	Viera, náboženstvo... 3 %
Plus jeden deň	463	Kultúra a umenie 30 %	Viera, náboženstvo... 2 %
Pravda	443	Kultúra a umenie 46 %	Viera, náboženstvo... 1 %
Nový Čas	267	Kultúra a umenie 42 %	Viera, náboženstvo... 3 %

Tabuľka 4- Kultivujúce správy v denníkoch (Hochelová, 2011)

Z tohto výskumu využijeme kategorizáciu správ podľa charakteru na informačné a kultivujúce, ktoré sú špecifikované v kapitole 2 Metodika práce a metódy skúmania.

Mediálna asociácia *Media Tenor* sa venuje výskumu spravodajských relácií Českej televízie, TV Nova a FTV Prima. Komparatívna analýza obsahového zamerania spravodajstva nimi zvolených vysielacích služieb je totožná s našimi cieľmi práce. Mediálna asociácia sa zameriava na komplexný a vyčerpávajúci výskum tematického zamerania spravodajských príspevkov, v ktorých detailne identifikuje tematické podkategórie a vystupujúce subjekty.

Do ich tematických kategórií patria: Bezpečnosť, Spoločnosť, Štátna správa, Umenie a kultúra, Hospodársky život, Hospodárska politika, Zdravotníctvo, Nehody, Medzinárodné udalosti, Doprava, Justícia, Stranícka oblasť, Školstvo, Šport, Životné prostredie, Regióny, Európska únia, Obrana a NATO, Sociálna politika, Cirkev, Energetika, Poľnohospodárstvo, Menšiny a ľudské práva, Médiá, História a Zábava.

Z výsledkov výskumu vyplýva, že najväčšie percentuálne zastúpenie mala vo verejnoprávnej televízii ČT v roku 2012 kategória Bezpečnosť a kriminalita s celkovým počtom príspevkov 1539, čo tvorilo 14 % všetkých analyzovaných správ. Po nej nasledovala kategória Spoločnosť s percentuálnym podielom 9 % a na treťom mieste - s 8 % kategórie Umenie a kultúra a Štátna správa (Media Tenor, 2012).

Pre porovnanie kategória Umenie a kultúra tvorila len 2 % príspevkov v komerčných televíziách. V hlavnom spravodajstve televízie Nova, ktorá je zároveň sesterskou spoločnosťou Markízy, tvorila najväčší podiel opäť kategória Bezpečnosť a kriminalita, ktorá vzhľadom na ČT vzrástla až o 14 %, teda tvorila 28 % všetkých analyzovaných príspevkov.

Keďže hlavné spravodajstvo v TV JOJ je rozdelené do dvoch častí- *Krimi* a *Noviny*, polovičný podiel budú tvoriť kriminálne činy, ktoré spadajú do kategórie Bezpečnosť a kriminalita. To nakoniec potvrdzujú aj výsledky výskumu Media Tenor (2012), že hlavná spravodajská relácia FTV Prima, ktoré sa taktiež skladá zo samostatných zložiek *Zprávy FTV Prima* a *Krimi Zprávy*, mala najväčšie percentuálne zastúpenie v kategórii Bezpečnosť a kriminalita s podielom 20 %. Po nej nasledovala kategória Nehody s podielom 14 % a Hospodársky život s 9 % (Media Tenor, 2012).

Z výsledkov Media Tenor-u (2012) taktiež vyplýva tematické zameranie spravodajstva verejnoprávnej televízie v komparácii s komerčnými. V spravodajstve ČT mali väčšie percentuálne zastúpenie kategórie Zahraničie, Umenie a kultúra, Štátna správa, Hospodárstvo a Zdravotníctvo. Medzi menej zastúpené kategórie patrili Nehody a Zábava, ktoré dominovali v tematickej štruktúre komerčných televízií.

Rada pre vysielanie a retransmisiu má zo zákona 308/2000 Zb. (novelizovaného zákonom 498/2009 Zb.) povinnosť viesť komparatívny monitoring tematického zamerania hlavných spravodajských relácií verejnoprávnej RTVS a komerčných televízií Markíza a JOJ. Keďže nepotrebuje širokospektrálne detailné tematické pokrytie, pre svoj výskum v roku 2000 zvolila nasledujúce kategórie: Zahraničná politika, Domáca politika, Bezpečnosť a kriminalita, Hospodárstvo, Samospráva, Obrana a armáda, Odbory, Nehody a nešťastia,

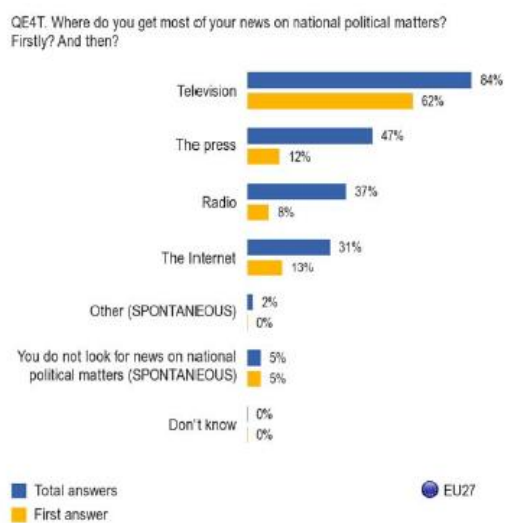
Zdravotníctvo, Justícia, Školstvo, Doprava, Životné prostredie, Menšiny, Cirkev, Média, Mimovládne organizácie, Iné.

Avšak od roku 2003 sa tento komparatívny monitoring zameriava výhradne na zastúpenie politických subjektov vo vysielaní hlavných spravodajských relácií. Rade zo zákona naďalej vyplýva povinnosť viesť komparatívny monitoring spravodajstva, no od roku 2008 nezverejňuje výsledky na svojich webových stránkach. V nasledujúcej tabuľke uvádzame prehľad percentuálneho podielu politickej tematiky v spravodajstve jednotlivých staníc (*Správa o komparatívnom monitoringu*, 2003, 2004, 2006, 2007, 2008). Keďže k najnovším dátam prístup nemáme, uvedená tabuľka bude identifikovať tendencie tematického vývoja príspevkov, teda potláčanie politickej tematiky v spravodajstve v súčasnosti a prenikanie iných tematických kategórií do popredia.

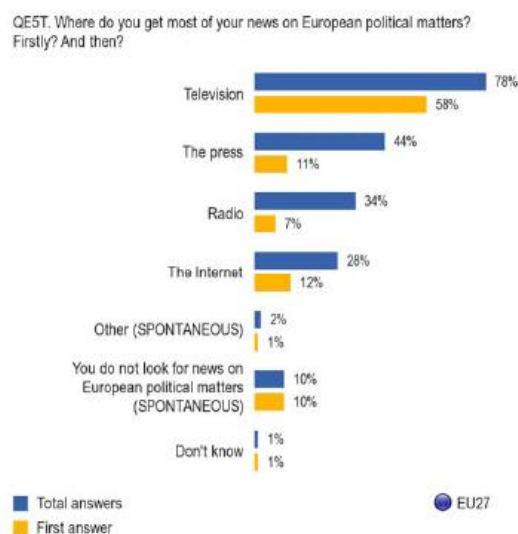
Sledované obdobie	STV	Počet s politickou tematikou+ % podiel*	Markíza	Počet s politickou tematikou+ % podiel*	TV JOJ	Počet s politickou tematikou+ % podiel*
	Počet monitorovaných		Počet monitorovaných		Počet monitorovaných	
15.9.2008-15.10.2008	328	155 (47,3%)	365	109 (29,9%)	399	76 (19%)
15.3.2007-15.4.2007	521	167 (32,1%)	395	121 (30,6%)	428	84 (19,6%)
15.3.2006-15.4.2006	576	140 (24,3%)	284	93 (32,7%)	364	71 (19,5%)
15.9.2004-15.10.2004	325	143 (44%)	264	120 (45,5%)	271	69 (25,5%)
1.9.2003 – 1.10.2003	239	146 (61,1%)	249	155 (62,2%)	231	49 (21,2%)

Tabuľka 5- Komparatívny monitoring RVR v kategórii politika (*Správa o komparatívnom monitoringu*, 2003, 2004, 2006, 2007, 2008)

Relevantnosť zaradenia kategórií Politika a Európska únia do tematického zamerania spravodajských príspevkov potvrdzuje aj výskum Eurobarometer 78, v rámci ktorého sa respondentov pýtali aj otázky súvisiace so získavaním informácií o národnom a európskom politickom dianí. Z výsledkov vyplýva, že najviac opýtaných označilo za zdroj týchto informácií televíziu (TNS Opinion & Social, 2012).

Obr. 1 Eurobarometer 78- informácie o politickom dianí

Obr. 2- Eurobarometer 78- informácie o európskom politickom dianí

Keďže výskum obsahového zamerania spravodajských príspevkov nie je hlavným cieľom našej práce, budeme príspevky zaradzovať do všeobecných tematických kategórií, ktoré sú operacionalizované v kapitole 2 Metodika práce a metódy skúmania.

2 METODIKA PRÁCE A METÓDY SKÚMANIA

V druhej časti práce stanovujeme cieľ výskumu. Uvádzame tu hlavné a vedľajšie výskumné otázky a hypotézy. Predstavujeme zvolené výskumné metódy a ich techniky. V podkapitole Dizajn výskumu popisujeme výskumnú vzorku a jej výber a analytickú jednotku. Uvádzame tu aj výskumné postupy a operacionalizáciu skúmaných premenných.

2.1 Cieľ výskumu

Primárnymi cieľmi výskumu bola identifikácia dominantnej ideológie sprostredkovanej skrze mediálne obsahy televízneho spravodajstva na troch vysielacích programových službách a analýza obsahového zamerania jednotlivých príspevkov.

Sekundárnym cieľom bola komparácia sprostredkovaných ideológií a komparácia tematických kategórií reprezentovaných v spravodajských obsahoch vo verejnoprávnej a v komerčných televíziách. Pretože má verejnoprávna televízia v zákone stanovené vysielanie väčšinového podielu programov vo verejnom záujme (s kultivujúcim charakterom), tretím cieľom je explorácia percentuálneho podielu spravodajských príspevkov s kultivujúcim charakterom v spravodajstve RTVS.

2.2 Výskumné otázky a hypotézy

Výskumné otázky boli stanovené nasledovne:

1. Akú ideológiu sprostredkúva televízne spravodajstvo?
 - a. Aká je dominantná ideológia v spravodajstve jednotlivých staníc?
 - b. Sú rozdiely v ideológiách, ktoré sprostredkúva spravodajstvo verejnoprávnej televízie a komerčných televíznych staníc?
 - c. Sú rozdiely v ideológiách, ktoré sprostredkúva spravodajstvo komerčných televízií?

Výskumná otázka č. 1 bude zodpovedaná na základe výsledkov analýzy, keďže obdobné výskumy boli realizované v inom teritoriálnom, spoločenskom a kultúrnom prostredí.

2. Aké obsahové zameranie má televízne spravodajstvo?

- a. Aká je hlavná obsahová kategória jednotlivých staníc?

H1: Hlavnou obsahovou kategóriou spravodajstva RTVS je Bezpečnosť a kriminalita.

H2: Hlavnou obsahovou kategóriou spravodajstva TV JOJ je Bezpečnosť a kriminalita.

H3: Hlavnou obsahovou kategóriou spravodajstva TV Markíza je Bezpečnosť a kriminalita.

Hypotézy pre výskumnú otázku č. 2 sme stanovili na základe výsledkov výskumu obsahových kategórií spravodajstva spoločnosťou Media Tenor z podkapitoly 1.8.

- b. Obsahuje verejnoprávne televízne spravodajstvo väčšinový podiel správ s kultivujúcim charakterom?

H4: Verejnoprávne spravodajstvo obsahuje väčšinový podiel správ s kultivujúcim charakterom.

Keďže zo Zákona 532/2010 Zb. o RTVS vyplýva poslanie verejnoprávnej televízie vysielat' vo verejnom záujme, budeme predpokladať, že podiel kultivujúcich príspevkov bude tvoriť väčšinový podiel v jej spravodajstve na rozdiel od komerčných televízií.

2.3 Metódy a techniky výskumu

Pre exploráciu tematických kategórií a charakteru spravodajských príspevkov sme využívali obsahovú analýzu a jej kvantitatívne techniky.

„Obsahová analýza sa používa pre vyhodnocovanie obsahov komunikácie všeobecne“ (Surynek, Komárková, Kašparová; 2001). Ako autori Surynek, Komárková a Kašparová (2001) uvádzajú, „v obsahovej analýze ide v zásade o preskúmanie obsahu prostredníctvom vytvorenej sústavy kategórií, v ktorých je zjednodušene vyjadrený predmet obsahovej analýzy a určené jednotky merania. Obsahová analýza ukazuje na skryté významy a celkové významové smerovanie väčšieho množstva obsahov. Materiál pre obsahovú analýzu býva najčastejšie v podobe tlačenej slovnej, ale takouto technikou možno analyzovať aj obrazové zdelenia [...] alebo akustické zdelenia [...], prípadne ich najrôznejšie kombinácie.“

Problematike obsahovej analýzy sa venuje mnoho autorov, ktorí na klasifikáciu a definíciu jej techník nazerajú rôzne. Niektorí autori považujú obsahovú analýzu za štandardizovanú kvantitatívnu výskumnú stratégiu (Berelson, Scherer). Iní hovoria, že pri analýze obsahov možno využiť aj kvalitatívne techniky (Hendl, Strauss a Corbinová).

Berelson (Berelson, 1952, cit. in. Ferjenčík, 2000) definuje obsahovú analýzu ako „výskumnú techniku pre objektívny, systematický a kvantitatívny opis obsahu komunikácie.“ Obsahovú analýzu teda považuje za kvantitatívnu techniku skúmania obsahov. Pri skúmaní

z kvalitatívneho hľadiska hovorí len o použití kvalitatívnej techniky a udáva, že v tomto prípade ide o konceptuálne a kontextové zasadenie kvantitatívnych kategórií. Z uvedeného možno konštatovať, že kvalitatívne techniky výskumu sa zaoberajú diskurzom, v ktorom sú kvantitatívne kategórie zasadené.

Toto stanovisko potvrdzuje aj Scherer (2004), ktorý udáva, že „obsahová analýza je kvantitatívnou výskumnou metódou pre systematický a intersubjektívne overiteľný popis komunikačných obsahov, vychádzajúci z vedecky podloženého kladenia otázok.“

Hendl (2005) uvádza postupy a charakteristiky kvantitatívnych a kvalitatívnych techník obsahovej analýzy. „Kvantitatívny prístup využíva náhodné výbery, experimenty a silne štruktúrovaný výber dát [...]. Konštruované koncepty zisťujeme štatistickými metódami s cieľom explorať, popisovať, prípadne overovať pravdivosť našich predstáv o vzťahu sledovaných premenných.“ Podľa Hendla (2005) sa pomocou kvantitatívnych techník analyzuje početnosť alebo rozsah výskytu kategórií podľa vopred určenej kódovacej schémy. Tieto merania poskytujú presné numerické dáta, ktoré je možné porovnať, a popísať tak vzájomné súvislosti skúmaných javov. Kvantitatívny výskum sa teda vyznačuje testovaním a validizáciou teórií. Takto získané výsledky zo skúmanej reprezentatívnej vzorky je možné zovšeobecniť na celú populáciu.

Kvalitatívna technika analýzy obsahu je podľa Hendla (2005) viac popisná a prináša mikropohľad na skúmané javy, ktoré sa snaží interpretovať. „Na základe vopred stanovených výskumných otázok odhaľuje neznáme skutočnosti, ich obsahovú štruktúru, vlastnosti, funkcie a ovplyvňujúce faktory“ (Hendl, 2005). Pri použití týchto techník má výskumník dôležité postavenie, keďže sú slabo štandardizované a štruktúrované. To podporuje aj Strauss a Corbinová (1999) vyjadrením, že „termínom kvalitatívny výskum rozumieme akýkoľvek výskum, ktorého výsledky sa nedosahujú pomocou štatistických procedúr alebo iných spôsobov kvantifikácie.“ Výskumník môže do výskumu zasahovať vlastnou interpretáciou a upravovať alebo dopĺňať výskumné otázky. Výsledky získané kvalitatívnymi technikami výskumu prinášajú konzistentné zistenia a zovšeobecniť ich možno na základe porovnania s vonkajšími pozorovateľmi alebo obdobnými výskumami.

Pre výskum sprostredkovanej ideológie v spravodajských obsahoch sme využívali diskurzívnu analýzu. Podľa van Dijka (1983) využíva diskurzívna analýza kvalitatívne techniky výskumu. Dopĺňa, že na základe takto získaných dát môžu byť výsledky vyhodnotené kvantitatívnymi technikami.

Podľa van Dijka (1983) možno na diskurzívnu analýzu nahliadať v dvoch rovinách. Prvou je lingvistická diskurzívna analýza, kedy je diskurz definovaný ako jazyk a skúmajú sa

jeho gramatické a štylistické vlastnosti. Práve tieto jazykové vlastnosti a systémy majú funkciu sociálneho kontextu verbálnej komunikácie. Preto nie je diskurzívna analýza len lingvistickou záležitosťou, ale je v druhej rovine prepojená so sociolingvistikou. Van Dijk (1983) poukazuje na to, že jednotlivé slová (lexémy), celé vety a sekvencie viet (odseky) by mali byť vnímané v sémantickom zasadení, než vnímané len ako individuálne slová alebo vety. „Diskurzy nie sú izolované lingvistické objekty“, ale integračné časti komunikačného procesu v nejakej socio-kultúrnej situácii.“ Každý typ diskurzu by mal byť podľa neho charakterizovaný kombináciou textových a kontextových vlastností. Diskurzívna analýza je teda analýza jazyka a použitých lexikálnych znakov diskurzu s cieľom zistiť, aký význam nadobúdajú tieto jazykové prostriedky v socio- kultúrnom ponímaní.

Obdobne vníma diskurzívnu analýzu Černý (1996), ktorý ju považuje za textovú lingvistiku. Vychádzajúc z van Dijka hovorí o textových mikroštruktúrach, ktoré definujú špecifické vlastnosti textu a makroštruktúrach, ktoré definujú význam textu.

2.4 Dizajn výskumu

2.4.1 Výber vzorky

Výskum bol realizovaný ako výberový, nebol teda komplexným výskumom pokrývajúcim televízne spravodajstvo slovenských vysielacích služieb za rok 2012. Zvolili sme zámerný systematický homogénny výber vzorky, ktorá bola vybraná metódou konštruovaného týždňa. Z čísel od jeden do sedem- zastupujúcich dni v týždni od pondelka do nedele, sme náhodne vyžrebovali číslo jeden. To znamenalo, že sme výber vzorky začali pondelkom v prvom týždni v roku a potom pokračovali v každom kalendárnom týždni podľa dní (prvý týždeň- pondelok, druhý týždeň- utorok). Tak sme získali 52 hlavných televíznych spravodajských relácií na 3 vysielacích programoch. Výskumnú vzorku spolu tvorilo 156 spravodajských relácií.

2.4.2 Výskumná vzorka

Výskumnú vzorku tvorili hlavné spravodajské relácie, ktoré mali približne rovnaké časové trvanie 45- 50 minút. Spravodajskú reláciu na TV JOJ tvorili dve časti- *Noviny* a *Krimi*. Keďže sme si v cieľoch stanovili komparáciu staníc bolo potrebné, aby sme mali jednotlivé výskumné celky analyticky porovnateľné z hľadiska dĺžky relácie a počtu spravodajských príspevkov. Napriek predpokladu, že *Krimi* budú obsahovať prevažne správy z tematických kategórií Bezpečnosť a kriminalita a Nehody a nešťastia, tieto príspevky sa dostanú aj do spravodajstva TV Markíza a v prípade závažných udalostí aj do spravodajstva

verejnoprávnej televízie. Z toho hľadiska teda považujeme hlavnú spravodajskú reláciu v TV JOJ za celok.

2.4.3 Analytická jednotka

Za analytickú jednotku sme považovali diskurzívnu formáciu, teda text spravodajského príspevku.

Pri posudzovaní ideologických identifikátorov sme text príspevkov rozčlenili na elementárne výskumné jednotky, ktoré boli text titulku a text príspevku. Keďže je televízna správa audiovizuálnym materiálom, nemohli sme analýzu aplikovať izolovane od obrazovej zložky správy. Preto sme za elementárnu analytickú jednotku, v ktorej posudzujeme ideologické identifikátory zaradili aj obraz.

2.5 Postup a operacionalizácia

Kódovacia kniha pozostávala z identifikačných a analytických premenných. Každá televízna správa bola zaradená podľa identifikačných premenných- dátumu, média, relácie, čísla správy, titulku, začiatku a konca správy a analytických premenných- tematickej kategórie, charakteru a ideologického identifikátora. Kódované boli kategórie médium, relácia, tematická kategória, charakter a ideologický identifikátor.

2.5.1 Obsahová analýza tematických kategórií spravodajstva

Pre exploráciu tematických kategórií spravodajských príspevkov sme využívali obsahovú analýzu a jej kvantitatívne techniky. Pri vyhodnocovaní výsledkov sme za analytickú premennú považovali tematickú kategóriu a vyhodnocovali jej početnosť (zastúpenie v príspevkoch). Výsledky početnosti sme zobrazili v grafoch v absolútnych číslach aj v percentuálnom podiele. Pre komparáciu skúmaných televíznych staníc bolo potrebné percentuálne vyjadrenie podielu tematických kategórií, keďže v skúmanom období sa v ich spravodajstve vyskytoval rôzny celkový počet príspevkov.

Pri kódovaní jednotlivých tematických kategórií sme vychádzali z výskumu mediálnej asociácie *Media Tenor* (2012). Tie boli, vychádzajúc z Hocheľovej (2011) doplnené o tematické kategórie s kultivujúcim charakterom.

Premenná: tematická kategória

Operacionalizácia:

Tematické kategórie boli posudzované na základe hlavnej témy a subjektov, ktoré sa v príspevku objavili, alebo o ktorých sa hovorilo.

1. Politika (I)- vláda SR; parlament; politické strany a hnutia (parlamentné koalíčné, parlamentné opozičné, mimoparlamentné); prezident SR; politici, ministri, predsedovia a prezidenti štátnych orgánov; voľby do NRSR; kauza *Gorila*; protest *Gorila*.

2. Ekonomika (I)- bankovníctvo, sporiteľne, správcovské spoločnosti; financie, vývoj trhov; dane, daňový úrad; štátny rozpočet; pokuty, odškodné, exekúcie, pôžičky.

3. Zahraničie (I)- zahraničné udalosti bez vzťahu k SR; zahraničné vzťahy, diplomati; ministerstvo zahraničia.

(Do tejto kategórie nepatrili zahraničné príspevky bez vzťahu k SR s kultivujúcim charakterom a príspevky z kategórie zábava, príspevky na odľahčenie).

4. Sebaprezentácia (I)- športové spravodajstvo, televízne spravodajstvo, program televízie, internet, predpoveď počasia.

5. Bezpečnosť a kriminalita (I/K)- násilný čin, bitka, vražda, smrť; krádež, lúpež, rabovanie, poškodzovanie majetku; kriminálna činnosť (finančné podvody, otravy, podvody, obchodovanie s drogami, týranie zvierat, vydieranie, skupinová kriminalita); ohrozovanie bezpečnosti cestnej premávky; únosy, nezvestní, pátranie po osobách; bezpečnosť občanov; porušovanie zákonníka práce; kampaň proti drogám, alkoholu, cigaretám; reedukačné centrá; policajné vyšetrovanie.

6. Nehody a nešťastia (I)- prírodné kalamity; dopravné nehody; úrazy, pracovné úrazy, pády; zdravotný stav pacientov po úrazoch a nehodách; požiare; výbuchy, zrútenie budov; únik plynov.

7. Umenie a kultúra (I/K)- literatúra; kinematografia; divadlo; hudba; výtvarné umenie, sochárstvo; folklór a ľudové umenie; múzejníctvo, galérie; fotografovanie, architektúra.

8. Duchovný život (I/K)- cirkvi, tradičné náboženstvá; alternatívne duchovné prúdy; viera; škandály v cirkvi; pápež, kňazi, biskupi, kazatelia, predstavitelia cirkvi.

9. Veda a výskum (I/K)- exaktné vedy, vesmír, história, geografia, zoológia, botanika, biológia, sociológia, psychológia, humanitné vedy, IT technológie.

10. Zdravie a zdravý životný štýl (I/K)- zdravý životný štýl; prevencia chorôb; stravovacie návyky, zdravá výživa; darcovstvo krvi, transplantácia orgánov; psychohygiena.

11. Ekológia a životné prostredie (I/K)- ekologické technológie a projekty; „zelená“ energia; recyklácia; ekologické výrobky; biovýroba, biopestovanie; správy o dopade činnosti človeka na životné prostredie, podpora ekologického správania jednotlivca; separácia odpadov; ministerstvo životného prostredia; skládky; výrub stromov.

12. Subkultúry a minority (I/K)- etnické a národnostné minority, LGBT komunita, sociálne slabší, telesne a mentálne postihnutí.

13. Médiá (I)- televízne vysielanie; rozhlasové vysielanie; printové médiá; internet; Rada pre vysielanie a retransmisiu; SOZA, mediálne spoločnosti, spoločnosti pre mediálny výskum.

14. Zábava, príspevky na odľahčenie (I)- zvieratá; zábavné videá.

15. Doprava (I)- dopravné informácie, spoje, akcie, prevencia nehôd; dopravné podniky, technické služby, diaľničná spoločnosť; ministerstvo dopravy, dopravný inšpektorát; správa ciest; zákonné poistenie.

16. Justícia (I)- súdy; ústavný súd; najvyšší súd; súdne procesy; prokuratúra; sudcovia; právnici, právna poradňa; predseda najvyššieho súdu Harabin.

17. Európska únia (I)- informácie z EÚ z akejkoľvek oblasti.

18. Regióny a komunálna politika (I)- regióny, hlavné mesto; územná samospráva; komunálna politika.

19. Školstvo (I)- ministerstvo školstva; školský vzdelávací systém, učebnice; školy, univerzity; internáty; učitelia; protest učiteľov.

20. Zdravotníctvo (I)- ministerstvo zdravotníctva; úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou, úrad verejného zdravotníctva, zdravotné poisťovne; farmaceutický priemysel; lieky a zdravotnícke pomôcky; antikoncepcia, antikoncepčné zásahy, interrupcie; protest zdravotných sestier; nemocnice, ambulancie, lekári, sestričky.

21. Hospodárstvo (I)- poľnohospodárstvo; priemysel; energetika; štátne a súkromné podniky a firmy; stavebníctvo; obchod; služby; cestovný ruch; nezamestnanosť, prepúšťanie; telekomunikácie; štátne orgány, inštitúcie.

22. Obrana, armáda a NATO (I)- ministerstvo obrany, obranná politika, armáda, NATO (len v spojitosti s obranou SR, inak príspevok zaradený do kategórie zahraničie), ministerstvo vnútra.

23. História (I/K)- historické udalosti, osobnosti, objekty; historické výročia a pamätne dni; oslavy pamätných dní a výročí; archeológia; rekonštrukcia prípadov, výročia závažných zločinov a nehôd; etnografia.

24. Odbory a záujmové skupiny (I/K)- demonštrácie; záujmy odborov; nátlaky záujmových skupín; nadácie; občianske združenia, mimovládne organizácie; petície.

25. Šport (I)- športové spravodajstvo; oddych, rekreácia, základy, adrenalínové športy; expedície, výpravy; športovci; súťaže, preteky, majstrovstvá; kluby.

26. Spoločnosť (I/K)- zvyky, tradície, etiketa; celebrity; životná úroveň, podmienky; poradňa; zaujímavosti; výstaviská, veľtrhy, predvážacie show, festivaly; spory; cestovanie, turistika; imigranti; Vianoce; ministerstvo P, SV a R, odoberanie detí, adopcie; počasie, extrémne počasie.

27. Zásahové jednotky (I)- záchranári; hasiči; polícia, policajné akcie a razie.

2.5.2 Obsahová analýza charakteru príspevkov televízneho spravodajstva

Pri explorácii charakteru spravodajských príspevkov sme aplikovali kvantitatívne techniky obsahovej analýzy. Pri vyhodnocovaní výsledkov sme za analytickú premennú považovali charakter a vyhodnocovali jej početnosť. Grafy výsledkov sme zobrazili v absolútnych číslach a percentuálnom podiele.

Premenná: charakter- kultivujúci

- informačný

Operacionalizácia:

1. Kultivujúci charakter

Pre pomenovanie *kultivujúci* využívame označenie z Hochelovej (2011) výskumu. V *Zákone o vysielaní a retransmisii* je dané, že spravodajstvo je program vo verejnom záujme. „Program vo verejnom záujme je program zameraný na uspokojovanie informačných a kultúrnych potrieb [...] divákov [...] (Zákon 308/ 2000 Zb.). Medzi takéto programy podľa zákona patria tie, ktoré sú zamerané na vzdelávanie, vedu a výskum; poskytujú právne informácie; podporujú zdravý životný štýl, ochranu prírody, ochranu životného prostredia, ochranu života, zdravia a majetku a bezpečnosť na cestách; prezentujú kultúru s dôrazom na slovenskú národnú kultúru a kultúru národnostných menšín a etnických skupín; prezentujú náboženskú činnosť (Zákon 308/ 2000 Zb.).

Za kultivujúce sme teda považovali príspevky obsahujúce faktografické a encyklopedické informácie z oblasti vedy a výskumu, umenia a kultúry; informácie poskytujúce špecifické črty a charakteristiky subkultúr a minorít; prispievajúce k ochrane životného prostredia a zdravia; obsahujúce bezpečnostné rady a pravidlá; poskytujúce právne informácie; popisujúce náboženské špecifiká cirkví; vyjadrujúce toleranciu voči minoritám a prezentujúce zvyky a tradície.

Kultivujúci charakter mali tematické kategórie Bezpečnosť a kriminalita, Umenie a kultúra, Duchovný život, Veda a výskum, Zdravie a zdravý životný štýl, Ekológia a životné prostredie, Subkultúry a minority, História, Odbory a záujmové skupiny a Spoločnosť,.

2. Informačný charakter

Za príspevky s informačným charakterom sme považovali tie, ktoré mali uspokojovať informačné potreby diváka. Príspevky teda sprostredkúvali priamu prezentáciu faktov alebo

opis udalostí pre všeobecný informačný prehľad diváka o aktuálnom dianí. Tieto informácie neobsahovali vyššie uvedené kultivujúce prvky.

Informačný charakter mali tematické kategórie, ktoré neboli uvedené vyššie- pri kultivujúcom charaktere. Pre prehľadnosť ich uvádzame aj pri operacionalizovaných tematických kategóriách označením I a K. Je však dôležité uviesť, že z hľadiska obsahu príspevku sme identifikovali hlavnú tému. To napríklad znamená, že ak príslušníci nejakej subkultúry alebo minority vykonali násilný trestný čin, tento príspevok bol zaradený do kategórie Bezpečnosť a kriminalita, nie do kategórie Subkultúry a minority. Tam by bol zaradený v prípade, že by prezentoval túto subkultúru vzhľadom na jej špecifické črty (štýl obliekania, hudba,...). Z uvedeného vyplýva, že skúmané tematické kategórie s kultivujúcim charakterom mohli mať aj charakter informačný.

2.5.3 Diskurzívna analýza ideológie sprostredkovanej v spravodajstve

Pre výskum sprostredkovanej ideológie sme využívali kvalitatívne techniky výskumu a aplikovali diskurzívnu analýzu. Výskumnou premennou bol ideologický identifikátor. Pri posudzovaní ideologických identifikátorov sme analytickú jednotku- text príspevkov rozčlenili na elementárne výskumné jednotky, ktoré boli text titulku a text príspevku. Za text sme považovali písaný aj hovorený text.

Spravodajský príspevok má však ako audiovizuálny materiál dve zložky, okrem textovej aj obrazovú. Analýzu sme nemohli aplikovať izolovane od obrazovej zložky správy, preto sme do elementárnych analytických jednotiek, v ktorých posudzujeme ideologické identifikátory zaradili aj obraz. Za obraz sme považovali vyobrazenie vypovedajúceho subjektu alebo ilustračný záber, kedy mohol byť tento obraz statický alebo dynamický.

V časti Teoretické východiská sme uviedli van Dijkove ponímanie ideológie v spravodajstve, ktorý posudzuje ideologické identifikátory rôznymi úrovňami analýzy textu.

Prítomnosť identifikátorov sme posudzovali textovou analýzou a kritickým interpretatívnym čítaním textu. To možno podľa Crystala (2008) označiť ako „kritickolingvistické analyzovanie diskurzu (analýza vzťahu používania jazyka a jeho sociopolitického a kultúrneho kontextu)“. V texte titulkov a texte príspevkov sme analyzovali identifikátory na syntactickej úrovni- na základe vlastností použitých lexikálnych znakov a jazykových prostriedkov. Na tejto úrovni bolo možné identifikovať aj prítomnosť jazykových prostriedkov polaritne označujúcich subjekty ako My a Oni (pričom sa vyzdvihovali Naše dobré a Ich zlé vlastnosti). Nami skúmané identifikátory sme posudzovali

aj na presupozíčnej úrovni a sémantickej úrovni analýzy textu. Ich operacionalizáciu uvádzame nižšie.

Za prostriedok sprostredkovania ideológie sme považovali aj stereotypné vyobrazenie sociálnych skupín v texte titulku, texte príspevku alebo prostredníctvom obrazu. Nástrojom sprostredkovania ideológie bolo aj tematické zaradenie príspevkov, ktoré sa prejavovalo dominantnou tematickou kategóriou.

Výsledky analýzy boli spracované kvantitatívnymi technikami. Pri vyhodnocovaní výsledkov sme za analytickú premennú považovali ideologický identifikátor a vyhodnocovali jej početnosť. Grafy výsledkov sme zobrazili v absolútnych číslach a percentuálnom podiele.

Predpokladali sme, že skúmané ideologické identifikátory sa nebudú vyskytovať vo všetkých analytických jednotkách. Výsledky sme zasadzovali do kontextu skúmanej problematiky a poukázali na tendencie slovenskej mediálnej tvorby vzhľadom na sprostredkovanú ideológiu.

Premenná: ideologický identifikátor

Operacionalizácia:

Text titulkov

Keďže titulok príspevku je písaný text, aplikovali sme textovú analýzu. Na základe analýzy jazykových prostriedkov použitých v titulku sme prítomnú ideológiu posudzovali identifikátormi, ktoré boli rovnaké ako v prípade textu príspevkov.

Text príspevkov

Syntaktická úroveň

Ideologické smery

Pri identifikácii ideológie na syntaktickej úrovni bolo smerodajné tematické zaradenie príspevku a vypovedajúci subjekt, ktoré mali potenciál sprostredkovať ideologické obsahy. To napríklad znamená, že politická ideológia bola prítomná v určitých príspevkoch z tematickej kategórie Politika. Avšak tematická kategória nebola a priori identifikátorom ideológie, keďže nie je možné jednoznačne definovať ideologický smer v rámci jednotlivých tematických kategórií. Taktiež aj výpoveď subjektu sprostredkovaného v príspevku má potenciál obsahovať ideologický zámer. Ak bude subjekt reprezentovať stranu/ hnutie/ inštitúciu s ideologickým smerovaním, bude jej myšlienkovým lídrom.

Textovou analýzou sme skúmali primárne identifikátory ideológie, za ktoré sme považovali lexikálne znaky použité vypovedajúcim subjektom v príspevkoch. Tie doslovne sprostredkovali jazykové prostriedky definujúce ideologický smer, ktoré sme mohli

komparatívne identifikovať. Niektoré ideologické smery bolo možné podľa kontextového zaradenia vnímať ako ideológiu alebo ako jej ideologický antagonizmus (napr. rasizmus-antirasizmus), preto ich bolo možné kategorizovať aj do opozičných kategórií. Tie však nebudeme operacionalizovať, keďže budú definované v opozičnom zmysle k definovaným kategóriám.

Nie vždy však boli v príspevku explicitne použité lexikálne znaky definujúce ideologický smer, preto sme na základe interpretatívneho čítania výpovedí operacionalizovali sekundárne identifikátory, ktoré sú uvedené pri ideológiách nižšie. Ideologické smery uvádzame na základe sociálneho a kultúrneho povedomia a stredo európskeho teritoriálneho prostredia Slovenskej republiky. Kategórie sú radené v abecednom poradí.

Antipropaganda

Tematickými kategóriami poskytujúcimi priestor pre túto ideológiu boli Hospodárstvo, Politika, Spoločnosť a Bezpečnosť a kriminalita.

Primárnymi identifikátormi boli diskurzívna formácia *subjekt+ komparatív prídavného mena v negatívnom zmysle+ iný subjekt* a lexikálne znaky *nebezpečná výroba, zdraviu škodlivá výroba, nevhodné pracovné podmienky, neefektívne riadenie*.

Sekundárnymi identifikátormi sú vyjadrenia v negatívnom kontexte, dehonestujúce postavenie podnikov, inštitúcií či jednotlivcov. Za potenciálne vypovedajúce subjekty sme považovali štátne a súkromné podniky a firmy, politikov a členov spoločnosti.

Environmentalizmus

Ideológiu environmentalizmu bolo možné identifikovať v príspevkoch v tematickej kategórii Ekológia a životné prostredie, Politika, Spoločnosť, Veda a výskum, Hospodárstvo, Odbory a záujmové skupiny.

Primárnymi identifikátormi boli lexikálne prostriedky *životné prostredie, ochrana životného prostredia, ekologický, ekológia, recyklácia, separácia, environmentálny, environmentálne technológie, environmentálne projekty, biovýroba, biopestovanie, zelená energia, alternatívne zdroje energie, nelegálne skládky*.

Sekundárnymi identifikátormi boli jazykové prostriedky podporujúce ekologické správanie a ochranu životného prostredia. Naším predpokladom bolo, že tieto myšlienky budú badateľné vo vyjadreniach organizácií VLK, Greenpeace Slovensko, Strana zelených, Ekopolis, Strom života, Živena, Priatelia Zeme; vyjadreniach ministerstva životného

prostredia, organizácií na separáciu a recykláciu odpadov, spoločnostiach produkujúcich biovýrobu a biopestovanie.

Estetizmus

Tematické kategórie Spoločnosť, Subkultúry a minority, Umenie a kultúra, Zdravie a zdravý životný štýl a Šport môžu obsahovať vyjadrenia ideológie estetizmu.

Primárnymi identifikátormi boli lexikálne znaky *pekné, vkusné, estetické (osoba, objekt, jav); štíhlosť; elegancia*.

Sekundárnymi identifikátormi boli vyjadrenia zamerané na presadzovanie estetickej stránky osôb, vecí a javov, nastoľovanie fenoménu krásy ako spoločenskej normy v spoločnosti a presadzovanie atraktivity tela.

Feminizmus

V tematických kategóriách Politika, Ekonomika, Subkultúry a minority, Odbory a záujmové skupiny, Bezpečnosť a kriminalita a Šport bolo možné identifikovať ideológiu feminizmu.

Za primárne identifikátory sme považovali lexikálne znaky *feminizmus, feministický, žena rovná mužovi, rovnoprávnosť žien, rovnoprávne postavenie ženy*.

Sekundárnymi identifikátormi boli výrazové prostriedky naznačujúce myšlienky rovnoprávnosti pohlaví, posilňujúce postavenie žien v spoločnosti.

Globalizmus

Globalizmus mali potenciál sprostredkovať tematické kategórie Politika, Ekonomika, Zahraničie, Európska únia a Spoločnosť.

Za primárne identifikátory sme považovali lexikálne znaky *globalizmus, globálny, bezhraničný, celosvetový*.

Sekundárnymi identifikátormi boli lexikálne prostriedky naznačujúce výhody bezhraničného sveta, pozitívne vnímanie narúšania hraníc- územných, inštitucionálnych, spoločenských, alebo národnostných.

Ideológia bezpečnosti

Ideologickému odkazu bezpečnosti poskytovala priestor tematická kategória Bezpečnosť a kriminalita.

Primárnymi identifikátormi boli lexikálne znaky *bezpečnostné prvky, bezpečnosť pri jazde, bezpečnosť pri športe, bezpečnosť pri práci, povinná výbava, výstraha, odporúčanie (od zásahových jednotiek, odborníkov na bezpečnosť)*.

Sekundárnymi identifikátorom bolo použitie jazykových prostriedkov naznačujúcich hodnotiace súdy, čo je vhodné a potrebné pre bezpečnosť človeka (potreba bezpečnostných prvkov pri práci a športe, zákonná potreba čipovania psov, povinná výbava pri športe, jazde). Potenciálnymi subjektmi výpovedí boli polícia, štátne a súkromné podniky a firmy, inštruktori, záchranári.

Ideológia Európskej únie

Tematické zaradenie, ktoré malo potenciál obsahovať tieto ideologické myšlienky bolo v kategórii Európska únia a Politika.

Primárnymi identifikátormi boli lexikálne znaky *direktíva Európskej únie, nariadenia Európskej únie, nariadenia Bruselu, rozhodnutia Angely Merkelovej, nariadenia Nemcov*.

Sekundárnym identifikátorom bolo použitie jazykových prostriedkov, ktoré pozitívne hodnotili systém Európskej únie, jej kroky a pravidlá pre udržanie stability celého integrujúceho systému. Potenciálnymi subjektmi výpovedí boli vedúci politici Európskej únie, členovia europarlamentu, europoslanci, politici, politológovia, politický analytici.

Ideológia ochrany zdravia

Tematické zaradenie do kategórií Zdravie a zdravý životný štýl a Zdravotníctvo poskytovalo priestor pre sprostredkovanie ideológie ochrany zdravia.

Primárnymi identifikátormi boli jazykové prostriedky *preventívne prehliadky; prevencia zdravia; ochrana pred chorobami; alkohol, drogy, cigarety spôsobujú závislosti*.

Sekundárnymi identifikátormi boli vyjadrenia v príspevkoch, ktoré apelovali na prevenciu zdravia, potrebu preventívnych prehliadok, preferovali zdravý životný štýl a hodnotili drogy, alkohol a fajčenie ako závislosti s negatívnym vplyvom na zdravie človeka. Potenciálnymi subjektmi výpovedí boli lekári, nemocnice, ministerstvo zdravotníctva, odborníci z oblasti zdravia.

Ideológia rodiny

Tematické kategórie Politika, Ekonomika, Spoločnosť, Zdravotníctvo a Duchovný život poskytovali priestor pre vyjadrenie ideológie rodiny.

Primárnymi identifikátormi boli lexikálne znaky *právo na život, manželstvo ako zväzok muža a ženy, zákaz homosexuálnych zväzkov, podpora rodiny*.

Sekundárnymi identifikátormi boli jazykové prostriedky vyjadrujúce potrebu ochrany tradičnej rodiny, práva na život, podpory tehotných žien a žien na materskej dovolenke, odsudzovanie homosexuality a homosexuálnych zväzkov. Vyššie uvedené bude vyplývať z dominantnej pozície tradičnej rodiny v slovenskom prostredí zakladajúcej sa na náboženskej-kresťanskej tradícii, často krát vedúcej až k homofóbnemu svetonázoru spoločnosti, vrátane politických predstaviteľov. Vypovedajúcimi subjektmi mohli byť ministerstvo práce, rodiny a sociálnych vecí; sociálne pracovníčky, politici, lekári, členovia spoločnosti.

Kapitalizmus

Tematické kategórie Politika, Ekonomika, Hospodárstvo a Európska únia mali potenciál sprostredkovať ideológiu kapitalizmu.

Za primárne identifikátory sme považovali jazykové prostriedky *kapitalizmus, kapitalistický, trhovú mechanizmus, svetový ekonomický systém*.

Sekundárnymi identifikátormi boli vyjadrenia o súčasnom ekonomickom systéme sveta, založenom na súkromnom vlastníctve výrobných prostriedkov, ekonomickej efektívnosti využívania zdrojov a trhovom mechanizme.

Komunizmus

Priestor pre ideológiu komunizmu poskytovali tematické kategórie Politika, Ekonomika, Hospodárstvo a Spoločnosť.

Primárnymi identifikátormi boli vyjadrenia *komunizmus, komunistický systém, potláčanie slobodného prejavu, pracovné tábory, komunistická ideológia, komunisti, ŠtB*.

Sekundárnymi identifikátormi boli myšlienky socialistického štátneho zriadenia, založeného na spoločnom vlastníctve výrobných prostriedkov, beztriednom usporiadaní spoločnosti a presadzovaní politickej ideológie vládnucej komunistickej strany (nesloboda prejavu, pracovné tábory,...)

Konzumerizmus

Ekonomika a Hospodárstvo boli tematické kategórie, ktoré poskytovali priestor pre sprostredkovanie myšlienok konzumerizmu.

Za primárne ideologické identifikátory sme považovali použité jazykové prostriedky *konzumerizmus, spotrebiteľské právo, konzum, konzumný spôsob života, zvýšenie spotreby*.

Sekundárnymi identifikátormi boli vyjadrenia myšlienok navádzajúcich k vyššej spotrebe ako ekonomicky prínosnému javu, ochrane záujmov spotrebiteľov, posilňovaniu práv a postavenia spotrebiteľa voči predávajúcim.

Nacionalizmus

Tematickými kategóriami, ktoré mali potenciál sprostredkovať myšlienky nacionalizmu boli Politika, Spoločnosť, Odbory a záujmové skupiny a Subkultúry a minority.

Primárnymi ideologickými identifikátormi boli lexikálne prostriedky *nacionalizmus, nacionalista*, diskurzívna formácia *národ+ komparatív prídavného mena v pozitívnom zmysle+ iný národ*.

Sekundárnymi ideologickými identifikátormi boli vyjadrenia presadzujúce nadradenosť národa nad ostatnými na základe spoločného jazyka, územia, etnickej príslušnosti, tradícií či typu kultúry.

Náboženská ideológia

V tejto kategórii sme posudzovali všetky náboženstvá spoločne, keďže v slovenskom kontexte bude spravodajstvo informovať prevažne o kresťanskom náboženstve.

Tematické kategórie poskytujúce priestor tejto ideológii boli Duchovný život, Politika a Európska únia.

Primárnymi identifikátormi boli jazykové prostriedky *náboženská tolerancia, neuposlušnosť (cirkevných príkazov), cirkevné ustanovizne, cirkevné dogmy, právo na život, ochrana manželstva, život vzniká počatím*.

Sekundárnymi identifikátormi boli lexikálne znaky presadzujúce myšlienky, hodnoty a normy vyplývajúce z viery a náboženstva. V slovenskom kontexte za náboženskú ideológiu považujeme kresťanskú, ktorá bude presadzovať morálne princípy, cirkevné dogmy či právo na život. Predpokladáme, že vypovedajúcimi subjektmi, ktorých vyjadrenia môžu mať ideologický zámer sú pápež, cirkevní predstavitelia, biskupi, kňazi, kazatelia, politici, poprední politici Európskej únie.

Patriotizmus

Tematické kategórie Hospodárstvo, Spoločnosť, Odbory a záujmové skupiny a Subkultúry a minority poskytovali priestor pre myšlienky ideológie patriotizmu.

Primárnym identifikátorom bola diskurzívna formácia *slovenský/náš (objekt) + komparatív prídavného mena v pozitívnom význame + zahraničný (objekt)*.

Za sekundárne identifikátory v príspevkoch sme považovali myšlienky vlastenectva, oddanosti vlasti či preferovania domácich produktov pred dovážanými.

Politická ideológia

Priestor pre sprostredkovanie politickej ideológie poskytovali tematické kategórie Politika, Hospodárstvo, Zahraničie a Ekonomika.

Primárnymi ideologickými identifikátormi boli použité jazykové prostriedky, ktoré definovali politický smer. Na základe komparácie znakov politických smerov definovaných politológiou so znakmi v jazykových prostriedkoch výpovedí sme ich zaradili do politickej ideológie- pravicovej, stredo-pravicovej, stredo-ľavicovej a ľavicovej. Tieto kategórie sme určili na základe slovenského politického prostredia, kde sa politické spektrum nerozdeľuje na opozície ľavica- pravica alebo konzervativizmus- liberalizmus.

Medzi sekundárne identifikátory patrili aj vypovedajúce subjekty, ktoré mohli ideológiu sprostredkovať, a to politici, poslanci, ministri, predsedovia a prezidenti štátnych orgánov, prezident, vláda SR, parlament SR a politické strany a hnutia.

- Pravicová ideológia

Primárnymi identifikátormi boli lexikálne znaky *pravivový extrémizmus, rasistický prejav (politických strán alebo hnutí), Cigán (nie Róm, označenie politickou stranou alebo hnutím), vystúpenie z Európskej únie alebo antiglobalizácia.*

Sekundárnymi identifikátormi boli výrazové prostriedky v príspevkoch reflektujúce myšlienky autoritárstva, etnocentrizmu, krajného nacionalizmu, šovinizmu až rasizmu a xenofóbie. Taktiež sme vychádzali z poznatku, že myšlienky pravicovej ideológie na Slovensku nevyznáva žiadna parlamentná strana. Hlásia sa k nej len extrémistická strana krajnej pravice (ultrapravice), kde možno zaradiť stranu ĽSNS a jej lídra Mariana Kotlebu. Predpokladáme, že vyjadrenia členov strany budú mať potenciál sprostredkovať pravicovú ideológiu.

- Stredo- pravicová ideológia

Primárnymi identifikátormi boli jazykové prostriedky ako *konsolidácia verejných financií, znižovanie štátneho deficitu, udržiavanie a vytváranie pracovných miest, protikorupčné opatrenia, zodpovedná rozpočtová politika, podpora strednej vrstvy, rovná daň, otvorené vládnutie, podpora mladých rodín, spravodlivý štát.*

Sekundárnymi identifikátormi boli lexikálne znaky naznačujúce princípy štátnej autority, hierarchie v štátnej správe, spoločenského poriadku, podpora spoločenských tradícií a kultúrnych zvyklostí, dôraz na základné slobody a práva jednotlivca,

presadzovanie súkromného vlastníctva a slobodného podnikania, či preferovanie čo najmenších zásahov štátu do fungovania ekonomiky. Predpokladáme, že do tejto kategórie budú ideologicky spadať postoje a vyjadrenia strán SDKÚ, KDĽ, SaS, OĽaNO,.... a ich farebné označenie ako modré.

- Stredo- ľavicová ideológia

Za primárne identifikátory sme považovali lexikálne znaky ako *sociálne istoty, sociálna podpora, zvyšovanie daní, progresívna daň, zvyšovanie odvodov pre podnikateľov, sociálna stabilita štátu, centralizácia štátnych orgánov a inštitúcií*.

Sekundárnymi identifikátormi boli vyjadrenia smerované k sociálnej politike štátu, ochrane záujmov a rovnosti príležitostí nižších a stredných spoločenských vrstiev, presadzovaniu politickej a sociálnej rovnosti, preferovaniu štátnej formy vlastníctva, prikláňaniu sa ku kolektívnym formám podnikania, presadzovaniu vyššej miery zásahov štátu do ekonomiky, či presadzovaniu sociálneho zabezpečenia, ktoré vedie k vysokému zdaneniu príjmov. Predpokladáme, že tu bude zapadať programová orientácia a vyjadrenia zástupcov strán SMER, SĽS,.... a ich farebné označenie ako červené.

- Ľavicová ideológia

Primárnymi identifikátormi boli lexikálne prostriedky *extrémna ľavica, ľavicoví radikáli, anarchizmus, ekologický extrémizmus, antifašizmus*.

Za sekundárne identifikátory sme považovali výrazové prostriedky naznačujúce myšlienky kolektivizácie, triedneho boja, preferencie zásahov štátu do ekonomiky a spoločnosti či protináboženskej orientácie. Smerovaním sem patria politické strany KSS a Strana zelených.

Proamerická ideológia

Priestor pre túto ideológiu poskytovali príspevky z tematickej kategórie Zahraničie a Ekonomika.

Primárnymi identifikátormi boli slová, *Amerika/ Barack Obama má dohľad (mimo USA), Amerika/ Barack Obama rozhoduje (mimo USA)*.

Sekundárnymi identifikátormi boli jazykové prostriedky adorujúce postavenie Ameriky, prisudzujúce jej kompetencie v rámci celosvetovej politiky, propagujúce americký spôsob a štýl života, pozitívne hodnotiace americké globalizačné tendencie v rámci celosvetového trhu.

Rasizmus

Priestor pre ideológiu rasizmu poskytovali tematické kategórie Politika, Bezpečnosť a kriminalita, Justícia, Školstvo, Zdravotníctvo, Hospodárstvo, Spoločnosť a Zahraničie. Primárnymi identifikátormi boli lexikálne znaky ako *rasista*, *rasistický*, *rasizmus*, *čierny (farba pokožky)*, *biely (farba pokožky)*, *Cigán*, *rasová segregácia*.

Za sekundárny identifikátor sme považovali to, ak vypovedajúci subjekt negatívne označil osoby, skupiny osôb alebo javy pripisované zobrazeným osobám, ktorí boli inej rasy, príslušníci inej etnickej skupiny ako vypovedajúci subjekt.

Terorizmus

Ideológii terorizmu poskytovali priestor tematické kategórie Zahraničie, Spoločnosť, Politika a Európska únia.

Primárnymi identifikátormi boli jazykové prostriedky ako *terorista*, *teroristický*, *terorizmus*, *Usama bin Ládín*, *Al- Káida*, *atentát*.

Sekundárnymi identifikátormi boli lexikálne označovanie spoločenských skupín ako teroristov; poukazovanie na násilie jednotlivca proti štátu alebo občanom, ktoré má pôsobiť na destabilizáciu spoločnosti a spoločenského rádu, upozorniť na politické a ekonomické vplyvy dominantných krajín, napomôcť k získaniu nezávislosti či oslobodeniu od útlaku.

Xenofóbia

Priestor pre vyjadrenie xenofóbnych myšlienok poskytovali tematické kategórie Bezpečnosť a kriminalita a Justícia.

Primárnym ideologickým identifikátorom bolo lexikálne *označenie národnosti* zobrazovaného subjektu, ktorý bol vyobrazený v negatívnom kontexte, najmä páchajúci kriminálnu činnosť. Predpokladali sme, že takéto označenie budú mať *Ukrajinci*, *Aziati*, *Bulhari*, *Albánci*. Toto národnostné označenie však nemalo vplyv na charakter sprostredkovanej informácie.

Sekundárnymi ideologickými identifikátormi boli jazykové prostriedky použité v príspevkoch, ktoré vyjadrovali odpor a strach voči všetkému cudziemu- ľuďom, prostrediu či mestám, najmä vyjadrujúce odpor voči cudzincom a okolitým štátom.

Syntaktická úroveň

Polarizácia My a Oni

Na základe textovej analýzy bolo ideologickým identifikátorom lexikálne *označenie dvoch opozičných subjektov ako My a Oni*. Subjektu označenému My jazykové prostriedky

pripisovali pozitívne vlastnosti a dominantné postavenie v protiklade k subjektu označenému Oni, ktorému boli pripisované negatívne vlastnosti. Z hľadiska analýzy textu výpovede mohlo byť toto opozičné pomenovanie vyjadrené aj zmlčaným podmetom, teda (My) sme, (Oni) sú.

Sémantická úroveň

Z hľadiska mediálnych štúdií možno na sémantickej úrovni analýzy textov mediálnych obsahov identifikovať koncept framingu, teda rámovania. To potvrdzuje aj Trampota (2006), keď hovorí, že „prejav ideológie je v spravodajstve zreteľnejší z udalostí, ktoré nejakým spôsobom zobrazujú ohrozenie stability spoločnosti a ohrozenie sociálneho rádu (to znamená ohrozenie dominantných hodnôt spoločnosti). V týchto prípadoch je aktér, ktorý sociálny rád svojím konaním naruša, často reprezentovaný v negatívnom zarámovaní.“ Z uvedeného vyplýva, že určitým javom alebo osobám v spoločnosti budú médiami prisudzované negatívne vlastnosti. Na základe prezentácie v médiách budú tieto javy v spoločnosti ako nežiaduce v spoločnosti, aby sa tak prispievalo k udržiavaniu spoločenského poriadku. Avšak divák môže tento „vnútený“ kontext interpretovať aj opačne a javu alebo osobe pripisovať pozitívny charakter. Ide teda o nástroj moci médií podsúvať hodnotiace súdy, ako nazerať na javy v spoločnosti, aby sa udržal jej status quo. Ideologickým identifikátorom bolo negatívne zarámovanie aktérov udalostí ohrozujúcich stabilitu spoločnosti.

(Např. demonštrácie proti vláde SR budú v príspevkoch prezentované negatívne, naznačovať potrebu zásahu policajného zboru, nastolenia poriadku a odporúčani nezúčastniť sa akcie, no v spoločenskej skupine nesúhlasiacej s vládou štátu budú všeobecne vnímané ako pozitívne.)

Presupozíčná úroveň

Na presupozíčnej úrovni textu sme interpretatívnym čítaním posudzovali ideologické identifikátory pozitívnej diskriminácie, za ktorú sme považovali zvýhodnenie sociálne slabších skupín. Pozitívna diskriminácia je na Slovensku riešením rómskej otázky v rámci sociálneho systému. Takáto pomoc znevýhodňuje väčšinové obyvateľstvo, no v príspevkoch to uvedené nie je. Keďže médiá budú prezentovať kroky štátu vedúce k pozitívnej diskriminácii ako vhodné, budú označovať túto sociálnu politiku štátu ako prospešný a vítaný element v spoločnosti.

Príklad: príspevok o finančnom odškodnení majiteľov pozemkov štátom, na ktorých si Rómovia postavili čierne stavby- médiami prezentovaná udalosť ako pozitívna v rámci pomoci občanom- Rómom a majiteľom pozemkov, avšak médiami opomenutý negatívny

charakter diskriminácie nerómskych občanov- platné represívne opatrenia proti čiernym stavbám.

Stereotypné vyobrazenie spoločenských skupín

Za indikátor ideologickej manipulácie sme považovali aj stereotypné vyobrazenie určitých sociálnych skupín. Meyersová (Shoemakerová, Reese, 1997, in Trampota, 2006) udáva, že kľúčovým priestorom pre zakotvenie dominantnej ideológie sú správy o zločine a sociálnych deviáciách- davové prejavy (demonštrácie, stávky, blokády dopravy), skupinové rebélie alebo činy jednotlivcov (kriminálne činy, korupcia, rôzne formy diskriminácie). To sme uviedli aj v súvislosti s konceptom rámovania, teda prisudzovania určitým javom ohrozujúcim spoločenský poriadok negatívny charakter. V tejto súvislosti budeme sledovať, komu boli tieto negatívne vlastnosti a činy prisudzované.

Stereotyp možno definovať ako ustálený, obvyklý vzorec správania sa, konania a myslenia prisudzovaný osobe, skupinám osôb či sociálnym skupinám. Média stereotypne prisudzujú vlastnosti či činy (najmä deviantné správanie) určitým spoločenským skupinám, ktoré zobrazujú v spravodajstve. Ideologickým identifikátorom boli lexikálne znaky pripisujúce vlastnosti a činy jednotlivcom alebo spoločenským skupinám, ktoré boli v spravodajstve opakovane zobrazované. Nižšie uvádzame mediálne stereotypy spoločenských skupín:

Rómovia- ideologickými identifikátormi boli označenia Rómov ako *neprispôsobiví, spoluobčania, zloději, sociálne slabší, zloději materiálov pre zberné suroviny.*

Politici- ideologickými identifikátormi boli lexikálne znaky *korupčné kauzy, korupčníci, zneužívanie právomocí verejného činiteľa.*

Funkcionári v štátnej správe- ideologickými identifikátormi boli označenia *korupčné kauzy, korupčníci, zneužívanie právomocí verejného činiteľa.*

Príslušníci policajného zboru- ideologickými identifikátormi boli lexikálne znaky *beztrestné porušovanie zákonov, beztrestná kriminálna činnosť, zneužívanie právomocí verejného činiteľa.*

Obrazová stereotypizácia

Zaoberali sme sa taktiež obrazovou analýzou, keďže príspevky spravodajstva sú audiovizuálnym materiálom. Každý obraz alebo ilustračný záber, ktorý identifikuje alebo ilustruje popisovaný subjekt (osoba, skupina osôb, sociálna skupina) bude zobrazovať vonkajšie znaky subjektu, vlastnosti subjektu alebo jeho konanie. Tieto znaky, vlastnosti

alebo konanie budú buď subjektu pripísané aj v textovej zložke správy, a teda budú obrazom podporené, alebo budú subjektu pripisované len v súvislosti s obrazom. Obraz alebo ilustračný záber bude ideologickým identifikátorom v prípade, že *bude zobrazovanému subjektu pripisovať znaky, vlastnosti alebo konanie, ktoré neboli prítomné v textovej zložke správy*. Tak ich prisúdi určitým subjektom (osobám, skupinám osôb, sociálnym skupinám), čo bude prispievať k ich stereotypnému zobrazeniu.

Príklad:

Text: Jozef K. včera ukradol bicykel z dvora rodinného domu.

Obraz: Ilustračný záber Róma na bicykli.

Obraz prisúdil krádež príslušníkovi etnickej skupiny, pričom z textu to zrejme nie je. Vo výpovedi príspevku to nie je podstatné, keďže informuje o kriminálnej činnosti osoby.

Dominantná téma ako ideologický nástroj v spravodajstve

Ideologickým nástrojom sa stáva aj samotná tematická agenda médií. Keďže si mediálne inštitúcie sami vyberajú, akým témam, javom, osobám a inštitúciám ponúknu svoj priestor (gatekeeping), nutne sa riadia určitými preferenciami. Tieto preferencie dávajú implicitne priestor pre ideologizáciu obsahov. Keďže je určitej téme venovaný väčší mediálny priestor, je jej prisúdené dominantné postavenie v spravodajstve, a tak sa sprostredkované myšlienky môžu stať hegemónnymi v spoločnosti. V tomto bode sme interpretovali výsledky nášho partikulárneho výskumu, ktorého cieľom bola kvantitatívna explorácia tematických kategórií ako dominantných tém v spravodajstve. Za ideologický identifikátor sme považovali *najpočetnejšiu tematickú kategóriu daného médiá.*

3 VÝSLEDKY A DISKUSIA

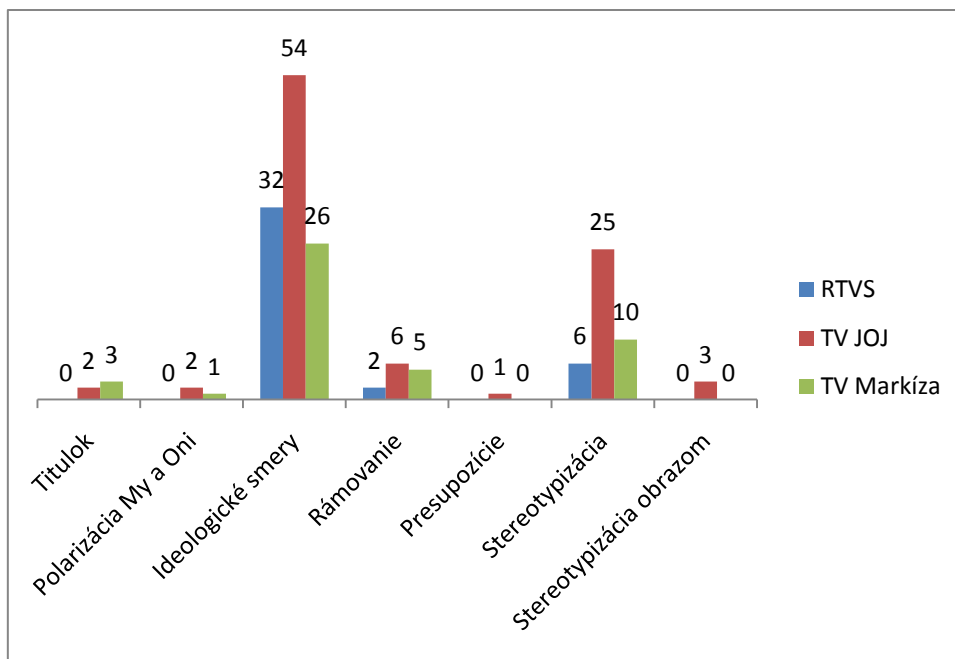
V tejto kapitole uvádzame výsledky výskumu, ktoré sú rozdelené do dvoch častí, a to výsledky výskumu tematických kategórií spravodajstva a výsledky reprezentácie sprostredkovej ideológie v obsahoch televízneho spravodajstva. V tejto časti práce uvádzame aj diskusiu a zhodnotenie prínosov a obmedzení výskumu. Ilustratívny rozbor analytickej jednotky uvádzame v Prílohe č. 1 (viď str. 101). Ide o príspevok s názvom *Cirkevný škandál* (Noviny, TV JOJ, 18.12.2012). Tematickou kategóriou príspevku je Duchovný život, príspevok má kultivujúci charakter a potvrdili sme v ňom prítomnosť ideologických identifikátorov Náboženskej ideológie (lexikálne znaky, syntaktická úroveň textu).

Pre detailný pohľad na výpovede, z ktorých sme vychádzali pri analýze sprostredkovej ideológie, uvádzame ich transkripcie v Prílohe č. 2, č. 3 a č. 4 (viď str. 104, 110, 123).

Analýze sme podrobili 156 spravodajských relácií, ktoré obsahovali celkovo 6402 spravodajských príspevkov. Výskumnú vzorku spravodajstva verejnoprávnej televízie tvorilo 2011 príspevkov, televízie JOJ 2360 príspevkov a televízie Markíza 2031 príspevkov.

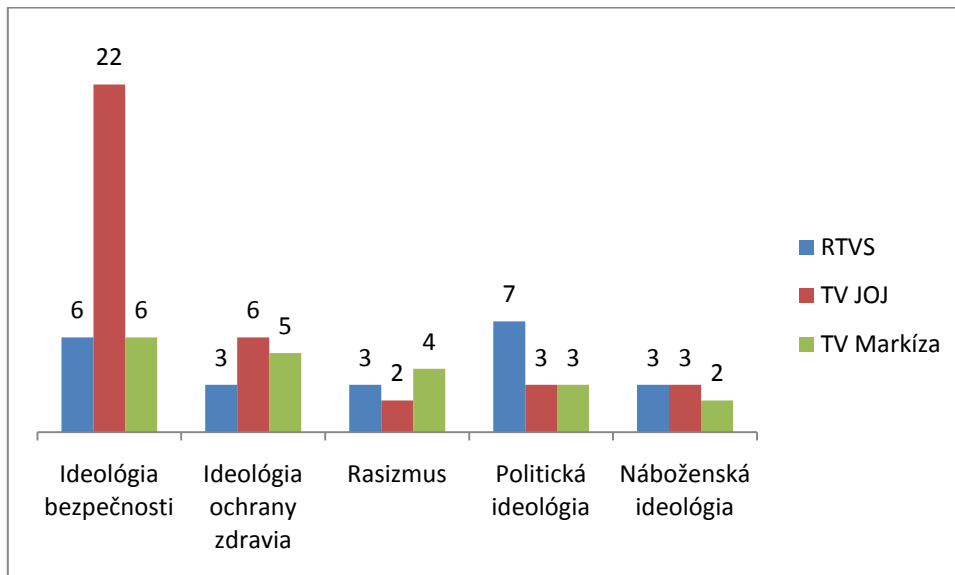
Medzi najčastejšie zobrazované udalosti roka 2012 patrili 3 protesty- protest *Gorila* (*Gorila* ako spis popisujúci korupčné kauzy v politike, prepojenie súkromných spoločností na vládnych funkcionárov), protest zdravotných sestier a protest učiteľov za zvýšenie plátov; prevoz slovenského celosvetovo hľadaného zločinca Karola Mella z Belize na Slovensko, voľby do Národnej rady Slovenskej republiky, zimné extrémny počasia a odoberanie detí slovenským matkám v zahraničí, najmä spájané s deťmi Ivany Boórovej.

Na úvod predstavujeme zhrňujúce výsledky výskumu, ktoré budú detailne rozobrané v nasledujúcich podkapitolách.

Graf 2- Prítomnosť ideologických identifikátorov v spravodajstve

Z grafu 2 možno interpretovať, že ideologické identifikátory boli na všetkých staniciach najpočetnejšie v kategórii Ideologické smery. Z uvedeného vyplýva, že dominantné ideológie boli v spravodajstve vyjadrené priamo lexikálnymi znakmi. Boli teda prítomné na syntaktickej úrovni textu.

Graf 3- TOP 5 ideologických kategórií na syntaktickej úrovni textu

Pre zobrazenie dominantnej ideológie uvádzame graf top 5 Ideologických smerov. Na základe grafu 3 zodpovedáme výskumnú otázku č.1. Dominantnou ideológiou spravodajstva RTVS bola politická ideológia a komerčných televízií JOJ a Markíza bola ideológia bezpečnosti. Rozdielnosť medzi verejnoprávnou a komerčnými televíziami bola najmä v nižšom zastúpení ideologických identifikátorov v spravodajstve verejnoprávnej televízie

a taktiež aj ich neprítomnosť v texte titulkov, v obraze, polarizácii My a Oni a na presupozičnej úrovni textu. Z hľadiska syntaktickej úrovne textu bolo zastúpenie jednotlivých ideologických smerov v spravodajstve televízií podobné, keďže médiá v príspevkoch častokrát využívali rovnaké vypovedajúce subjekty a sprostredkovali aktuálne informácie dňa. Rozdiely v ideológiách, ktoré sprostredkovalo spravodajstvo komerčných televízií boli v tom, že spravodajstvo televízie JOJ sprostredkovalo široký diapazón ideologických identifikátorov vo všetkých nami skúmaných analytických jednotkách. Spravodajstvo televízie Markíza neobsahovalo ideologické identifikátory v obrazovej zložke a presupozičiách.

V tabuľkách nižšie (Tab. 6, Tab. 7, Tab. 8) uvádzame prehľad desiatich najpočetnejších tematických kategórií v spravodajstve jednotlivých staníc.

Poradie	Tematická kategória	Počet príspevkov	Percentuálny podiel
1.	politika	400	19,9%
2.	zahraničie	337	16,8%
3.	spoločnosť	270	13,4%
4.	ekonomika	134	6,7%
5.	hospodárstvo	134	6,7%
6.	umenie a kultúra	132	6,6%
7.	bezpečnosť a kriminalita	94	4,7%
8.	školsťvo	81	4,0%
9.	nehody a nešťastia	80	4,0%
10.	zdravotníctvo	62	3,1%

Tabuľka 6 – Top 10 tematických kategórií v spravodajstve RTVS

Poradie	Tematická kategória	Počet príspevkov	Percentuálny podiel
1.	bezpečnosť a kriminalita	753	31,9%
2.	nehody a nešťastia	375	15,9%
3.	zahraničie	329	13,9%
4.	sebaaprezentácia	192	8,1%
5.	spoločnosť	153	6,5%
6.	politika	84	3,6%
7.	justícia	63	2,7%
8.	zábava, príspevky na odľahčenie	62	2,6%
9.	ekonomika	44	1,9%
10.	zdravotníctvo	42	1,8%

Tabuľka 7– Top 10 tematických kategórií v spravodajstve TV JOJ

Poradie	Tematická kategória	Počet príspevkov	Percentuálny podiel
1.	sebaprezentácia	407	20,0%
2.	zahraničie	326	16,1%
3.	bezpečnosť a kriminalita	295	14,5%
4.	spoločnosť	165	8,1%
5.	nehody a nešťastia	126	6,2%
6.	politika	97	4,8%
7.	ekonomika	76	3,7%
8.	hospodárstvo	69	3,4%
9.	školsťvo	54	2,7%
10.	zdravotníctvo	50	2,5%

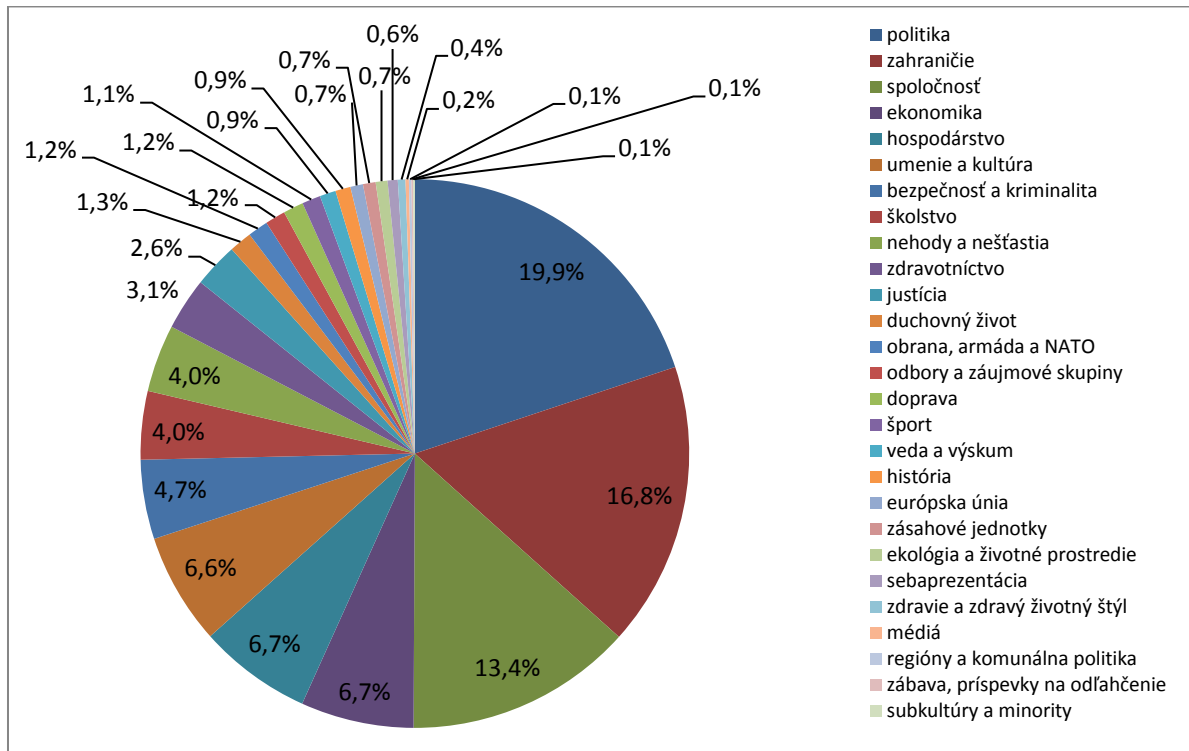
Tabuľka 8– Top 10 tematických kategórií v spravodajstve TV Markíza

Výskumnú otázku č.2 sme zodpovedali na základe hypotéz. Výskumom sme vyvrátili hypotézu H1 (Hlavnou obsahovou kategóriou spravodajstva RTVS je Bezpečnosť a kriminalita), pretože hlavnou kategóriou spravodajstva RTVS bola Politika (zaokrúhlene 20 %). Predpokladáme, že dominantné postavenie tejto tematiky mohlo byť spôsobené parlamentnými voľbami v nami skúmanom období. Vyvrátili sme i hypotézu H3 (Hlavnou obsahovou kategóriou spravodajstva TV Markíza je Bezpečnosť a kriminalita), keďže hlavnou kategóriou spravodajstva TV Markíza bola Sebaprezentácia (20 %). Na nárast príspevkov v tejto kategórii mal vplyv pravidelný blok upútaviek na internetový spravodajský portál televízie Markíza. Výsledky boli v súlade s hypotézou H2 (Hlavnou obsahovou kategóriou spravodajstva TV JOJ je Bezpečnosť a kriminalita), keďže hlavnou kategóriou televízie JOJ bola Bezpečnosť a kriminalita (zaokrúhlene 32 %). Potvrdil sa nárast tejto kategórie vyplývajúcej zo zamerania spravodajskej relácie na krimi udalosti. Výsledky boli v súlade aj s hypotézou H4, keďže spravodajstvo RTVS obsahovalo väčšinový podiel príspevkov s kultivujúcim obsahom (viď str. 65- graf 10, graf 11).

V nasledujúcich podkapitolách uvádzame vyhodnotenie výsledkov výskumu tematických kategórií a sprostredkovanej ideológie samostatne.

3.1 Vyhodnotenie podielu tematických kategórií

3.1.1 RTVS

Graf 4- Tematické kategórie RTVS- percentuálny podiel

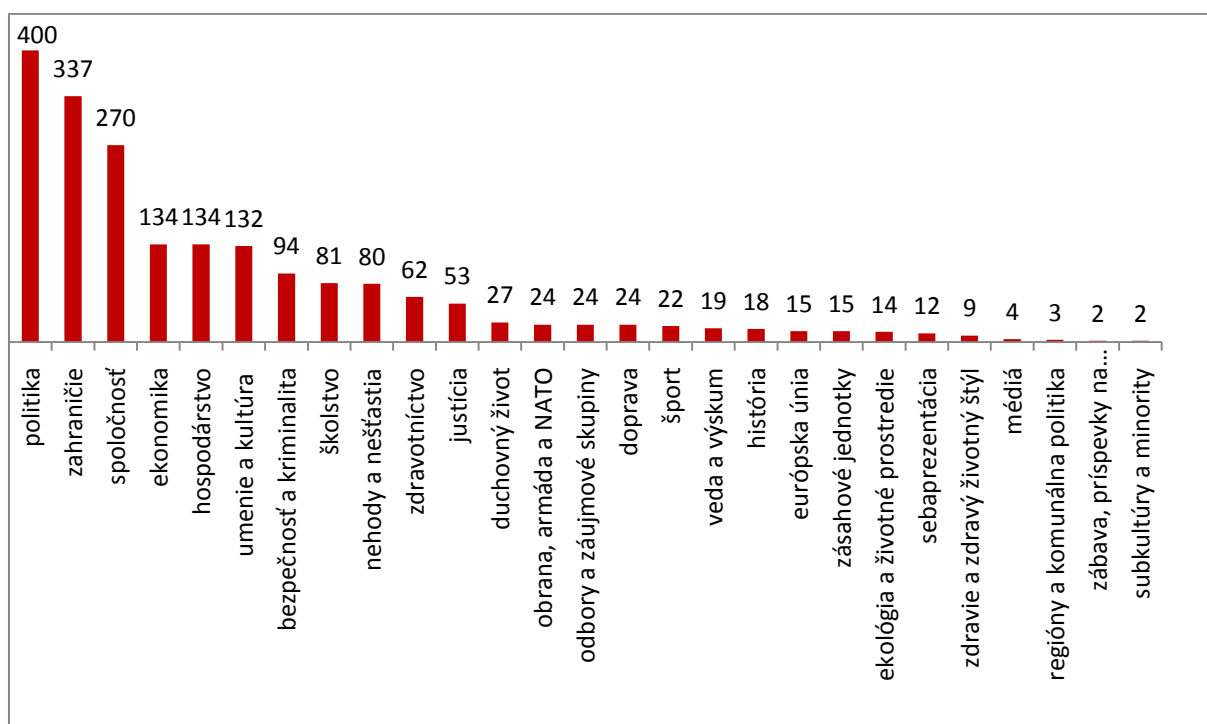
Najpočetnejšou tematickou kategóriou bola v spravodajstve RTVS Politika, ktorá tvorila pätinu všetkých sledovaných tematických kategórií (20 %). Tým sme vyvrátili hypotézu H1, že hlavnou tematickou kategóriou spravodajstva RTVS bude Bezpečnosť a kriminalita. Táto dominantná téma súvisí s parlamentnými voľbami v roku 2012, kedy verejnoprávna televízia poskytla mediálny priestor predstaveniu kandidujúcich strán a taktiež aj vyjadreniam odchádzajúcej a nastupujúcej vlády.

Druhou najpočetnejšou kategóriou bolo Zahraničie (16,8 %), čo vyplýva aj z poslania verejnoprávnej televízie danej v zákone, ktorým je informovať verejnosť o aktuálnom dianí z domova a zo zahraničia (§ 3 Čl. 1, ods. 3, písm. b) Zákona č. 532/2010 Zb.). Treťou najpočetnejšou kategóriou bola Spoločnosť (13,4 %), kde spadali príspevky o extrémnom počasí v roku 2012 a taktiež aj prípad odoberania detí slovenským občanom v zahraničí.

Do prvej desiatky sa dostali aj kategórie Ekonomika (6,7 %), Hospodárstvo (6,7 %), Umenie a kultúra (6,6 %), Bezpečnosť a kriminalita (4,7 %), Školstvo (4 %), Nehody a nešťastia (4 %) a Zdravotníctvo (3,1 %), ktoré sú témami verejného záujmu a informujú o fungovaní štátu a celej spoločnosti. Na rozdiel od komerčných televízií sa kategória Umenie a kultúra vyskytla v prvej desiatke s percentuálnym podielom 6,6 %, čo zase potvrdzuje ciele

a poslanie verejnoprávnej inštitúcie- prispievať ku kultúrnemu povedomiu divákov (§ 3 Čl. 1, ods. 3, písm. c) Zákona č. 532/2010 Zb.).

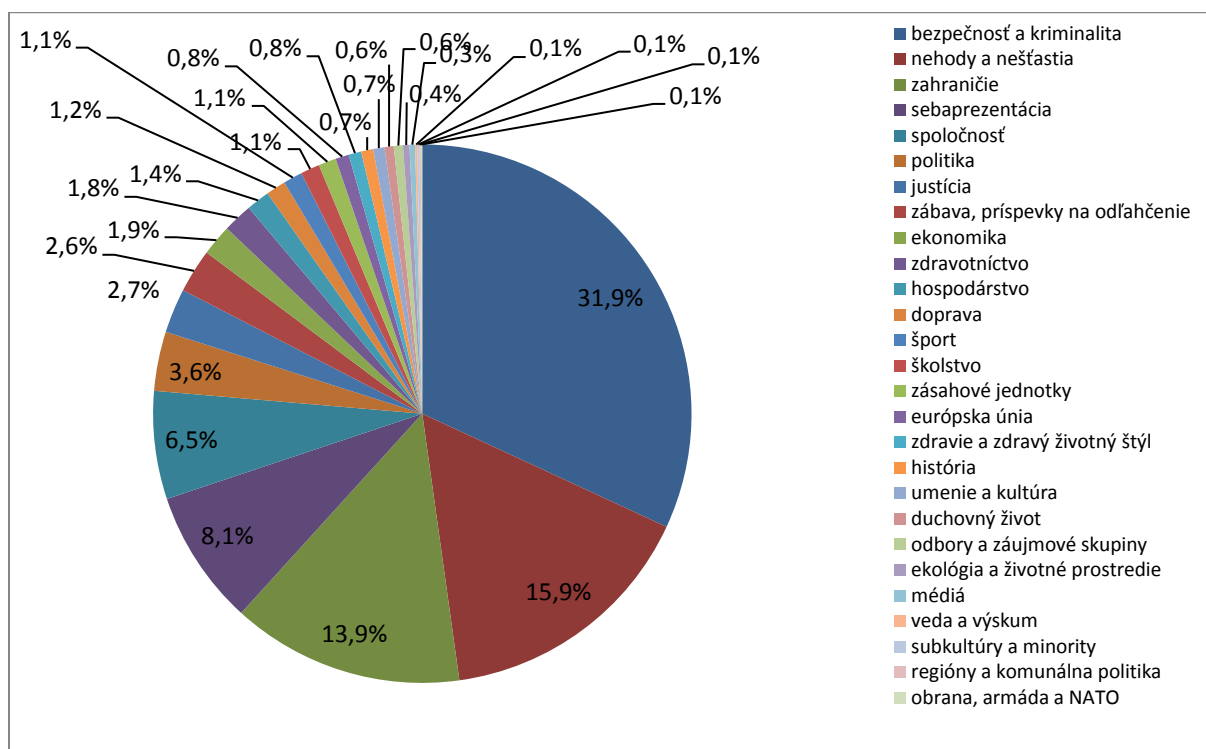
Medzi najmenej zastúpené kategórie (posledné 3) patrili Regióny a komunálna politika (0,1 %); Zábava, príspevky na odľahčenie (0,1 %) a Subkultúry a minority (0,1 %). Kategória Zábava, príspevky na odľahčenie dostáva priestor v komerčných televíziách, zatiaľ čo prvky infotainmentu⁵ sa v spravodajstve verejnoprávnej televízie objavujú veľmi málo. Nízky percentuálny podiel kategórie Regióny a komunálna politika bol spôsobený množstvom lokálnych vysielateľov na Slovensku, ktorí dávajú priestor práve príspevkom z regiónov a komunálnej politiky. Kategória Subkultúry a minority bola v spravodajstve málo zastúpená, pretože ide o špecifikáciu skupín v spoločnosti, ktoré sa do spravodajstva dostávajú nie pre predstavenie ich špecifických črt alebo pôsobenia, ale v iných tematických súvislostiach. Pre popis týchto spoločenských skupín sú rozšírené najmä špecializované printové médiá.

Graf 5- Tematické kategórie RTVS- počet príspevkov

⁵ Infotainment ako spojenie slov information (z angl. informácia) a entertainment (z angl. zábava)- využívanie prvkov zábavy v spravodajstve s cieľom jeho spštenia alebo odľahčenia. V slovenskom televíznom spravodajstve vo forme zábavných videí alebo príspevkov o zvieratách.

3.1.2 TV JOJ

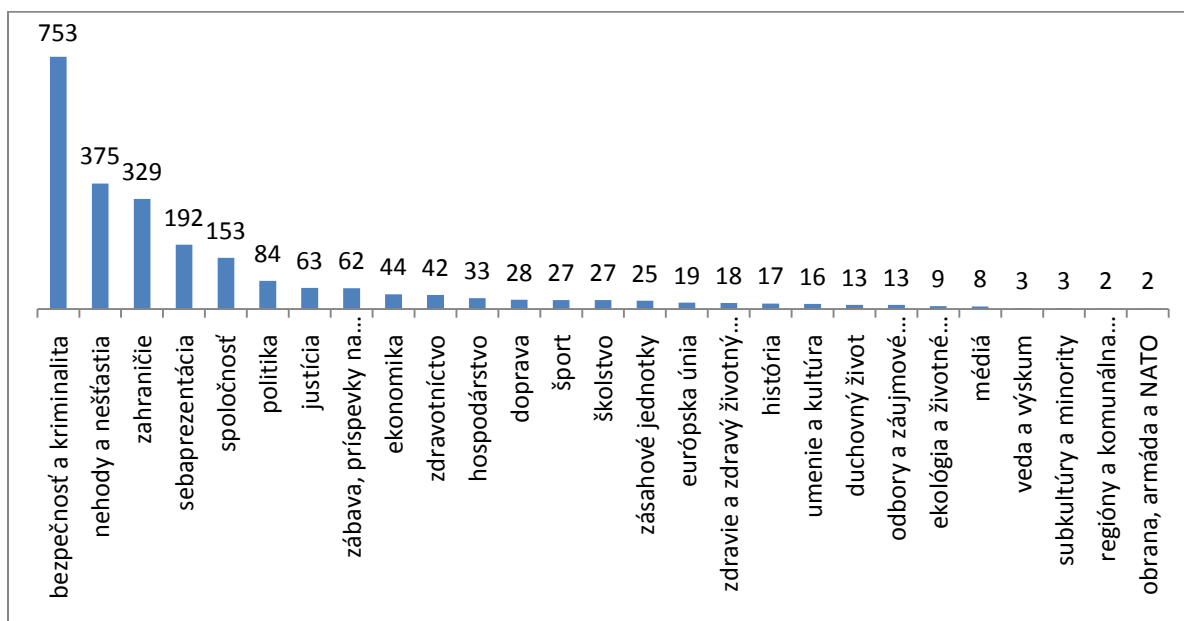

Graf 6- Tematické kategórie TV JOJ- percentuálny podiel

Najpočetnejšou tematickou kategóriou televízie JOJ bola Bezpečnosť a kriminalita (zaokrúhlene 32 %). Tým sme potvrdili hypotézu H2. Druhou najpočetnejšou kategóriou bola Nehody a nešťastia (zaokrúhlene 16 %). Toto dominantné tematické postavenie je dané zameraním spravodajstva TV JOJ, ktoré sa primárne orientuje na kriminálne udalosti a dopravné nehody. To vyplýva už zo samotného rozdelenia relácie na dve- *Noviny* a *Krimi*. Treťou najpočetnejšou kategóriou bolo Zahraničie (zaokrúhlene 14 %), čo potvrdzuje, že aj komerčné televízie sprostredkujú aktuálne dianie z domova aj zahraničia.

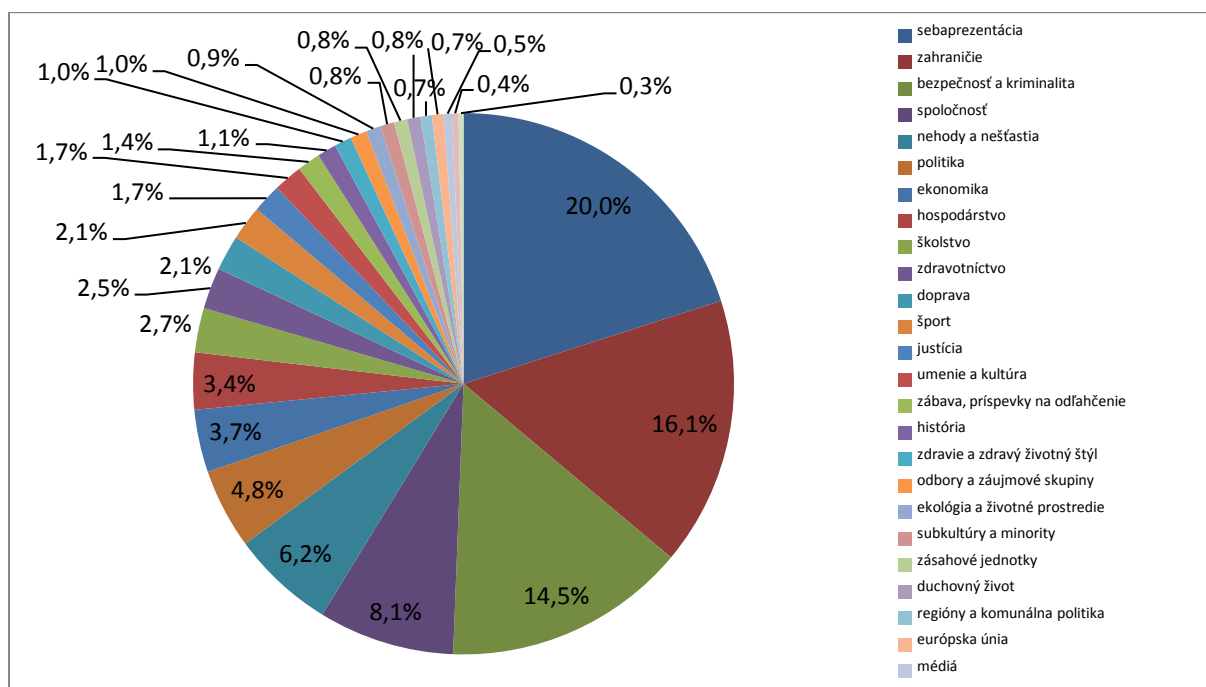
Do prvej desiatky sa dostali taktiež témy Sebaprezentácia (8,1 %), Spoločnosť (6,5%), Politika (3,6 %), Justícia (2,7 %), Zábava, príspevky na odľahčenie (2,6 %), Ekonomika (1,9 %) a Zdravotníctvo (1,8 %). Z percentuálneho zastúpenia kategórií Sebaprezentácia a Zábava, príspevky na odľahčenie v top 10 tém možno badať tendencie komerčných televízií. Z prítomnosti kategórie Sebaprezentácia možno interpretovať marketingovú stratégiu komerčných médií, kedy sledovanosť zvyšuje ich zisk. K tomu prispievajú práve apely typu „sledujte nás aj naďalej“ alebo „ešte uvidíte.“ Tematická kategória Zábava, príspevky na odľahčenie má v spravodajstve úlohu infotainmentu a má pôsobiť ako protiváha k množstvu informačného materiálu sprostredkovaného v spravodajstve.

Najmenej zastúpenými kategóriami boli Veda a výskum (0,1 %); Subkultúry a minority (0,1 %); Regióny a komunálna politika (0,1 %) a Obrana, armáda a NATO (0,1 %). Už spomínané kategórie možno interpretovať ako je uvedené vyššie, v prípade RTVS. Kategória Obrana, armáda a NATO sa v roku 2012 nedostávala do spravodajstva, keďže z hľadiska obrany Slovenskej republiky neboli aktuálne žiadne zásahy. Kategória Veda a výskum dostávala väčší priestor v spravodajstve RTVS, kde tvorila 0,9 % podiel. Tento podiel závisí aj od množstva nových poznatkov, ktoré sa v danom roku v oblasti vedy a výskumu získali.

Graf 7- Tematické kategórie TV JOJ- počet príspevkov

3.1.3 TV Markíza

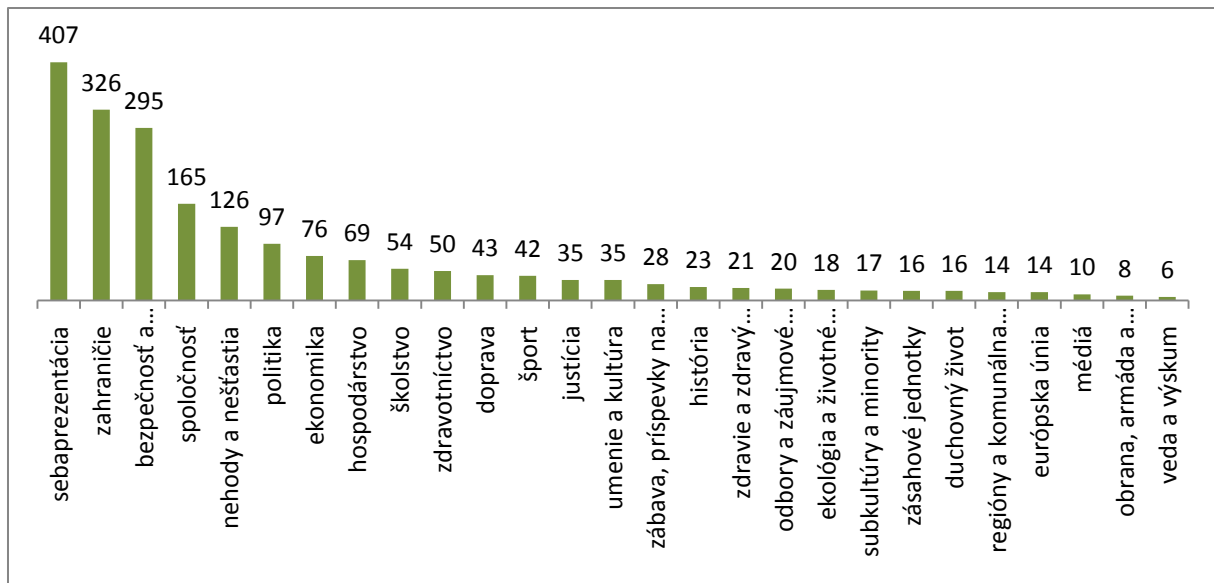

Graf 8- Tematické kategórie TV Markíza- percentuálny podiel

Dominantnou tematickou kategóriou televízie Markíza bola Seba prezentácia, čo vyvrátilo hypotézu H3. S percentuálnym podielom 20 % tvorila pätinu všetkých skúmaných tematických kategórií. Ako už bolo spomínané pri komerčnej televízii vyššie, ide o marketingovú stratégiu za účelom zvyšovania sledovanosti, a tým aj zisku. Televízia Markíza má svoj spravodajský internetový portál tvnoviny.sk, kde poskytuje rozšírené príspevky zo spravodajských relácií alebo príspevky infotainmentového charakteru. V hlavnej spravodajskej relácii mal stále miesto blok upútaviek na príspevky na portáli tvnoviny.sk, čo spôsobilo posun tejto kategórie na prvé miesto. Druhou najpočetnejšou kategóriou bolo Zahranície s 16,1 %, čo naznačuje, že komerčné televízie sprostredkujú aktuálne dianie z domova aj zo zahraničia. Na treťom mieste bola kategória Bezpečnosť a kriminalita s podielom 14,5 %, čo naznačuje zameranie komerčných televízií na sprostredkovanie príspevkov s kriminálnou tematikou.

Do top 10 tém sa dostali kategórie Spoločnosť (8,1 %), Nehody a nešťastia (6,2 %), Politika (4,8 %), Ekonomika (3,7 %), Hospodárstvo (3,4 %), Školsťvo (2,7 %) a Zdravotníctvo (2,5 %). To sú témy, ktoré informujú o fungovaní štátu a celej spoločnosti.

Najmenší percentuálny podiel tvorili kategórie Médiá (0,5 %); Obrana, armáda a NATO (0,4 %) a Veda a výskum (0,3 %). U už spomínaných kategórií platí ako uvedené vyššie. Tematická kategória Médiá mala nízky percentuálny podiel, keďže televízia preferovala najmä informácie o svojom vysielaní v rámci seba prezentácie.

Graf 9- Tematické kategórie TV Markíza- počet príspevkov

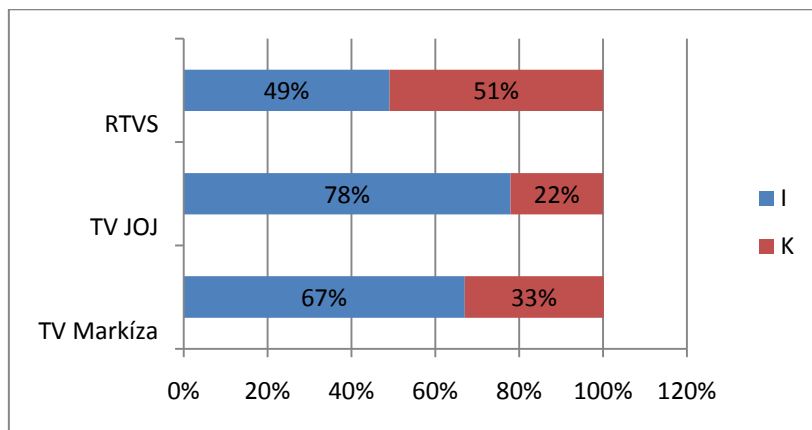
3.1.4 Komparácia tematickej skladby spravodajstva na jednotlivých stanicích

Z analýzy vyplýva, že tematická skladba spravodajstva je na každom vysielacom programe odlišná. Neodlišujú sa len v dominantnej téme, ale taktiež aj v tematickom zložení ostatných kategórií. Výsledky poukázali na tematickú rozdielnosť spravodajstva verejnoprávnej televízie v porovnaní s komerčnými. Tým sa potvrdilo jej špecifické postavenie v slovenskom duálnom systéme, vyplývajúcom z jej cieľov a úloh stanovených v zákone. Napriek tomu, že komerčné televízie majú v mediálnom systéme rovnocenné postavenie, v rámci konkurencieschopnosti sa tendenčne odlišujú, čo je badateľné aj z tematického zamerania spravodajstva. Z grafov komerčných televízií možno interpretovať konkurenčný boj o diváka v rámci kategórie Sebaprezentácia. Zatiaľ čo sa v televízii JOJ táto kategória dostala v percentuálnom podiele na štvrté miesto, v televízii Markíza dostala dominantné postavenie. To naznačuje, že televízne správy sú v komerčných televíziách komodifikované, majú byť tovarom pre divácku spotrebu- sledovanosť za účelom zisku.

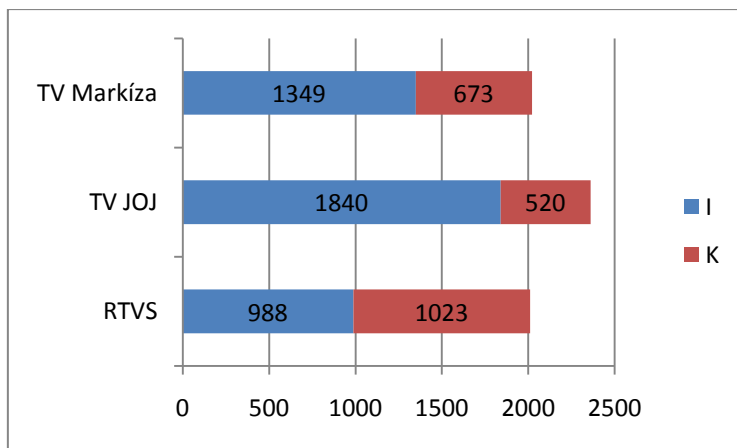
Do top 10 tém sa na každej televízii dostali kategórie Ekonomika, Politika, Bezpečnosť a kriminalita, Zahraničie, Nehody a nešťastia, Spoločnosť a Zdravotníctvo, ktoré sú témami verejného záujmu, popisujúce riadenie štátu a fungovanie spoločnosti. Prítomnosť kategórií Školstvo a Zdravotníctvo v prvej desiatke skúmaných tém na vysielacích službách bol spôsobený protestmi učiteľov a zdravotných sestier.

Okrajovou tematickou kategóriou bola na všetkých skúmaných vysielacích službách Obrana, armáda a NATO, keďže v roku 2012 neboli potrebné kroky obrannej politiky štátu, zásahy alebo mobilizácia armády.

Komparáciou charakteru spravodajských príspevkov sa potvrdila hypotéza H4, že spravodajstvo verejnoprávnej televízie bude obsahovať väčšinový podiel príspevkov s kultivujúcim charakterom (K). To má stanovené v zákone (Zákona č. 532/2010 Zb.). Podiel príspevkov tohto charakteru bol v komerčných televíziách menšinový, teda charakter príspevkov bol prevažne informačný (I).

Graf 10- Percentuálny podiel informačného a kultivujúceho charakteru správ

Graf 11- Informačný a kultivujúci charakter spravodajstva- počet príspevkov

Z hľadiska percentuálneho vyjadrenia tvoril v RTVS väčšinový podiel správ s kultivujúcim charakterom (51%). Informačný charakter správ mal väčšinový podiel v komerčných televíziách, keďže obsah ich spravodajstva neupravuje žiadna norma. Príspevky sú do spravodajstva radené na základe rozhodnutí mediálnych pracovníkov. Spravodajstvo komerčných televízií má teda primárne informovať o aktuálnom dianí z domova a zo zahraničia.

V nasledujúcej podkapitole uvádzame výsledky analýzy sprostredkovanej ideológie v spravodajstve skúmaných staníc.

3.2 Analýza ideológie sprostredkovanej v spravodajstve

Medzi udalosti roka 2012 patrili už spomínané protesty- protest *Gorila*, protest zdravotných sestier a protest učiteľov za zvýšenie platov. Už samotná prítomnosť demonštrácii v spravodajstve nesie ideologický odkaz. Protesty ohrozujú dovtedajšiu stabilitu spoločnosti a narušajú všeobecný spoločenský rád, keďže vyjadrujú odpor voči politickému riadeniu štátu s víziou vyriešenia problému, vedúceho k trvalej zmene. Všeobecne je tento jav spoločnosťou vnímaný ako pozitívny, keďže v protestoch išlo o spravodlivé vyplácanie miezd zdravotným sestram a učiteľom a o poukázanie na politické korupčné kauzy a nespokojnosť so súčasnými pomermi v politike na Slovensku.

Avšak mediálny obraz týchto protestov mal v spravodajstve negatívny kontext. Príspevky sprostredkujúce informácie z miest konania boli v prípade protestu *Gorila* nasledované príspevkami o výtržníctve a vandalizme zúčastnených protestantov. Protest zdravotných sestier bol médiami hodnotený taktiež negatívne, príspevky zdôrazňovali následok zvyšovania platov zdravotných sestier na úkor iných zamestnancov a aj samotného fungovania a financovania nemocníc. Príspevky o proteste učiteľov boli nasledované kritickou otázkou, čo so školopovinnými deťmi počas dní štrajku, kedy boli školy zatvorené, a tiež podávali informácie o roztrieštenosti demonštrujúcich a nejednotnosti ich cieľov. Z hľadiska analýzy sprostredkovanej ideológie sme teda v príspevkoch na sémantickej úrovni textu potvrdili prítomnosť ideologických identifikátorov práve v tomto negatívnom zarámovaní aktérov protestov.

„Bratislavský protest po oficiálnom konci žiaľ prerástol už aj do násilností. Dav prestal rešpektovať policajtov. Skupina násilníkov, ktorí smerovali k budove slovenského parlamentu, mala vbehnúť do predajne potravín a kradnúť tam. Neskôr prelomili zátarasy pred budovou parlamentu. Policajti dostali príkaz, aby sa stiahli bližšie k budove a celý čas sa snažili vyhnúť konfliktu s maskovanými mladými ľuďmi. Zatiaľ nepoužili ani pripravené vodné delo.“ (Výtržníci pred parlamentom, *Noviny*, TV JOJ, 3.2.2012)

Analýza dokázala prítomnosť ideologických identifikátorov už v samotných titulkoch správ, ktoré využívali komerčné televízie. Titulky sme podrobili textovej analýze. ňou sme potvrdili prítomnosť ideologických identifikátorov, ktoré sme posudzovali ako identifikátory v texte príspevku. Napríklad titulok *Vyššie platy na úkor iných* (*Televízne noviny*, Markíza, 5.6.2012) zasadzoval na sémantickej úrovni textu demonštrácie zdravotných sestier do negatívneho rámca, pričom v protestoch šlo o pozitívne ciele.

V komerčných televíziách sa potvrdila prítomnosť ideologických identifikátorov v polaritnom označí subjektov ako My a Oni. Tieto identifikátory boli prítomné v príspevkoch

o Európskej únii, napríklad „(My)chceme Grécko v Eurozóne, ale (Oni) Gréci musia splniť to, čo sľúbili.“ (Euro ostáva v obľube, *Noviny*, TV JOJ, 27.5.2012)

Na základe analýzy na syntaktickej úrovni sme v príspevkoch posudzovali prítomnosť primárnych a sekundárnych ideologických identifikátorov, ktoré sme zaradili do jednotlivých ideologických kategórií. Ich podrobný rozbor uvádzame v podkapitolách nižšie.

Mediálne inštitúcie sprostredkovaním informácii ovplyvňujú verejnú mienku divákov. Prisudzovaním stereotypných charakteristík určitým skupinám obyvateľstva v mediálnych obsahoch môžu byť tieto charakteristiky divákmi preberané, a tak im budú prisudzované aj spoločnosťou. Tieto myšlienky budú získavať hegemónne postavenie pre označovanie jednotlivých skupín v spoločnosti. Medzi stereotypne zobrazované skupiny patrili Rómovia, príslušníci policajného zboru, funkcionári v štátnej správe a politici. Rómom bolo prisudzované deviantné správanie, kedy sa objavovali v príspevkoch s kriminálnou tematikou. Z príslušníkov policajného zboru boli stereotypne zobrazovaní tí, ktorí zneužívali právomoci verejného činiteľa a za páchanie kriminálnej činnosti neboli potrestaní. Treťou stereotypne zobrazovanou skupinou boli funkcionári v štátnej správe, ktorým boli prisudzované korupčné kauzy a podvody. Korupčné kauzy boli v spravodajstve prisudzované taktiež aj politikom. Práve poukazovanie na takéto správanie sa skupín v spoločnosti je upozornením na neriešenie, prípadne apelom na vyriešenie týchto problémov. Médiá teda majú moc upozorňovať na problémy spoločnosti s cieľom uskutočniť zmenu spoločenského poriadku.

Keďže sú príspevky spravodajstva audio- vizuálnym materiálom, zamerali sme sa aj na grafickú zložku príspevkov. Na základe jej analýzy sme potvrdili prítomnosť obrazových ideologických identifikátorov v správach z kategórie Bezpečnosť a kriminalita v komerčnej televízii JOJ. Titulok *Matka tyranka (Krimi, TV JOJ, 9.4.2012)* bol doplnený o zábery na Rómku alebo titulok *Dôchodcu okradli „známe firmy“ (Krimi, TV JOJ, 1.8.2012)* o zábery na skupinu Rómov. Z použitých lexikálnych znakov v texte príspevku však nebolo explicitne zjavné, kto trestný čin spáchal. Tendenciou televízie JOJ bolo divákovi podsúvať obrazy Rómov alebo ilustračných záberov z osád, čo prispievalo k stereotypnému prisudzovaniu deviantného správania tejto sociálnej skupine. V jednom prípade bolo takéto označenie na základe použitia auditívnej stopy prehovoru osoby (*Traja králi, Krimi, TV JOJ, 10.1.2012*). Vypovedajúci bol na obraze zakódovaný, no bolo vyzdvihnuté jeho špecifické fonetické zafarbenie hlasu ako príslušníka národnostnej menšiny, ktorého by inak nebolo možné identifikovať na základe vonkajších znakov.

Za nástroj sprostredkovania ideológie sme považovali aj dominantnú tematickú kategóriu spravodajstva jednotlivých televíznych staníc, ktorú sme získali obsahovou

analýzou príspevkov. Výsledky interpretujeme na základe top 10 tematických kategórii, ktoré boli sprostredkované televíznym spravodajstvom jednotlivých programových služieb.

V rámci skúmania presupozícií sme potvrdili prítomnosť ideologických identifikátorov pozitívnej diskriminácie. „Reportáž iného typu sme nakrúcali v Humennom. Tam sa rozhodli vyriešiť spor s neplatičmi asi najmenej očakávaným spôsobom. Mesto týmto ľuďom odpustilo dlh vo výške 330 tisíc eur a byty im darovalo za jediné euro. Koho by to nepotešilo. A to si ešte niektorí z nich želali, aby im mesto byty opravilo.“ (Byt za jediné euro, *Noviny*, TV JOJ, 3.2.2012). Médiá sprostredkujú informácie o pomoci sociálne slabším skupinám ako pozitívny jav v spoločnosti, pričom v príspevkoch nie je spomenutý diskriminačný efekt väčšinového obyvateľstva.

Nižšie uvádzame výsledky analýzy, ktoré sú rozdelené samostatne podľa televíznej vysielacej služby. Všetky transkripcie textov, v ktorých boli prítomné ideologické identifikátory sú uvedené v prílohe ako citácia, z ktorej interpretujeme svoje tvrdenia.

3.2.1 RTVS

V spravodajstve verejnoprávnej inštitúcie sa v nami skúmanej vzorke objavilo 2011 príspevkov. Ideologické identifikátory boli v jej spravodajstve prítomné na syntaktickej úrovni textu, sémantickej úrovni, v stereotypnom vyobrazení sociálnych skupín a prostredníctvom dominantnej témy v príspevkoch. V tabuľke 9 je uvedená početnosť ideologických identifikátorov, v texte uvádzame len príklady pre ilustráciu. Transkripcie všetkých výpovedí, ktoré obsahovali ideologické identifikátory možno nájsť v Prílohe č. 2 (viď str. 104).

Ideologické identifikátory	Počet príspevkov
V texte titulkov	0
Polarizácia My a Oni	0
Ideologické smery	32
Rámovanie	2
Presupozície	0
Stereotypizácia	6
Stereotypizácia obrazom	0

Tabuľka 9- Ideologické identifikátory RTVS

Text titulkov

V rámci textovej analýzy titulkov sme nepotvrdili prítomnosť skúmaných ideologických identifikátorov. Ich prítomnosť sme zisťovali totožnými ideologickými identifikátormi ako v texte príspevkov.

Text príspevkov

Syntaktická úroveň

Polarizácia My a Oni

V príspevkoch verejnoprávneho spravodajstva sa neobjavili ideologické identifikátory v polarizácii lexikálneho označenia subjektov ako My a Oni.

Ideologické smery

V skúmanej vzorke neboli prítomné identifikátory ideologických smerov Antipropaganda, Estetizmus, Feminizmus, Globalizmus, Kapitalizmus, Komunizmus, Konzumerizmus, Nacionalizmus, Patriotizmus, Politická ideológia- ľavicová a Proamerická ideológia.

Na základe ideologických identifikátorov v príspevkoch sme potvrdili prítomnosť nasledujúcich ideologických smerov:

„Anti-terorizmus“/ boj proti terorizmu

V príspevku z 11.9.2012 (Jedenásť rokov od pádu dvojčiek, *Správy STV*, RTVS) sme potvrdili prítomnosť ideológie na základe primárnych identifikátorov v lexikálnych znakoch *„Usama bin Ládín bol usmrtený“* a *„oslabenie Al- Káidy a jej celosvetovej hrozby.“*

Environmentalizmus

Ekologické témy a podpora ekologického správania sa jednotlivca mala v spravodajstve výraznejšie miesto ako v komerčných televíziách. V príspevkoch boli prítomné primárne identifikátory v jazykových prostriedkoch, medzi ktoré napríklad patrili *„nelegálna skládka“* (Odpad na cudzom pozemku, *Správy STV*, RTVS, 5.6.2012) alebo *„separácia odpadov“* (Farebné kontajnery na odpad, *Správy STV*, RTVS, 11.9.2012). Vyjadrenie *„nepoužívame umelé hnojivá a geneticky upravované odrody“* (Ako pestovať kukuricu?, *Správy STV*, RTVS, 3.5.2012) bolo sekundárnym identifikátorom biopestovania, ktoré sme zaradili do ideológie environmentalizmu.

Ideológia bezpečnosti

Spravodajstvo verejnoprávnej televízie sprostredkúvalo ideológiu bezpečnosti ako odporúčania, varovania alebo výzvy, ktoré mali zabezpečiť udržanie osobnej a spoločenskej bezpečnosti.

Príspevky obsahovali primárne identifikátory v jazykových prostriedkoch, napríklad „*odporúčame dovolenkárom v Egypte [...]*“ (Egypt, *Správy STV*, RTVS, 23.3.2012), „*polícia bude dohliadať na bezpečnosť občanov a ochranu verejného majetku*“ (Zápas Spartak-Slovan, *Správy STV*, RTVS, 8.4.2012) alebo „*vyzývame občanov, aby sa vyhýbali pitiu alkoholu českej výroby*“ (Metanolová kauza, *Správy STV*, RTVS, 24.7.2012).

Ideológia Európskej únie

V príspevku z 20.2.2012 (Pomoc pre Grécko, *Správy STV*, RTVS) boli primárnymi identifikátormi lexikálne znaky „*Brusel bude rozhodovať [...]*“, ktoré prisudzovali dominantné postavenie a moc najsilnejším štátom Európskej únie tým, že na nich stojí rozhodnutie o ekonomickej záchrane Grécka.

Ideológia ochrany zdravia

Primárnymi identifikátormi boli jazykové prostriedky, medzi ktoré patrili „*v období chrípkových ochorení odporúčame [...]*“ (Chrípková sezóna začína, *Správy STV*, RTVS 19.2.2012); „*lekári apelujú na potrebu preventívnych prehliadok*“ (Diagnostika v Ústave sv. Alžbety, *Správy STV*, RTVS, 8.4.2012) a „*škodlivé vplyvy cigariet na zdravie človeka*“ (Nové krabičky, *Správy STV*, RTVS, 8.4.2012).

Ideológia rodiny

Tradičné postavenie rodiny a jej funkcie bolo podporené zobrazením protestu proti registrovaným partnerstvám a prehovormi politikov, ktorí presadzovali manželstvo ako zväzok muža a ženy. Primárnymi identifikátormi boli jazykové prostriedky „*definícia manželstva ako zväzok muža a ženy*“, „*manželstvo spájané s odovzdávaním života a výchovou detí*“ (Protest občianskej iniciatívy, *Správy STV*, RTVS, 11.9.2012).

Náboženská ideológia

Medzi sekundárne identifikátory patrilo vyjadrenie náboženskej tolerancie voči moslimskej komunite v rámci EÚ: „*v návrhu mince bol odstránený tradičný symbol- svätožiara svätcov. Tento krok mal byť prejavom tolerancie voči moslimskej komunite v Európskej únii*“

(Pamätná eurominca bez svätožiary, *Správy STV*, RTVS, 23.11.2012). Kresťanskú ideológiu možno sekundárne interpretovať na základe vyjadrenia: „*NBS toto rozhodnutie znova prehodnocuje*“ (Pamätná eurominca bez svätožiary, *Správy STV*, RTVS, 23.11.2012), čím sa má kresťanský symbol- svätožiara na euromincu pretlačiť napriek tomu, že Cyril a Metod sú v Európe známi ako svätí aj bez vyobrazenia tohto symbolu.

V roku 2012 bol odvolaný arcibiskup Róbert Bezák pre porušenie vernosti pápežovi, ktorý je dogmou a inštanciou pre podriadených v cirkevnej hierarchii. Náboženskú ideológiu sme primárne identifikovali v použitých lexikálnych znakoch „*hovorí sa o jednoznačnom porušení vernosti pápežovi*“ (Odvolaný arcibiskup Róbert Bezák, *Správy STV*, RTVS, 18.12.2012).

Politická ideológia- pravicová

Primárne ideologické identifikátory boli prítomné v lexikálnych znakoch vyjadrení Mariana Kotlebu, ktorý je predsedom strany extrémnej pravice- ĽSNS. Ideologickou lexémou bolo napríklad Kotlebovo označenie „*Cigáni*“, nie Rómovia (Pozemky daroval Kotlebovi, *Správy STV*, RTVS, 7.7.2012) a identifikátorom boli aj lexikálne znaky prisúdené strane ĽSNS „*sú známi svojimi rasistickými prejavmi*“ (Zúčastnili sa aj Kotlebovci, *Správy STV*, RTVS, 13.10.2012).

Politická ideológia- stredo- pravicová

Znaky stredo- pravicovej ideológie boli prezentované v profilácii kandidujúcich strán vo voľbách do NRSR, prejavoch odchádzajúcej premiérky po voľbách do NRSR a jej hodnotenia vládnutia stredo- pravicových strán. Primárnymi identifikátormi boli napríklad v príspevku z 10.1.2012 lexikálne znaky „*udržiavanie starých a vytváranie nových pracovných miest, spravodlivý štát, podpora mladých rodín a strednej vrstvy*“ (Program SDKÚ, *Správy STV*, RTVS) alebo v príspevku zo 7.3.2012 „*koncept otvoreného vládnutia, protikorupčné opatrenia a konsolidácia verejných financií*“ (Radičová odchádza, *Správy STV*, RTVS).

Politická ideológia- stredo- ľavicová

Spravodajstvo poskytovalo značný priestor víťaznej strane Smer po parlamentných voľbách. V príspevkoch boli prítomné primárne identifikátory v lexikálnych znakoch naznačujúcich stredo- ľavicové smerovanie vlády ako „*podpora sociálne slabších a znevýhodňovaných, sociálne istoty*“ (Programové vyhlásenie SMER-u, *Správy STV*, RTVS, 15.3.2012), alebo „*zvyšovanie daní a odvodov súkromným osobám a veľkým firmám*“ (SMER rozhodol, *Správy STV*, RTVS, 9.12.2012)

Rasizmus

V spravodajstve verejnoprávnej televízie sa objavila kauza segregácie rómskych detí v základnej škole v Šarišských Michaľanoch, kedy sme v príspevku identifikovali primárne lexikálne znaky ako napríklad „*segregácia rómskych detí, rozdelenie tried na rómsku a nerómsku je diskriminácia*“ (Prešovský súd rozhodol o porušení zákona, *Správy STV, RTVS*, 2.1.2012) alebo „*rasová neznášanlivosť voči väčšinovému obyvateľstvu a rasistické prejavy*“ (Prokuratúra Rómskych mladíkov odsúdila, *Správy STV, RTVS*, 11.9.2012).

Terorizmus

V spravodajstve sa vyskytol príspevok, v ktorom sme zaznamenali prítomnosť ideologických identifikátorov v lexikálnom označení „*Bin Ládin ako bývalý vodca teroristickej skupiny Al-Káida plánoval atentát na Baracka Obamu*“ (Našli sa poznámky, *Správy STV, RTVS*, 3.5.2012).

Xenofóbia

Primárnym identifikátorom bolo označenie národnosti osôb, ktoré pašovali tovar cez nelegálny tunel ako „*Ukrajinci*“ (Nelegálny tunel, *Správy STV, RTVS*, 17.8. 2012).

Sémantické úroveň

Príspevok o proteste zdravotných sestier poukazoval na dosiahnutie ich stanovených protestných cieľov. Išlo o zvýšenie platov, ktoré boli politici nútení zakotviť v zákone. Redaktorka však v príspevku upozornila na „*efekt zvyšovanie platov zdravotných sestier na úkor lekárov*“ (Platy zdravotných sestier, *Správy STV, RTVS*, 19.5.2012). Negatívne zobrazenie výsledkov protestu zdravotných sestier považujeme za ideologický identifikátor rámovania.

Presupozičná úroveň

Analýzou sme nepotvrdili prítomnosť ideologických identifikátorov na presupozičnej úrovni textu, teda identifikátorov ideológie pozitívnej diskriminácie.

Stereotypné vyobrazenie spoločenských skupín

Spravodajstvo stereotypne zobrazovalo:

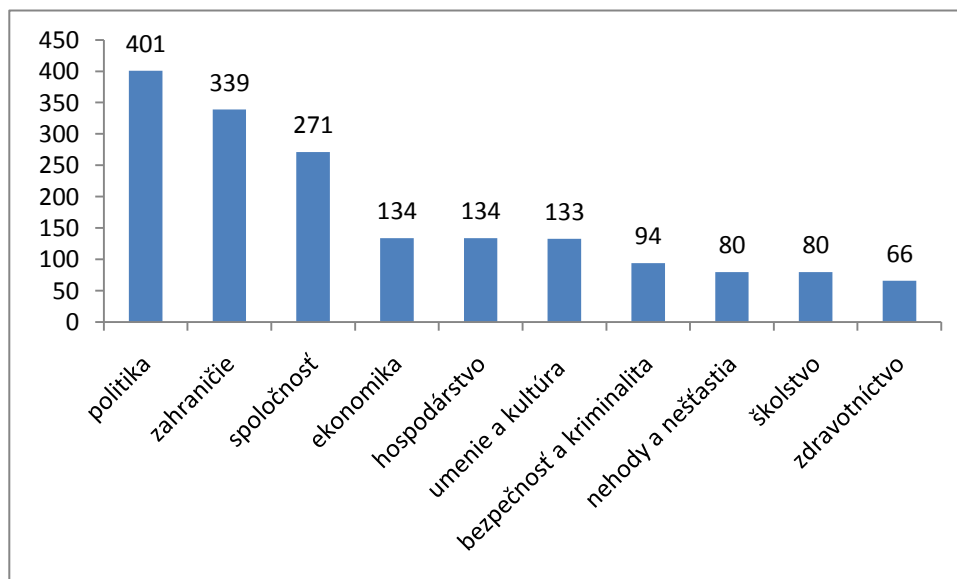
Rómov- primárnymi identifikátormi boli lexikálne znaky ako napríklad „*Rómski žiaci zničili vybavenie autobusu*“ (Šofér ostal zhrozený, *Správy STV, RTVS, 13.10.2012*); „*Rómovia, ktorí bývali na čierno v paneláku*“ (Panelák museli zbúrať, *Správy STV, RTVS, 15.11. 2012*). *Príslušníkov policajného zboru-* primárnymi identifikátormi boli jazykové prostriedky ako „*proti bývalému policajnému kukláčovi zapojenému do trestnej činnosti sudca nevzniesol obvinenie*“ (Súd už rozhodol, *Správy STV, RTVS, 11.2.2012*) alebo „*viacerí ľudia z Vojenského obranného spravodajstva nelegálne odpočúvali novinárov*“ (Odpočúvanie novinárov, *Správy STV, RTVS, 20.2.2012*).

Politikov- primárnymi identifikátormi bolo lexikálne výrazy „*SaS mala od spoločnosti Penta získať 5- miliónový úplatok v igelitke*“ (Kauza Sasanka, *Správy STV, RTVS, 28.2. 2012*).

Obrazová stereotypizácia

Obrazová analýza nedokázala prítomnosť ideologických identifikátorov v obraze alebo ilustračnom zábere.

Dominantná téma ako ideologický nástroj v spravodajstve

Graf 12- Top 10 tematických kategórií RTVS

Z analýzy obsahových kategórií vyplýva zameranie Slovenskej televízie na tematickú kategóriu politika. Keďže sa v roku 2012 uskutočnili parlamentné voľby a protesty *Gorila*, venovala televízia priestor hlavne aktuálnemu politickému daniu. Dominantné postavenie tejto témy možno v zasadení do problematiky z úvodnej kapitoly práce považovať za

prepojenie politiky štátu a médií verejnej služby. Ako sme aj poukázali vyššie, dominantnou ideológiou, ktorú sprostredkovalo spravodajstvo RTVS bola politická ideológia.

3.2.2 Televízia JOJ

V spravodajstve televízie JOJ sme celkovo zanalyzovali 2361 príspevkov. Ideologické identifikátory boli v jej spravodajstve prítomné v texte titulkov, texte príspevkov aj v obraze. V texte príspevkov boli identifikátory prítomné na syntaktickej úrovni textu, sémantickej úrovni, presupozíčnej úrovni, v stereotypnom vyobrazení sociálnych skupín a prostredníctvom dominantnej témy v príspevkoch. V tabuľke 10 je uvedená početnosť ideologických identifikátorov, v texte uvádzame len príklady pre ilustráciu. Transkripcie všetkých výpovedí, ktoré obsahovali ideologické identifikátory možno nájsť v Prílohe č. 3 (viď str. 110).

Ideologické identifikátory	Počet príspevkov
V texte titulkov	2
Polarizácia My a Oni	2
Ideologické smery	54
Rámovanie	6
Presupozície	1
Stereotypizácia	25
Stereotypizácia obrazom	3

Tabuľka 10- Ideologické identifikátory TV JOJ

Text titulkov

Ideologické identifikátory boli prítomné už v samotnom texte titulkov príspevkov. Medzi nich patril titulok *Kriminálnici* (*Noviny*, TV JOJ, 18.1.2012). Ním boli označení lekári, ktorí neočkovali pacientov tak, ako im to prikazoval zákon, pretože im tieto úkony nepreplácala poisťovňa. Médiá tak označili lekárov za tých, ktorí majú dodržiavať pravidlá prevencie chorôb, čo má byť v súlade s ideológiou ochrany zdravia. Ideologický identifikátor bol teda prítomný na syntaktickej úrovni textu, použitím lexikálnych znakov.

Titulok *Súd s expolicajtom* (*Noviny*, TV JOJ, 26.1.2012) zase prispieva k vytváraniu stereotypného vyobrazenia členov policajného zboru ako páchatel'ov trestnej činnosti, pričom označenie expolicajt nebolo v tomto prípade smerodajné. Ideologickým identifikátorom bolo v tomto prípade stereotypné vyobrazenie bývalého príslušníka policajného zboru.

Text príspevkov

Syntaktická úroveň

Polarizácia My a Oni

Toto opozičné poukazovanie na odlišnosti medzi „Nami“ a „Nimi“ a vyzdvihovanie „Našich“ pozitívnych vlastností a zdôrazňovanie „Ich“ negatívnych vlastností sme identifikovali v príspevkoch sprostredkujúcich informácie z Európskej únie. V príspevku z 27.5.2012 bola prítomnosť primárnych identifikátorov v polarizácii My a Oni napríklad vo výpovedi „(My) Chceme Grécko v Eurozóne, ale (Oni) Gréci musia splniť to, čo sľúbili“ (Euro ostáva v obľube, *Noviny*, TV JOJ). Nemecký zástupca označil Grécko za krajinu, ktorá nespĺňa kritéria EÚ a ak chce v eurozóne zostať, musí splniť podmienky, ktoré „nám“-Nemcom sľúbila.

Ideologické smery

V príspevkoch neboli prítomné ideologické identifikátory Feminizmu, Globalizmu, Komunizmu, Nacionalizmu a Politickej ideológie- stredo-l'avicovej. Do ideologických smerov sme v tomto prípade zaradili aj označenie potenciálneho nového smerovania spoločnosti vypovedajúcim subjektom ako talentizmu.

Na základe ideologických identifikátorov v príspevkoch sme potvrdili prítomnosť nasledujúcich ideologických smerov:

Environmentalizmus

Sekundárnymi identifikátormi boli lexikálne znaky biopestovania vo vyjadrení „*tieto banány vypestoval bez použitia umelých hnojív, len pravidelným ošetrovaním a zalievaním rastliny, ktoré tak môže s istotou označiť ako bio*“ (Banány v obývačke, *Noviny*, TV JOJ, 11.2.2012).

Estetizmus

Moderátor vo svojej výpovedi uviedol, že „*Danka má asi najkrajší slovenský dres, aký som kedy videl*“ (Hokej Slovensko- Česko, *Noviny*, TV JOJ, 19.5.2012). Redaktorka priameho vstupu mala oblečený hokejový dres počas majstrovstiev sveta. Sekundárnym identifikátorom bolo obnažené štíhle telo redaktorky, ktorá mala dres oblečený s krátkymi šortkami tak, že ich dres prekryval. Vyjadrenie moderátora upozorňovalo na jej odhalené nohy, teda poukazovalo na estetiku ženského tela.

Ideológia bezpečnosti

Spravodajstvo sprostredkúvalo ideológiu bezpečnosti, teda odporúčania alebo platné pravidlá pre udržiavanie osobnej a spoločenskej bezpečnosti, aby sa na základe týchto pravidiel udržal status quo spoločnosti a jednotlivcov.

V príspevkoch sme identifikovali primárne identifikátory v lexikálnych znakoch, medzi ktoré napríklad patrili: „*prosíme zákazníkov, aby boli obozretní, aby si dávali pozor na svoje osobné veci*“ (Zimné zlodejské „Eldorado“, *Krimi*, TV JOJ, 2.1.2012); „*horská záchranná služba varuje pred silným vetrom a lavínovým nebezpečenstvom*“ (Pre návštevníkov Tatier, *Krimi*, TV JOJ, 20.2.2012) alebo „*úrady stále ľudí vyzývajú, aby alkoholické nápoje s týmto označením (Drak, pozn. L. M.) rozhodne nepili*“ (Metanol má už 8 obetí, *Noviny*, TV JOJ, 11.9.2012).

Sekundárnymi identifikátormi ideológie bezpečnosti bolo poukázanie na zavádzajúce ceny na cenovkách v obchode (Drahý slovenský cesnak, *Noviny*, TV JOJ, 2.1.2012), potreba výstroje pri výstupe do vysokohorského prostredia (Nebezpečný ľad, *Noviny*, TV JOJ, 9.4.2012) alebo upozornenie na povinné čipovanie psov („Čipovanie“ v osadách, *Noviny*, TV JOJ, 27.5.2012).

Ideológia Európskej únie

Keďže členské štáty Európskej únie podliehajú jej direktívam a sú zaviazané dodržiavať pravidlá spoločenstva štátov, je tu opäť priestor pre presadzovanie záujmov najsilnejších krajín štátneho zoskupenia. To sa potvrdilo aj v príspevku z 8.4.2012, kedy primárnymi identifikátormi boli jazykové prostriedky- „*bude to ako direktíva Európskej únie, ktoré bude musieť náš parlament, NRSR nútená prijať*“ (Boj za voľnú nedeľu, *Noviny*, TV JOJ).

Ideológia ochrany zdravia

Primárne identifikátory boli prítomné v lexikálnych znakoch ako napríklad „*alkohol- táto metla ľudstva zabila [...]*“ (Záhadná smrť v rodinnom dome, *Krimi*, TV JOJ, 2.1.2012); „*prechodená chrípka môže spôsobiť [...]*“ (Môžete aj ohluchnúť, *Noviny*, TV JOJ, 19.2.2012) alebo „*návykové látky devastujú organizmus*“ (Tancom proti drogám, *Krimi*, TV JOJ, 7.7.2012).

Ideológia rodiny

Keďže sa slovenská spoločnosť tradične zakladá na kresťanských princípoch, do popredia je postavená ideológia etiky, morálky a najmä teda dôležité postavenie a ochrana rodiny, ktorej úlohou v spoločnosti je reprodukcia života. Akékoľvek opatrenia a návrhy, ktoré ohrozujú

postavenie manželstva ako zväzku muža a ženy, rodiny ako základu spoločnosti a jej funkcie reprodukcie života sú všeobecne vnímané negatívne.

Primárnymi identifikátormi boli jazykové prostriedky ako napríklad „*neboli schopní sa o dieťa postarať, preto im bolo odňaté*“ (Ožratí rodičia sa váľali po ceste, *Krimi*, TV JOJ, 18.1.2012), „*manželstvo sa spája s odovzdávaním života a výchovou detí, definícia manželstva ako zväzku muža a ženy*“ (Protest proti „registrovaným“, *Noviny*, TV JOJ, 11.9.2012) alebo „*reportáž nie je vhodná pre maloletých divákov*“ (Krádeže cez plastové okná, *Noviny*, TV JOJ, 26.1.2012).

Sekundárne bolo možné ideológiu interpretovať z vyjadrenia „*lekári sa snažia mladým pacientom vyhovoriť nezvratné typy antikoncepcie*“ (Nechcú dieťa, *Noviny*, TV JOJ, 27.5.2012).

Kapitalizmus

Lexikálne znaky boli ideologickými identifikátormi v označení „*kapitalistický systém je dobrý, ktorý podporuje inovácie a činí svet lepším*“ (Kapitalizmus, *Noviny*, TV JOJ, 26.1.2012).

Kritika kapitalizmu

Z vyjadrení: „*problémy systému, ktorý vládne svetu; kapitalizmus je už po záruke; kapitalizmus sa dostal do nepríjemnej špirály, ktorej vyústením je [...]*“ (Kapitalizmus, *Noviny*, TV JOJ, 26.1.2012) bolo možné interpretovať sekundárne identifikátory kritiky kapitalizmu.

Kritika konzumerizmu

Primárnymi identifikátormi boli lexikálne znaky „*všetko je nastavené na konzum, k čomu nemáme už ani zdroje surovín na svete.*“ (Kapitalizmus, *Noviny*, TV JOJ, 26.1.2012)

Náboženská ideológia

V prípade odvolaného biskupa Róberta Bezáka sú lexikálne znaky „*porušenie vernosti svätému otcovi*“ (Cirkevný škandál, *Noviny*, TV JOJ, 18.12.2012) primárnymi identifikátormi kresťanskej ideológie- cirkevná hierarchia.

Sekundárne sa dali ideologické identifikátory interpretovať v príspevku o odstránení svätožiary vyobrazených svätcov na pamätnej eurominci ako tolerantnosti voči moslimskej komunite v Európskej únii (Eurominca bude so svätožiarou, *Noviny*, TV JOJ, 23.11.2012).

Patriotizmus

Sekundárne identifikátory „*srdce aj rozum kážu siahnuť po slovenskom cesnaku, napriek nižšej cene čínskeho*“ (Drahý slovenský cesnak, *Noviny*, TV JOJ, 2.1.2012) vyjadrovali preferencie domáceho tovaru pred dovážaným, teda ideológiu patriotizmu.

Politická ideológia- pravicová

Primárnymi identifikátormi boli lexikálne znaky opisujúce charakteristiky extrémistického hnutia ako „*rasistické prejavy, spojené s hákovými krížmi či témami týkajúcimi sa holokaustu*“ (Zmenili rétoriku, *Krimi*, TV JOJ, 19.5.2012).

Politická ideológia- stredo- pravicová

Myšlienky stredo- pravicovej ideológie boli primárne vyjadrené jazykovými prostriedkami „*najvýraznejšie ozdravovanie verejných financií*“ (Posledná tlačovka Mikloša, *Noviny*, TV JOJ, 15.3.2012).

Politická ideológia- ľavicová

Ideológia ľavicovej ideológie bola primárne vyjadrená lexikálnymi znakmi „*anarchisti, ekologickí extrémisti, militantní antifašisti zaradení na zoznam ľavicových radikálov*“ (Sú na zozname, *Krimi*, TV JOJ, 25.8.2012).

Proamerická ideológia

Primárnymi identifikátormi boli jazykové prostriedky „*americká vláda chce obmedziť činnosť internetových firiem, ktoré sídlia mimo USA*“ (Hrozí black- out?, *Noviny*, TV JOJ, 18.1.2012). Práve kontrolou a dohľadom nad otvoreným priestorom internetu bez vlastníckych práv akéhokoľvek štátu si USA pripísali nadradené celosvetové postavenie.

Rasizmus

Primárnymi identifikátormi boli lexikálne znaky „*segregácia rómskych detí v základnej škole v Šarišských Michaľanoch [...] je to považované za diskriminačné*“ (Súd školu obvinil, *Noviny*, TV JOJ, 10.1.2012) alebo „*rasová neznášanlivosť voči bielym*“ (1:1, *Krimi*, TV JOJ, 11.9.2012).

Talentizmus

Primárnymi identifikátormi boli jazykové prostriedky „*budúcnosť by mala patriť talentu a morálke, prichádza nová éra talentizmu*“ (Kapitalizmus, *Noviny*, TV JOJ, 26.1.2012).

Terorizmus

Primárnymi identifikátormi boli lexikálne znaky „*Bin Ládin, Al- Káida a atentát na amerického prezidenta*“ (Veľké plány, *Krimi*, TV JOJ, 3.5.2012).

Xenofóbia

Príspevky poukazujúce na pašovanie tovarov zdôrazňovali národnosť osôb konajúcich tento trestný čin, teda vyjadrovali myšlienky xenofóbie. Príspevky lexikálne označovali „*Ukrajincov*“ ako pašerákov tovarov (Pašerák ukryl cigarety v aute, *Krimi*, TV JOJ, 18.1.2012). Spravodajstvo tiež označilo „*Bulharov, poslov z východu (Ukrajinci, pozn. L. M.), z južného Slovenska (Maďari, pozn. L. M.) a Aziatov*“ ako zodpovedných za obchodovanie s pašovanými cigaretami (Ilegálna výrobná cigariet, *Krimi*, TV JOJ, 23.3.2012).

Sémantická úroveň

Z hľadiska analýzy na sémantickej úrovni textu sme identifikovali opozičné kontextové zasadenie protestov *Gorila*, zdravotných sestier a učiteľov, kedy bolo v príspevkoch poukázané na ich negatívne vplyvy.

Presupozičná úroveň

V spravodajstve televízie JOJ sme identifikovali aj presupozičné vyjadrenie ideológie pozitívnej diskriminácie, a to v príspevku o odpustení dlhov Rómom za nájomné v meste Humenné, ktoré im boli následne darované za jedno euro „*Tam sa rozhodli vyriešiť spor s neplatičmi asi najmenej očakávaným spôsobom. Mesto týmto ľuďom odpustilo dlh vo výške 330 tisíc eur a byty im darovalo za jediné euro.*“ (Byt za jediné euro, *Noviny*, TV JOJ, 3.2.2012). Síce bol tento jav sprostredkovaný ako pozitívny krok k sociálne slabšej minorite, zároveň však tento akt diskriminoval príslušníkov majority.

Stereotypné vyobrazenie spoločenských skupín

V spravodajstve boli stereotypne vyobrazení:

Rómovia- do primárnych identifikátorov patrili lexikálne znaky ako napríklad „*kradli zo strechy plech*“ (Takmer 7 rokov za medené plechy, *Krimi*, TV JOJ, 2.1.2012), „*posteľe*

skončili v zberni druhotných surovín“ (Pomoc skončila zberni, *Noviny*, TV JOJ, 18.1.2012) „*osadníci- zloději*“ (Rozkradnutá budova za jeden večer, *Krimi*, TV JOJ, 20.2.2012), „*sú neprispôsobiví a všetko likvidujú*“ (Konflikty pre vodný zdroj, *Krimi*, TV JOJ, 31.3.2012), Sekundárnymi identifikátormi boli vyjadrenia, že Rómovia kradnú materiály, ktoré predávajú v zberniach druhotných surovín- z gymnázia neostane onedlho ani tehla, je tu dost' materiálu, čo Cigáni používajú (Bývalé gymnázium, *Krimi*, TV JOJ, 28.2.2012)

Príslušníci policajného zboru- Primárnymi identifikátormi boli napríklad lexikálne znaky „*expolicajt mal dostávať peniaze za vyzradenie policajných tajomstiev*“ (Súd s expolicajtom, *Noviny*, TV JOJ, 26.1.2012). Sekundárnymi identifikátormi korupčných podvodov policajtov boli vyjadrenia „*účelové výberové konanie na nákup áut pre policajný zbor*“ (Škodovka ako „stojan“ na radar?, *Noviny*, TV JOJ, 18.1.2012)., Primárnymi identifikátormi beztrestného páchania kriminálnej činnosti boli lexikálne znaky „*spoluobvinený policajný kukláč sa však dostal na slobodu*“ (Kauza kamiónová mafia, *Noviny*, TV JOJ, 11.2.2012), „*v kauze stáčania kilometrov vojenskými policajtmí verdikt nepadol*“ (Policajti si privyrábali, *Krimi*, TV JOJ, 9.8.2012).

Zobrazení *funkcionári v štátnej správe* boli spájaní s machináciami pri verejnom obstarávaní a s korupčnými kauzami. Primárne identifikátory zneužívania právomocí verejného činiteľa boli prítomné vo vyjadrení „*je nepredstaviteľné, aby takto vysokých úradníkov niekto u nás trestne stíhal*“ (Nezávislá kontrola?, *Noviny*, TV JOJ, 3.2.2012), identifikátory beztrestnej kriminálnej činnosti v lexikálnych znakoch „*zvyšní obvinení, vrátane troch zamestnancov VÚC, zostávajú na slobode*“ (Machinácie na VÚC v Nitre, *Krimi*, TV JOJ, 28.5.2012), a identifikátory korupcie vo vyjadrení „*trenčianskeho prokurátora súdia za korupciu*“ (Trenčiansky prokurátor, *Krimi*, TV JOJ, 7.11.2012).

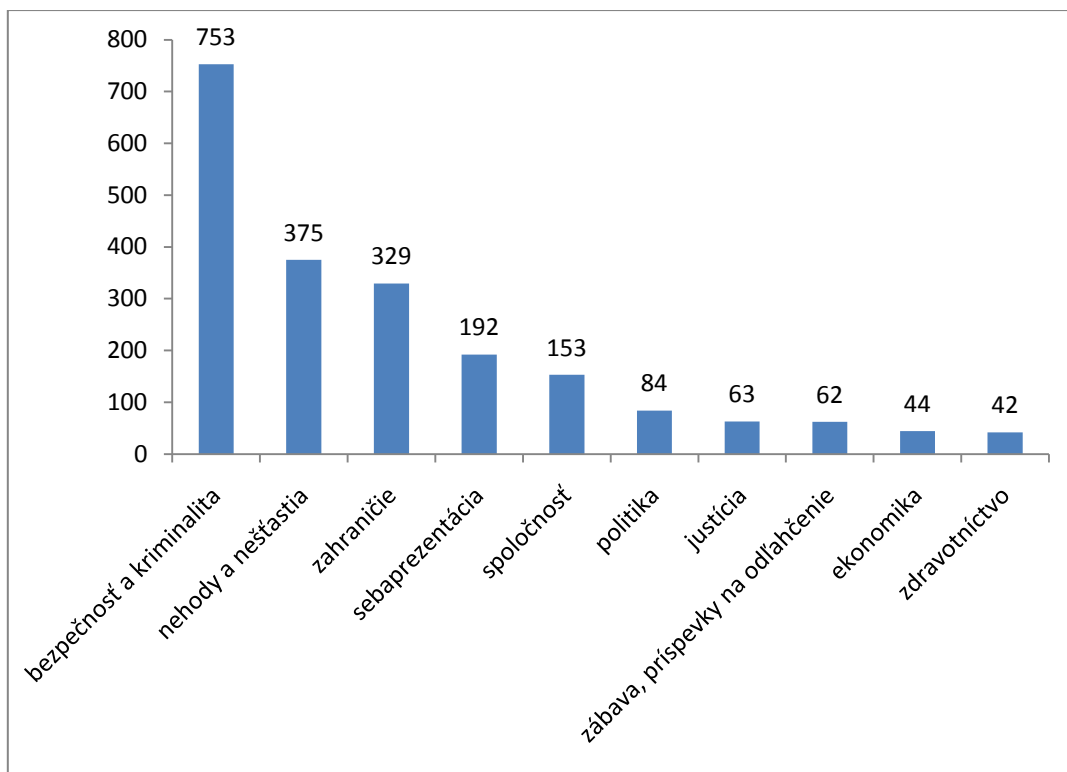
Primárnymi identifikátormi stereotypného vyobrazenia *politikov* ako korupčníkov boli vyjadrenia „*SaS mala od Penty získať 5-miliónovú igelitku, kupovanie poslancov pri voľbe generálneho prokurátora*“ (Koniec priateľstva, *Noviny*, TV JOJ, 28.2.2012) a „*protest proti korupcii v politike*“ (Protivládne protesty, *Noviny*, TV JOJ, 3.2.2012).

Stereotypizácia obrazom

Spravodajstvo televízie JOJ využívalo pre stereotypné vyobrazenie Rómov aj obrazovú zložku príspevku. Obrazy Rómov alebo zábery osád doplňovali správy z tematickej kategórie bezpečnosť a kriminalita, z ktorých nebolo na základe lexikálnych znakov jednoznačne identifikovateľné, kto činy spáchal. V niektorých príspevkoch bola táto obrazová stereotypizácia prepojená na titulok, ako *Matka tyranka* (*Krimi*, TV JOJ, 9.4.2012)- na obraze

Rómka, *Podvodník na slobode* (Krimi, TV JOJ, 9.4.2012)- na obraze Róm, *Dôchodcu okradli „známe firmy“* (Krimi, TV JOJ, 1.8.2012)- na obraze skupina Rómov, pričom sa v texte správy nevyskytovali lexikálne zmienky o tom, že aktérmi kriminálnej činnosti boli Rómovia.

Dominantná téma ako ideologický nástroj v spravodajstve

Graf 13- Top 10 tematických kategórií TV JOJ

Najpočetnejšou obsahovou kategóriou spravodajstva televízie JOJ bola Bezpečnosť a kriminalita, čo nám potvrdilo aj samotné ideologické zameranie spravodajstva televízie. Hlavná ideológia sprostredkovaná spravodajstvom bola ideológia bezpečnosti, kedy príspevky vyjadrovali upozornenia a rady pre zachovanie bezpečnosti. Tým sa podporovalo udržiavanie statusu quo celej spoločnosti, ako aj jej jednotlivcov. Druhým najpočetnejším ideologickým identifikátorom bolo stereotypné zobrazenie spoločenských skupín, ktoré boli prezentované v negatívnom kontexte, teda ako páchajúce kriminálnu činnosť a narúšajúce bezpečnosť spoločnosti. To sa opäť potvrdilo v početnosti hlavnej obsahovej kategórie, keďže do nej z hľadiska obsahu tieto príspevky patrili.

3.2.3 Televízia Markíza

V spravodajstve televízie JOJ sme celkovo zanalyzovali 2031 príspevkov. Ideologické identifikátory boli v jej spravodajstve prítomné v texte titulok a texte príspevkov. V texte

príspevkov boli identifikátory prítomné na syntaktickej úrovni textu, sémantickej úrovni, v stereotypnom vyobrazení sociálnych skupín a prostredníctvom dominantnej témy v príspevkoch. Ideologické identifikátory neboli prítomné na presupozičnej úrovni textu a v stereotypizácii obrazom. V tabuľke 11 je uvedená početnosť ideologických identifikátorov, v texte uvádzame len príklady pre ilustráciu. Transkribcie všetkých výpovedí, ktoré obsahovali ideologické identifikátory možno nájsť v Prílohe č. 4 (vid' str. 123)

Ideologické identifikátory	Počet príspevkov
V texte titulkov	3
Polarizácia My a Oni	1
Ideologické smery	26
Rámovanie	5
Presupoziecie	0
Stereotypizácia	10
Stereotypizácia obrazom	0

Tabuľka 11- Ideologické identifikátory TV Markíza

Text titulkov

Titulok *Červená má zelenú* (*Televízne noviny*, TV Markíza, 15.3.2012) obsahoval sekundárne identifikátory v lexikálnom označení červená. Príspevok informoval o víťaznej strane parlamentných volieb- Smer, ktorá bola zvolená za jedinou vládnucu stranu. Tá sa profiluje ako stredo- ľavicová strana, no médiami bola označená ako „červená“, teda charakteristickou farbou pre komunistickú stranu. Média tým prispeli k prisudzovaniu ľavicovej ideológie strane Smer.

Titulok *Vyššie platy na úkor iných* (*Televízne noviny*, TV Markíza, 5.6.2012) prisudzoval demonštráciám zdravotných sestier negatívny charakter, pričom v protestoch šlo o pozitívne ciele. *Zúrivy protest v Bratislave* (3.2.2012) bol titulok, ktorý opäť prisudzoval protestu *Gorila* negatívny prívlastok. To sme z hľadiska analýzy sémantických štruktúr vyhodnotili ako primárne identifikátory prisudzovania opozičného kontextu.

Text príspevkov

Syntaktická úroveň

Polarizácia My a Oni

Primárnym identifikátorom bolo lexikálne označenie My a Oni v príspevku o Európskej únii. Vyjadrenie zástupcu EÚ „*verím tomu, že dnes to (my) schválime, (oni) Gréci splnili väčšinu*

podmienok, na ktoré sme (my) tlačili“ (Schvaľuje sa pomoc Grécku, *Televízne noviny*, TV Markíza, 20.2.2012) poukazuje na moc najsilnejších štátov EÚ klásť podmienky slabším krajinám zoskupenia.

Ideologické smery

Komerčné televízie sprostredkúvali obdobné mediálne obsahy. Preto je aj ideologické zameranie oboch staníc podobné. Neidentifikovali sme prítomnosť ideológií Estetizmu, Feminizmu, Globalizmu, Ideológie rodiny, Kapitalizmu, Konzumerizmu, Nacionalizmu, Patriotizmu, Politickej ideológie- stredo- ľavicovej, Politickej ideológie- ľavicovej, Proamerickej ideológie a Terorizmu.

Prítomné boli ideologické identifikátory ideológií:

„Anti- terorizmus“/ boj proti terorizmu

Primárnymi identifikátormi boli lexikálne znaky *„smrť Usamu Bin Ládina ako milník rozbitia siete Al- Káida“* (Jedenásť rokov od pádu Dvojičiek. *Televízne noviny*, TV Markíza, 11.9.2012).

Environmentalizmus

Primárnymi identifikátormi boli lexikálne znaky *„ekologicky odbúravať odpad, aby sa tak eliminovali negatívne vplyvy na životné prostredie“* (Na Gemeri sa zatiaľ stavať nebude, *Televízne noviny*, TV Markíza, 27.5.2012)

Ideológia bezpečnosti

Aj spravodajstvo televízie Markíza sprostredkúvalo ideológiu bezpečnosti, teda odporúčania alebo platné pravidlá pre udržiavanie osobnej a spoločenskej bezpečnosti, aby sa na základe týchto pravidiel udržal status quo spoločnosti.

Primárnymi identifikátormi boli napríklad jazykové prostriedky *„neodporúčame vysokohorské túry“* (V horách hrozia lavíny, *Televízne noviny*, TV Markíza, 10.1.2012); *„aby vás nejaký chytrák neobrabral, zapamätajte si, že [...]“* (Falošné listy od poisťovne, *Televízne noviny*, TV Markíza, 25.4.2012) alebo *„necestujte s marihuanou, vyhnite sa aj iným drogám, neprevádzajte sošky z trhov“* (Čo nosíme v kufri, *Televízne noviny*, TV Markíza, 13.6.2012). Sekundárnymi identifikátormi boli odporúčania bezpečnosti pri jazde (Ako jazdiť v hmle, *Televízne noviny*, TV Markíza, 22.10.2012) a opis pravidiel pri páde lavíny (V horách hrozia lavíny, *Televízne noviny*, TV Markíza, 10.1.2012).

Ideológia Európskej únie

Primárnymi identifikátormi boli lexikálne znaky „*v Bruseli sa rozhoduje o tom, či si Grécko zaslúži druhý balík pomoci*“ (Pomoc Grécku, *Televízne noviny*, TV Markíza, 20.2.2012). Výpoveď popisuje dominantné postavenie najsilnejších štátov zväzku, ktoré majú moc posudzovať zásluhy štátu, na základe ktorých mu bude poskytnutá pomoc.

Ideológia ochrany zdravia

Primárnymi identifikátormi boli lexikálne znaky ako napríklad „*cigarety sú zdraviu škodlivé*“ (Cigarety v neatraktívnom obale, *Televízne noviny*, TV Markíza, 8.4.2012), „*marihuana má vplyv na duševné ochorenia*“ (Po marihuane zabíjal, *Televízne noviny*, TV Markíza, 25.4.2012) alebo „*alkohol spôsobuje cirhózu pečene a chronické ochorenia*“ (Slováci a alkohol, *Televízne noviny*, TV Markíza, 7.7.2012).

Komunizmus

Primárnymi identifikátormi boli jazykové prostriedky „*komunistické koncentračné tábory; povieť na ulici svoj názor a skončíte v uránovej bani*“ (Najtvrdšie väzenie komunizmu, *Televízne noviny*, TV Markíza, 27.5.2012).

Náboženská ideológia

Sekundárnym identifikátorom bolo vyjadrenie, že „*Brusel nahradil vianočný stromček ako symbol kresťanskej viery avantgardným súsoším ako vyjadrenie tolerancie voči moslimskej komunite v EÚ*“ (Moderný stromček zostal nepochopený, *Televízne noviny*, TV Markíza, 1.12.2012).

V súvislosti s odvolaním biskupa Róberta Bezáka sme potvrdili prítomnosť primárnych identifikátorov v lexikálnych znakoch „*jednoznačné porušenie vernosti svätému otcovi*“ (Arcibiskup Róber Bezák, *Televízne noviny*, TV Markíza, 18.12.2012).

Politická ideológia- pravicová

Primárnymi identifikátormi boli jazykové prostriedky „*pravicový extrémizmus*“, „*prívrženci týchto strán či hnutí obviňujú Európsku úniu zo všetkých domácich problémov, globálny svet je pôvodcom ekonomickej krízy a cestou do záhuby*“ (Už aj na Slovensku, *Televízne noviny*, TV Markíza, 13.10.2012).

Politická ideológia- stredo-pravicová

Primárnym identifikátormi boli lexikálne znaky „udržiavanie starých a vytváranie nových pracovných miest; potreba spravodlivého štátu, v ktorom vládne právo a poriadok; štát ako dobrý hospodár, podpora mladých rodín a strednej vrstvy“ (SDKÚ predstavila program, *Televízne noviny*, TV Markíza, 10.1.2012); „otvorené vládnutie, protikorupčné opatrenia, konsolidácia verejných financií, zodpovedná rozpočtová politika a projekty zamestnanosti“ (Premiérka bilancovala, *Televízne noviny*, TV Markíza, 7.3.2012).

Rasizmus

Primárnymi identifikátormi boli napríklad jazykové prostriedky ako „asociáli (označenie Rómov), ktorí žijú na úkor ostatných“ (Protestný pochod, *Televízne noviny*, TV Markíza, 13.10.2012) alebo „rasová diskriminácia Rómskych žiakov, rasová segregácia“ (Škola segregovala, *Televízne noviny*, TV Markíza, 30.10.2012).

Xenofóbia

Sekundárnym identifikátorom bolo vyjadrenie „žadatelia o štatút utečenca musia dodržiavať predpisy a poriadok, bitka na ubytovni im nepomohla“ (Pobili sa o hrniec, *Televízne noviny*, TV Markíza, 31.3.2012). Z uvedeného možno interpretovať, že imigrácia je nežiaducim javom, keďže aj bitka na ubytovni môže spôsobiť zamietavú odpoveď žiadosti o štatút utečenca.

Sémantická úroveň

V prípade spravodajstva televízie Markíza sme z hľadiska analýzy na sémantickej úrovni identifikovali zasadzovanie protestov *Gorila*, zdravotných sestier a učiteľov do negatívneho kontextu. Napriek snahe demonštrantov vzoprieť sa vtedajšiemu politickému riadeniu, čo je spoločnosťou vnímané pozitívne, médiá preferovali negatívne vplyvy jednotlivých protestov.

Presupozičná úroveň

Analýza na presupozičnej úrovni textu nepotvrdila prítomnosť ideologických identifikátorov.

Stereotypné vyobrazenie spoločenských skupín

Rómovia boli stereotypne zobrazení ako tí, ktorí „poškodzujú cudzí majetok za účelom získania materiálu do zberných surovín“ (Darované posteľe v šrote, *Televízne noviny*, TV

Markíza, 18.1.2012), lexikálne označení ako „*neprispôsobiví, ktorí ohrozujú a okrádajú občanov obce Svodín*“ (Napätie vo Svodíne, *Televízne noviny*, TV Markíza, 17.8.2012).

Funkcionárom v štátnej správe boli prisudzované podvody pri verejnom obstarávaní a beztrestná nezákonná činnosť vo vyjadrení „*okrem naďalej pracujúceho funkcionára je podpredsedom človek, ktorý bol zainteresovaný v korupčnej kauze platina*“ (Obvineného v platine neprepustili, *Televízne noviny*, TV Markíza, 3.2.2012).

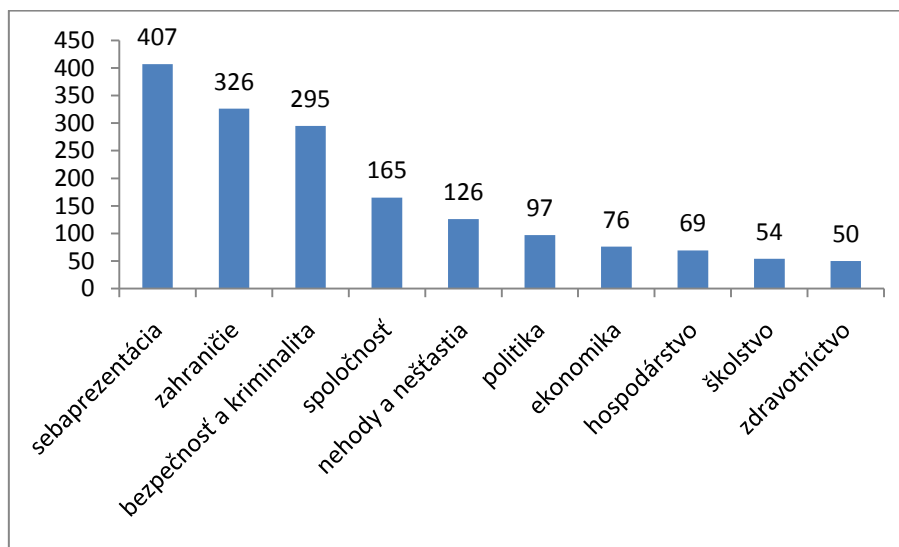
Z *príslušníkov policajného zboru* boli zobrazení tí, ktorí beztrestne páchali kriminálnu činnosť alebo ich trestná činnosť bola dokonca legalizovaná. Identifikátormi boli vyjadrenia „*za vynesenie mafiánskych zoznamov nebude policajka obvinená pre nedostatok dôkazov*“ (Mafiánske zoznamy, *Televízne noviny*, TV Markíza, 5.6.2012), „*veľkokrtíšsky policajt bol členom autičkárskeho gangu, kde legalizoval kradnuté autá*“ (Policajt v autičkárskom gangu, *Televízne noviny*, TV Markíza, 29.6.2012).

Politikom boli lexikálnych znakov stereotypne prisudzované korupčné kauzy vo vyjadreniach „*Sulíkovci mali dostať 5 miliónov korún v igelitke od Penty*“ (Kočner vracia úder, *Televízne noviny*, TV Markíza, 28.2.2012) a „*mám dosť skorumpovaných politikov*“ (Protestuje celé Slovensko, *Televízne noviny*, TV Markíza, 3.2.2012)

Stereotypizácia obrazom

Obrazové ideologické identifikátory neboli v spravodajstve televízie Markíza prítomné.

Dominantná téma ako ideologický nástroj v spravodajstve

Graf 14- Top 10 tematických kategórií TV Markíza

Z grafu tematickej skladby spravodajstva TV Markíza vyplýva, že dominantnou tematickou kategóriou televízie Markíza bola sebareprezentácia. To potvrdzuje komodifikačné

tendencie spravodajstva, ktorého príspevky presadzujú produkty televízie za účelom vyššej sledovanosti. Nárast v tejto kategórii spôsobil pravidelné zaradenie bloku upútaviek na spravodajský internetový portál tvnoviny.sk.

3.2.4 Komparácia ideológií sprostredkovaných v spravodajstve

Našou analytickou jednotkou bola diskurzívna formácia, teda text spravodajského príspevku. Ak bol vo výpovedi príspevku prítomný skúmaný ideologický identifikátor, príspevok sprostredkúval ideológiu. Pre zistenie dominantnej ideológie sprostredkovanej skrze mediálne obsahy sme využili kvantitatívnu analýzu, pričom sme za premennú považovali ideologický identifikátor. Detailný pohľad na všetky ideologické identifikátory je uvedený v tabuľke v Prílohe č. 5.

	RTVS	TV JOJ	TV Markíza
Text titulku	0	2	3
Polarizácia My a Oni	0	2	1
Ideologické smery	32	54	26
Rámovanie	2	6	5
Presupozície	0	1	0
Stereotypizácia	6	25	10
Stereotypizácia obrazom	0	3	0

Tabuľka 12- Porovnanie početnosti ideologických identifikátorov

Z tabuľky 13 (viď str. 129) vyplýva, že v spravodajstve RTVS boli najčastejšie prítomné ideologické identifikátory politickej ideológie. To podporila aj hlavná tematická kategória, ktorú tvorili príspevky s politickou tematikou. Možno teda konštatovať, že dominantnou ideológiou sprostredkovanou skrze spravodajské obsahy RTVS bola politická ideológia. Ideológia nebola prítomná v analytických jednotkách text titulku a obraz. V texte príspevkov neboli prítomné ideologické identifikátory polarizácie My a Oni a presupozícií. V ostatných prvkoch boli ideologické identifikátory prítomné, no nemali početné zastúpenie.

V spravodajstve televízie JOJ boli najviac prítomné ideologické identifikátory sprostredkujúce ideológiu bezpečnosti (viď str. 129- tabuľka 13). Opäť to podporila aj hlavná tematická kategória Bezpečnosť a kriminalita. Z prítomnosti ideologických identifikátorov v stereotypnom vyobrazovaní sociálnych skupín možno interpretovať poukazovanie na negatívne javy alebo vlastnosti osôb v spoločnosti, ktoré majú prispievať ku ich riešeniu v rámci bezpečnostného aparátu štátu- polície, súdov,.... Ideologické identifikátory boli prítomné vo všetkých nami skúmaných analytických jednotkách.

Najčastejšie sa v spravodajstve televízie Markíza vyskytli identifikátory ideológie bezpečnosti (viď str.129- tabuľka 13). Hlavnou tematickou kategóriou však bola Sebareprezentácia. Z toho možno interpretovať komerčný charakter súkromnej televízie, ktorý sa prejavuje aj v spravodajstve v podobe selfpromotion. Početnosť tejto kategórie bola spôsobená tým, že televízia má alternatívny spravodajský portál na internete. Pravidelnou súčasťou bol teda blok upútaviek na tento spravodajský portál. Za dominantnú ideológiu teda budeme považovať ideológiu bezpečnosti. Stereotypné vyobrazenie sociálnych skupín v spravodajstve možno opäť interpretovať ako poukazovanie na negatívne javy alebo vlastnosti osôb v spoločnosti, ktoré majú prispievať ku ich riešeniu v rámci bezpečnostného aparátu štátu- polície, súdov,... V spravodajstve neboli prítomné ideologické identifikátory v obrazovej analytickej jednotke a v presupozíciách.

Možno teda konštatovať, že verejnoprávna televízia sprostredkovaním práve politickej ideológie poukazovala na nadradené postavenie politiky vo fungovaní štátu, ktorej pravidlá a zákony sú záväzné pre celú spoločnosť, a tak sa udržiavala jej stabilita. Ideológia bezpečnosti v komerčných televíziách poukazovala na osobné i spoločenské nebezpečenstvá a vyzývala k opatrnosti a prevencii občanov, aby neboli potrebné zásahy štátnych aparátov pri narúšaní bežných aspektov poriadku spoločnosti.

3.3 Diskusia poznatkov

Cieľom nášho výskumu bola explorácia tematických kategórií príspevkov televízneho spravodajstva. Vychádzali sme pri tom z výskumu tematických kategórií českých televízií, ktoré majú rovnaké postavenie v českom duálnom mediálnom systéme. Výsledky výskumu však poukázali na rozdielnosť v tendenciách ich spravodajstva. Dominantnou kategóriou českej verejnoprávnej televízie a taktiež aj komerčných staníc bola Bezpečnosť a kriminalita (Media Tenor, 2012). Výsledky nášho výskumu poukázali na rozdielnosť hlavnej tematickej kategórie nielen medzi verejnoprávnym a komerčným spravodajstvom, ale aj komerčným navzájom. Hlavnou tematickou kategóriou spravodajstva Televízie JOJ bola Bezpečnosť a kriminalita, tak ako aj v spravodajstve sesterskej televízie FTV Prima (Media Tenor, 2012). Hlavná spravodajská relácia týchto televízií je rozdelená do dvoch častí *Noviny/ Zprávy* a *Krimi*. Práve zameranie spravodajskej relácie *Krimi* na kriminálne činy spôsobilo dominantné postavenie tejto kategórie. Hlavnou tematickou kategóriou spravodajstva Televízie Markíza bola Sebareprezentácia, zatiaľ čo spravodajstva jej sesterskej televízie TV Nova bola Bezpečnosť a kriminalita (Media Tenor, 2012). Markíza ako komerčná televízia poskytovala

priestor pre upútavky na svoje programy aj v spravodajskej relácii a najmä na jej internetovú alternatívu, čo spôsobilo dominantné postavenie tejto kategórie.

Dominantnou tematickou kategóriou verejnoprávnej televízie bola Politika. Keďže sa v roku 2012 uskutočnili parlamentné voľby je prekvapivé, že z hľadiska početnosti výrazne nestúpila táto kategória v komerčných televíziách. Do vybranej vzorky nespadlo množstvo príspevkov venujúcich sa tejto tematike, prípadne venujúcich sa predstavovaniu kandidujúcich strán, čo by mohlo ponúkať priestor aj pre sprostredkovanie politickej ideológie kandidujúceho politického spektra. Avšak verejnoprávna televízia práve tento priestor využila. Poskytnutie mediálneho priestoru kandidujúcim politickým stranám má verejnoprávna televízia danú v zákone (Zákon 532/2010 Zb.). Dominantným postavením tematickej kategórie Politika a sprostredkovaním politickej ideológie možno implicitne vyčítať politické vplyvy na verejnoprávne vysielanie, na ktoré sme poukazovali v prvej kapitole. Nevieme však, či by sme tieto výsledky získali aj v roku, kedy sa voľby do parlamentu neuskutočnili. Potvrdil sa nám aj nárast tematickej kategórie Umenie a kultúra do top 10 tém verejnoprávneho spravodajstva, ako to bolo aj prípade Českej verejnoprávnej televízie (Media Tenor, 2012).

Výsledky Hochelovej (2011) výskumu poukazujú na najväčší podiel kultivujúcich správ práve v serióznej tlači, medzi ktorú radí SME. Analýzou kultivujúceho charakteru spravodajských príspevkov sme zistili väčšinový podiel kultivujúcich príspevkov len vo verejnoprávnom spravodajstve. To je dané aj jeho charakteristikou v zákone (Zákon 308/2000 Zb.). V porovnaní s Hochelovou (2012) sme získali veľmi nízky percentuálny podiel kategórie Subkultúry a minority v spravodajstve verejnoprávnej televízie. Keďže sme posudzovali príspevky z hľadiska hlavnej témy, nezaradili sme napríklad kriminálnu činnosť príslušníka subkultúry alebo minority do tejto kategórie, ale do kategórie Bezpečnosť a kriminalita. Pre ďalší výskum teda odporúčame zhodnotiť operacionalizáciu tejto kategórie.

Pri vyhodnocovaní sprostredkovanej ideológie skrze obsahy televízneho spravodajstva sme stanovili výskumné premenné na základe socio- kultúrneho prostredia Slovenska. Každá spoločnosť zdieľa určitú špecifickú sadu hodnôt a noriem. Keďže sme aplikovali diskurzívnu analýzu, výsledky sme vyhodnotili v kontexte spravodajského diskurzu slovenských televízií.

3.4 Prínosy a obmedzenia výskumu

Za prínosy výskumu považujeme rozsiahlu vzorku, keďže sme analýze podrobili celkovo 156 spravodajských relácií na troch vysielacích programových službách, ktoré tvorilo spolu 6402 spravodajských príspevkov. Pre metódu konštruovaného týždňa a rozsiahlu

vzorku sme sa rozhodli preto, aby sme pokryli tematickú a ideologickú skladbu televízneho spravodajstva počas roka 2012 (vybrané dni z každého mesiaca v roku), čím sme eliminovali jednotvárnosť vzorky spôsobenú napr. veľkonočným, vianočným obdobím, obdobím letných prázdnin, spoločenských káuz a pod.

Komparáciou verejnoprávnej televízie a komerčných televízií možno poukázať na rozdielnosť v ich profilácii a tendencii tvorby ich spravodajských relácií. Toto komplexné porovnanie považujeme za prínosné v rámci skúmanej problematiky.

Náhľadom na ideológie z rôznych rovín a hľadísk sme chceli pokryť všetky ideologické identifikátory, ktoré sa v príspevkoch mohli objaviť.

Medzi obmedzenia možno zaradiť, že napriek rozsiahlej vzorke je tento výskum realizovaný ako výberový. To znamená, že nepokrýva komplexne všetky spravodajské príspevky v roku 2012.

Ako sme už v diskusii uviedli, hlavnou tematickou kategóriou spravodajstva verejnoprávnej televízie bola Politika a dominantnou sprostredkovanou ideológiou bola Politická ideológia. Výsledky mohli ovplyvniť parlamentné voľby, ktoré sa v nami skúmanom roku 2012 uskutočnili. Preto odporúčame danú problematiku pre ďalší výskum.

ZÁVER

Témou tejto práce bola analýza slovenského televízneho spravodajstva na troch vysielacích programových službách v roku 2012. Cieľom nášho výskumu bolo zistiť, akú ideológiu sprostredkujú vo svojom spravodajstve RTVS, TV JOJ a TV Markíza. Cieľom výskumu bola aj explorácia obsahového zamerania jeho príspevkov, keďže médiá pripisujú určitým témam dominantné postavenie v spoločnosti.

Hlavnými výskumnými otázkami boli:

1. Akú ideológiu sprostredkúva televízne spravodajstvo?
2. Aké obsahové zameranie má televízne spravodajstvo?

Pri analýze sme využívali kvantitatívne techniky obsahovej analýzy a diskurzívnu analýzu. Výsledky poukázali na rozdielnosť v tendenciách televízneho spravodajstva na komerčných a verejnoprávnej televízii. To možno odôvodniť ich postavením v mediálnom duálnom systéme. Verejnoprávnej inštitúcii toto postavenie plynie zo zákona. Ako sme v úvodných kapitolách poukázali, jej vysielanie má byť založené na zásadách demokracie a humanizmu a prispievať k právnemu vedomiu, etickému vedomiu a k environmentálnej zodpovednosti verejnosti. Taktiež má vplyv na slobodné utváranie názorov, ktoré majú za cieľ rozvíjať kultúrnu identitu obyvateľov Slovenskej republiky (Zákon 532/2010 Zb.). To sa potvrdilo v analýze tematickej skladby jej spravodajstva.

Ideológiu v spravodajských príspevkoch sme skúmali na základe prítomnosti ideologických identifikátorov. Tieto identifikátory sme posudzovali v analytických jednotkách text titulkov, text príspevku a obraz. Ideologické identifikátory mohli byť prítomné na syntaktickej úrovni textu- použitie lexikálnych znakov ideologických smerov alebo lexikálnej polarizácie My a Oni, na sémantickej úrovni textu- koncept rámovania a na presupozičnej úrovni textu- ideológia pozitívnej diskriminácie. Za nástroj sprostredkovania ideológie sme považovali aj stereotypné vyobrazenie spoločenských skupín v texte príspevku a na obraze a dominantnú tematickú kategóriu.

Vo verejnoprávnej televízii sa nevyskytli ideologické identifikátory v texte titulkov a obraze. Ideologické identifikátory neboli prítomné v lexikálnom označení subjektov ako My a Oni a na presupozičnej úrovni. Taktiež aj početnosť ostatných skúmaných ideologických identifikátorov bola v porovnaní s komerčným spravodajstvom nižšia. To možno opäť interpretovať Zákonom 532/2010 Zb. o RTVS, ktorý stanovuje „sprostredkovať informácie aktuálne, nestranné, overené, neskreslené a zrozumiteľne spracované, ktoré majú byť vyvážené a pluralitné.“

Dominantnou ideológiou sprostredkovanou skrze obsahy spravodajstva RTVS bola politická. Najpočetnejšou tematickou kategóriou bola Politika. Keďže sa v roku 2012 uskutočnili parlamentné voľby, verejnoprávna televízia poskytovala priestor pre výpovede politických subjektov, ktoré predstavovali ideologické smerovanie svojich strán. Ako sme už v podkapitole vyššie uviedli, nevieme či práve táto udalosť nemala vplyv na získané výsledky.

Keďže vysielanie a spravodajstvo komerčných televízií bližšie neupravuje žiadne nariadenie, potvrdila sa rozdielnosť v tematickej skladbe spravodajstva všetkých skúmaných staníc. Analýzou sprostredkovanej ideológie sme potvrdili rozdielnosť dominantnej ideológie medzi verejnoprávnu a komerčnými televíziami. Dominantná ideológia TV JOJ a TV Markíza bola totožná, a to ideológia bezpečnosti.

V televízii JOJ bola dominantnou tematickou kategóriou Bezpečnosť a kriminalita a ideologickou kategóriou bola ideológia bezpečnosti, čo vyplývalo z jej špecifického zamerania spravodajstva. Ideologické identifikátory boli prítomné vo všetkých nami skúmaných analytických jednotkách.

V televízii Markíza bola dominantnou tematickou kategóriou Seba prezentácia, čo potvrdilo komodifikačné tendencie informácií v spravodajstve. Podľa prevedenej analýzy bola dominantnou sprostredkovanou ideológiou v spravodajstve ideológia bezpečnosti. Ideologické identifikátory neboli prítomné len v analytickej jednotke obraz a v presupozíciách.

Médiá majú z funkcionalistického poňatia funkcie informačnú, sociálnej kontroly, sprostredkovania ideológie pre zachovanie statusu quo spoločnosti a sprostredkovania systému hodnôt. Primárnou funkciou spravodajstva je informovať publikum o aktuálnom dianí doma a v zahraničí. Zobrazením určitých tém im médiá prisudzujú dôležité postavenie v spoločnosti, kedy plnia funkciu gatekeeperov. Na základe týchto informácií a tém médiá konštruujú divákov obraz reality, ktorý je ovplyvnený týmto inštitucionálnym rozhodnutím.

Ako z ideologického poňatia Althussera vyplýva, médiá patria do štátnych aparátov-ideologických, ktoré nutne preferujú určité postoje ako akákoľvek iná sociálna inštitúcia. Analýzou sme potvrdili, že televízne spravodajstvo obsahuje ideologické identifikátory, teda že je nástrojom sprostredkovania ideológie.

Masové médiá predávajú obsahy, v ktorých zaisťujú sociálnu kontrolu spoločnosti prostredníctvom sprostredkovania systémov hodnôt. Tento systém reflektuje potreby spoločnosti a má tak podporovať i jej ostatné inštitúcie. Do prvej 10 tém sa dostali kategórie Ekonomika, Politika, Bezpečnosť a kriminalita, Zahraničie, Nehody a nešťastia, Spoločnosť

a Zdravotníctvo, čo naznačuje, že spravodajstvo je legitimizáciou inštitucionálnych, sociálnych a kultúrnych mechanizmov.

Prejavom ideológie ako sociálnej kontroly bolo stereotypné vyobrazenie spoločenských skupín v médiách, kedy im boli prisudzované negatívne vlastnosti. Medzi tieto skupiny patrili Rómovia; príslušníci policajného zboru páchajúci trestnú činnosť; funkcionári v štátnej správe a politici. Práve poukazovanie na správanie, ktoré je spoločnosťou hodnotené ako negatívne má prispievať k odradeniu konania týchto skutkov, a tak udržiavať všeobecný poriadok a kultúrne a morálne tradície spoločnosti. Z iného pohľadu to možno označiť ako poukázanie na problémy spoločnosti, ktoré narúšajú bezpečnostnú politiku štátu a sú apelom médií na vyriešenie týchto problémov. Možno taktiež konštatovať, že verejnoprávna televízia sprostredkovaním práve politickej ideológie poukazovala na nadradené postavenie politiky vo fungovaní štátu, ktorej pravidlá a zákony sú záväzné pre celú spoločnosť, a tak sa udržiavala jej stabilita. Ideológia bezpečnosti v komerčných televíziách poukazovala na osobné i spoločenské nebezpečenstvá a vyzývala k opatrnosti a prevencii občanov, aby neboli potrebné zásahy štátnych aparátov pri narúšaní bežných aspektov poriadku spoločnosti.

Ako sme spomenuli v kapitole Teoretické východiská, účinnosť prenášania ideí spočíva predovšetkým v masovosti príjmu z rôznych médií, ich redundancii, kontinuálnej spoločenskej reprodukcii a multiplikovaní. Uviedli sme, že televízne spravodajstvo patrí k najsledovanejším reláciám a diváci udávajú, že ho vnímajú ako objektívne. Médiá, najmä komerčné, vychádzajú z rovnakých alebo obdobných informačných zdrojov a využívajú pri tom výpovede rovnakých subjektov. To prispieva k multiplikácii a redundancii informácií. Ak majú tieto informácie ideologický zámer, ich permanentná artikulácia sa stáva prostriedkom ich naturalizácie v spoločnosti. Napriek tomu, že publikum považujeme za aktívne a vychádzajúc z Halla má tri možnosti recepcie informácií, práve multiplikovaním informácií z toho istého zdroja v rôznych médiách a opakovaním vo všetkých jeho spravodajských formátoch sa táto informácia divákovi naturalizuje.

Metodologicky sme vychádzali z Van Dijkovho ponímania ideológie v spravodajstve, na ktoré sa odvolávajú aj autori zaoberajúci sa danou problematikou a aplikovali sme ho na slovenské mediálne prostredie. Keďže výskum so stanovenými cieľmi v tomto socio-kultúrnom prostredí nebol doteraz realizovaný, odporúčame tematiku pre ďalší výskum.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY A ZDROJOV

ALTHUSSER, L.: *Ideology and Ideological State Apparatuses (Notes towards an Investigation)*. In: *Lenin and Philosophy and Other Essays*. New York and London: Monthly Review Press, 1971. 250 s. Dostupné z: <http://www.marx2mao.com/Other/LPOE70ii.html#s5>; [cit. 20.10.2013]

BOČÁK, M.: *Štruktúra televízneho spravodajského textu. Dizertačná práca*. Prešov: Katedra všeobecnej jazykovedy, fonetiky a a masmediálnych štúdií Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity, 2008. 243 s.

BURTON, G.- JIRÁK, J.: *Úvod do studia médií*. Brno: Barrister &Princpal, 2001. 391 s. ISBN 80-85947-67-6

CRYSTAL, D.: *A Dictionary of Linguistics and Phonetics*. 6th ed. Malden– Oxford– Carlton: Blackwell, 2008. 560 s. ISBN: 978-1-405-15296-9

ČERNÝ, J.: *Dějiny lingvistiky*. Olomouc: Votobia, 1996. 520 s. ISBN: 80-85885-96-4

FERJENČÍK, J.: *Úvod do metodologie psychologického výzkumu*. Praha: Portál, 2000. 255 s. ISBN 80-7178-367-6.

FISKE, J.: *Television culture*. London: Methuen & Co. Ltd, 1987.368 s. ISBN 0-415-03934-7

FLOOD, Ch.: *Framing and Ideology: Theoretical Reconsideration*. 2009. 65 s. Dostupné z: http://citation.allacademic.com//meta/p_mla_apr_research_citation/3/6/2/0/6/pages362065/p362065-8.php.Str.7> [cit. 25.8. 2013].

FOUCAULT, M.: *Archeologie vědění*. Praha: Herrmann a synové, 2002. 319 s. ISBN 80-239-0124-9

GLASER, M.: *Hybrid Documentary Formats [...] Dissertation*. Tübingen: 2010. 190 s. Dostupné z: http://tobias-lib.uni-tuebingen.de/volltexte/2010/4816/pdf/gedruckte_Dissertation.pdf> [cit. 25.9. 2013].

Glasgow media group. 2007.

Dostupné z: <<http://www.glasgowmediagroup.org/content/section/5/17/>> [cit. 17.10. 2013].

GOFFMAN, E.: *Frame Analysis*. Boston: Northeastern University Press, 1986. 586 s.

Dostupné z: <<http://www.scribd.com/doc/36584574/Erving-Goffman-Frame-Analysis>> [cit. 17.10. 2013].

HALL, S.: *Kódování/dekódování*. In *Teorie vědy* 2005, roč. 27, č. 2, s. 41–59. ISSN 1210-0250

HALLIN, D.C.- MANCINI, P.: *Systémy médií v postmoderním světě*. Praha: Portál, 2008. 367 s. ISBN 978-80-7367-377-2

HENDL, J.: *Kvalitativní výzkum. Základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. 408 s. ISBN 80-73670-402

HOCHELOVÁ, V.: *Hodnotové aspekty masmédií s důrazem na spravodajstvo*. Nitra: FF UKF, 2011. 163 s. ISBN 978-80-8094-696-8

JANDOUREK, J.: *Sociologický slovník*. Praha: Portál, 2007. 288 s. ISBN 80-73672-69-3

KERNOVÁ, M.: *Vývoj sledovanosti*. Publikované 12.10.2012 Dostupné z: <<http://www.omeiach.com/tv/item/87-televiznenoviny-markizy-sa-za-posledny-rok-historicky-najviac-prepadli>> [cit. 10.7. 2013].

LAPČÍK, M.: *Diskursivní strategie v TV zpravodajství. Dizertační práce*. Olomouc: Katedra sociologie Filozofické fakulty Univerzity Palackého, 2002. 156 s.+ 110 s. příloh

LAPČÍK, M.: *Analýza TV zpravodajství jako specifického typu kulturního diskursu*. In: BOČÁK, M. – RUSNÁK, J. (eds.): *Médiá a text II*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity, 2008. S. 99-110. Dostupné z: <http://www.pulib.sk/elpub2/FF/Bocak1/pdf_doc/lapcik.pdf> [cit. 25.10. 2013].

MARKOVIČ, Miroslav. 2013. *Televízia Markíza* [elektronická pošta]. Správa pre: Ľubomíra Martinková. 15.2.2013. [cit. 18.4.2013]

McCOMBS, M: *Agenda setting: Nastolování agendy: masová média a veřejné mínění*. Praha: Portál, 2009. 256 s. ISBN 978- 80-7367-591-2

MEDIA TENOR: *Analýza zpravodajství českých televizí 2012*. Ostrava: Media Tenor, spol. s.r.o., 2012. S. 9-11

MEDIAN SK: *MML Omnibus, 2013/1*. Dostupné z:
< <http://www.median.sk/pdf/PAT2012/PAT0113TV.pdf> > [cit. 17.6. 2013]

PETRÁČKOVÁ, V. – KRAUS, J. et al.: *Slovník cudzích slov*. Bratislava : SPN, 1997. 993 s. ISBN 80-08-02673-1.

PHILO, G.- BERRY, M.: *Bad News from Israel*. London: Pluto Press, 2004. 304 s. ISBN 978-0745320618

PHILO, G.- BERRY, M.: *More Bad News from Israel*. London: Pluto Press, 2011. 486 s. ISBN 978-0745329789

PIRNÍKOVÁ, Denisa. 2013. *Televízia JOJ* [elektronická pošta]. Správa pre: Ľubomíra Martinková. 26.2.2013. [cit. 18.4.2013]

POTTER, D.- LANG, A.: *The seven habits to of highly effective storytellers..* Dostupné z:
<<http://www.newslab.org/articles/sevenhabits.htm>> [cit. 25.9. 2013]

SCHERER, H: Úvod do metody obsahové analýzy. In: SCHUTZ, W.- SCHERER, H.- HAGEN, L.- REIFOVÁ, I.- KONČELÍK, J.: *Analýza obsahu mediálních sdělení*. Praha: Karolinum, 2005. 150 s. ISBN 80-24-60827-8

Správa o komparatívnom monitoringu spravodajstva televíznych staníc. 2003, 2004, 2006, 2007, 2008. Dostupné z:
<http://www.rvr.sk/sk/spravy/index.php?kategorieId=235&rozbalitClanky=235#clanky_235> [cit. 17.9. 2013].

STRAUSS, A.- CORBINOVÁ, J.: *Základy kvalitativního výzkumu*. Boskovice: Albert, 1999. 196 s. ISBN 80- 85834- 60- X

SURYNEK, A.- KOMÁRKOVÁ, R.- KAŠPAROVÁ, E.: *Základy sociologického výzkumu*. Praha: Management Press, 2001. 164 s. ISBN 80-72-61038-4

Sťažnosť Zemkovej na jej odvolanie Ústavný súd odmietol. Publikované 20.12.2012. Dostupné z: <<http://ekonomika.sme.sk/c/6644829/staznost-zemkovej-na-jej-odvolanie-ustavny-sud-odmietol.html>> [cit. 25.9. 2013].

TNS Opinion & Social: *Standard Eurobarometer 78- Media use in the European Union. Report*. Autumn 2012. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb78/eb78_media_en.pdf> [cit. 17.8 2013]

TRAMPOTA, T.: *Zpravodajství*. Praha: Portál, 2006. 191 s. ISBN 807367096- 8

VAN DIJK, T. A.: *Opinions and ideologies in the press*. In: BELL, A.- GARRETT, P. (eds.): *Approaches to Media Discourse*. Oxford: Blackwell, 1998. S. 21-63.

VAN DIJK, T. A.: *Discourse Analysis: Its Development and Application to the Structure of News*. Journal of Communication, 1983, r. 33, č. 2. S. 20- 43. Dostupné z: <<http://www.discourses.org/OldArticles/Discourse%20Analysis.Its%20Development%20and%20Application.pdf>> [cit. 20.9.2013]

WHITE, D. (1950): *"The "gate keeper": A case study in the selection of news"*. In Berkowitz, D.: *Social Meanings of News: A Text- reader*. Sage, 1997.

WOLF, F.: *Alles Doku – oder was? [...]*. Düsseldorf: Landesanstalt für Medien Nordrhein-Westfalen (LfM), 2003. 234 s. Dostupné z: <<http://www.lfm-nrw.de/fileadmin/lfm-nrw/Veranstaltungskalender/allesdoku-kompl.pdf>> [cit. 25.9. 2013].

Zákon 308/2000 Zb. o vysielaní a retransmisii a o zmene zákona č. 195/2000 Z.z. o telekomunikáciách

Zákon č. 532/2010 Zb. o Rozhlase a televízii Slovenska a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zemková: Na moje odvolanie nie je dôvod. Publikované 20.6.2012. Dostupné z:
<<http://www.sme.sk/c/6426965/zemkova-na-moje-odvolanie-nie-je-dovod.html#ixzz2j2sJLL7n>> [cit. 25.9. 2013].

ZOZNAM TABULIEK

Tabuľka 1- Vývoj sledovanosti televízneho spravodajstva.....	20
Tabuľka 2- MML Omnibus- najobjektívnejšie televízne spravodajstvo.....	22
Tabuľka 3- Eurobarometer 78- dôvera v médiá.....	23
Tabuľka 4- Kultivujúce správy v denníkoch.....	30
Tabuľka 5- Komparatívny monitoring RVR v kategórii politika.....	32
Tabuľka 6- Top 10 tematických kategórií v spravodajstve RTVS.....	57
Tabuľka 7- Top 10 tematických kategórií v spravodajstve TV JOJ.....	57
Tabuľka 8- Top 10 tematických kategórií v spravodajstve TV Markíza.....	58
Tabuľka 9- Ideologické identifikátory RTVS.....	68
Tabuľka 10- Ideologické identifikátory TV JOJ.....	74
Tabuľka 11- Ideologické identifikátory TV Markíza.....	82
Tabuľka 12- Porovnanie početnosti ideologických identifikátorov.....	87
Tabuľka 13- Početnosť ideologických identifikátorov.....	128

ZOZNAM GRAFOV A OBRÁZKOV

Graf 1- Vývoj sledovanosti televízneho spravodajstva- share v percentách.....	20
Graf 2- Prítomnosť ideologických identifikátorov v spravodajstve.....	56
Graf 3- TOP 5 ideologických identifikátorov na syntaktickej úrovni textu.....	56
Graf 4- Tematické kategórie RTVS- percentuálny podiel.....	59
Graf 5- Tematické kategórie RTVS- počet príspevkov.....	60
Graf 6- Tematické kategórie TV JOJ- percentuálny podiel	61
Graf 7- Tematické kategórie TV JOJ- počet príspevkov.....	62
Graf 8- Tematické kategórie TV Markíza- percentuálny podiel	63
Graf 9- Tematické kategórie TV Markíza- počet príspevkov	64
Graf 10- Percentuálny podiel informačného a kultivujúceho charakteru správ.....	65
Graf 11- Informačný a kultivujúci charakter spravodajstva- počet príspevkov.....	65
Graf 12- Top 10 tematických kategórií RTVS.....	73
Graf 13- Top 10 tematických kategórií TV JOJ.....	81
Graf 14- Top 10 tematických kategórií TV Markíza.....	86
Obrázok 1- Eurobarometer 78- informácie o politickom dianí.....	33
Obrázok 2- Eurobarometer 78- informácie o európskom politickom dianí.....	33

ZOZNAM PRÍLOH

Príloha č. 1- Ukážka analýzy na výskumnej jednotke.....	101
Príloha č. 2- RTVS.....	104
Príloha č. 3- Televízia JOJ.....	110
Príloha č. 4- Televízia Markíza.....	123
Príloha č. 5- Tabuľka početnosti ideologických identifikátorov.....	129

PRÍLOHY

Príloha č. 1- Ukážka analýzy na výskumnej jednotke

Analytická jednotka	Scenárny skandal	Ideologický identifikátor	Zaradenie
Text Titulok	Cirkevný škandal	neprítomný	
Obraz	Moderátori v štúdiu	neprítomný	
Text Subjekt: <i>Moderátorka</i> (03:09- 03:17)	Arcibiskup Bezák mal porušiť prisahu vernosti pápežovi. Taký je záver dnešného vianočného stretnutia členov konferencie biskupov Slovenska.	prítomný Lexikálne znaky „mal porušiť prisahu vernosti pápežovi“	Lexikálne znaky- ideológia prítomná v syntaktických štruktúrach. Náboženská ideológia (kresťanská) Cirkevná ustanovizeň- poslušnosť pápežovi v cirkevnej hierarchii.
Text Subjekt: <i>Moderátor</i> (03:18- 03:27)	Aj keď to bolo vianočné stretnutie, cirkevní hodnostári sa zaoberali aj tým, čo nasledovalo po odvolaní Róberta Bezáka z postu arcibiskupa trnavskej arcidiecézy.	neprítomný	
Obraz	Redaktor pred budovou, zábery na Stanislava Zvolenského- predsedu KBS.	neprítomný	
Text Subjekt: <i>Redaktor</i> (03:28- 3:42)	Osud Róberta Bezáka bol aj témou dnešného vianočného stretnutia arcibiskupov. O Bezákovom osude rozhodovali členovia konferencie biskupov Slovenska za bránami Apoštolského nunciátu v Bratislave až do neskorých popoludňajších hodín. A ich postoj ku kauze Bezák je slovami jej predsedu jednoznačný.	neprítomný	
Obraz	Zábery na Stanislava Zvolenského- predsedu KBS.	neprítomný	
Text Subjekt: <i>Stanislav Zvolenský- predseda KBS</i> (03:43- 03:47)	Plne rešpektujeme a prijímame rozhodnutie o odvolaní Mons. Róberta Bezáka.	neprítomný	

Obraz	Ilustračné zábery na slúženie omše Róbertom Bezákom	neprítomný	
Text Subjekt: <i>Redaktor</i> (03:48- 04:00)	O vyjadrenie ku kauze, ktorá vrhá nejasnosti na hospodárenie v tmavskej arcidiecéze sme požiadali aj Róberta Bezáka. Ten však už po mohutnej medializácii odmieta akékoľvek mediálne výstupy. Vyjadrenie nám zaslal formou SMS správ.	neprítomný	
Obraz	Fotografia Róberta Bezáka doplnená o text SMS.	neprítomný	
Text Subjekt: <i>Róbert Bezák- čítaná SMS</i> (04:01- 04:03)	Nie je možné žiť v takomto emocionálnom napätí.	neprítomný	
Obraz	Ilustračný záber na cirkevných predstaviteľov.	neprítomný	
Text Subjekt: <i>Redaktor</i> (04:04- 04:14):	Hľadinu celého prípadu zvrhla informácia o jedn a pol miliónovom príspevku z USA. O jeho pôvode Bezák údajne nevedel. Podľa agentúry SITA však vedel, že ide o dedičstvo po Eduardovi a Marte Garbových.	neprítomný	
Obraz	Fotografia Jána Beránka doplnená o text.	neprítomný	
Text Subjekt: <i>Ján Beránek- politický analytik</i> (04:15- 04:17)	Toto trošku zneprehľadňuje celú situáciu.	neprítomný	
Obraz	Ilustračný záber na cirkevných predstaviteľov.	neprítomný	
Text- Subjekt: <i>Stanislav Zvolenský</i> (04:18- 04:22)	V prípade potreby sme ochotní poskytnúť kompetentným orgánom súčinnosť.	neprítomný	

Text Subjekt: <i>Redaktor</i> (04:23- 04:34)	Cirkev už pred časom žiadala prostredníctvom hovorcov konferencie biskupov Slovenska, aby sa odvolali arcibiskup pápežovi ospravedlnili. Po dnešnom vianočnom stretnutí biskupov sa hovorí o jednoznačnom porušení vernosti svätému otcovi.	neprítomný	
Text Subjekt: <i>Stanislav Zvolenský</i> (04:35- 04:39)	Po tom, čo odmietol prijať jeho výzvu, porušil prísahu vernosti a poslušnosti voči nemu.	Prítomný- lexikálne znaky „ <i>odmietol prijať jeho výzvu, porušil prísahu vernosti a poslušnosti voči nemu.</i> “	Lexikálne znaky- ideológia prítomná v syntaktických štruktúrach. Náboženská ideológia (kresťanská) Cirkevná ustanovizň- poslušnosť pápežovi v cirkevnej hierarchii.
Obraz	Fotka Róberta Bezáka doplnená o text SMS.	neprítomný	
Text Subjekt: <i>Róbert Bezák- čítaná SMS</i> (04:40- 04:48)	Mám sa pápežovi ospravedlniť za čo? Že metropolita pán arcibiskup Zvolenský nebol informovaný o pláne odvolať ma z funkcie?	neprítomný	
Text Subjekt: <i>Ján Beránek</i> (04:49-05:00)	Na základe tlaku médií sa môžu vyšetrovať rôzne prešľapy kňazov, ale v takýchto prípadoch ja si neviem spomenúť na príklad, kedy by Vatikán ustúpil tlaku médií.	neprítomný	
Obraz	Redaktor pred budovou.	neprítomný	
Text- Subjekt: <i>Redaktor</i> (05:01-05:03)	Viliam Šuška- televízia JOJ.	neprítomný	

Príloha č. 2- RTVS

Text príspevkov

Syntaktické úroveň

Ideologické smery:

„*Anti-terorizmus*“/ *boj proti terorizmu*

„Uplynulo jedenásť rokov od teroristického útoku na Dvojičky. Po tom, ako bol vodca teroristickej skupiny Usama Bin Ládín usmrtený, došlo k oslabeniu Al- Káidy a jej celosvetovej hrozby.“ (*Správy STV*, RTVS, 11.9.2012)

Environmentalizmus

„Táto nelegálna skládka kontaminuje pôdu a podpovrchové vody nachádzajúce sa v tejto lokalite.“ (*Správy STV*, RTVS, 5.6.2012)

„Chceli by sme využiť dotáciu na nákup solárnych panelov, čím by sme fungovali na alternatívnom zdroji energie.“ (*Správy STV*, RTVS, 7.7.2012)

„Napriek tomu, že na separáciu odpadov slúžia štyri typy kontajnerov- kontajner na komunálny odpad, žltý kontajner na plasty a tetrapacky, zelený kontajner na sklo a modrý na papier, ľudia k separácii pristupujú ľahostajne. Na skládkach odpadov sú preto potrebné triediace linky, ktoré tieto odpady pred spracovaním ešte roztriedia.“ (*Správy STV*, RTVS, 11.9.2012)

„Pri pestovaní kukurice nepoužívame žiadne umelé hnojivá ani geneticky upravované odrody.“ (*Správy STV*, RTVS, 3.5.2012)

Ideológia bezpečnosti

„Nepokoje v Egypte sa presunuli aj do obľúbených dovolenkových rezortov. Ministerstvo zahraničných vecí odporúča slovenským občanom dovolenkujúcim v Egypte, aby sa vyhýbali väčším zhromaždeniam, nefotografovali protestné zhromaždenia alebo hliadkujúcich ozbrojených vojakov či policajtov. (*Správy STV*, RTVS, 23.3.2012)

„Horská záchranná služba vydala varovanie pre návštevníkov Vysokých Tatier pred silným vetrom a víchricou. Nárazový vietor vo večerných hodinách a počas celého zajtrajšieho dňa môže dosiahnuť až rýchlosť 100 km za hodinu. Táto výstraha je platná pre polohy s nadmorskou výškou nad 2000 m. (*Správy STV*, RTVS, 20.2.2012)

„O pár chvíľ sa začne zápas futbalových klubov Slovana Bratislava a Spartaka Trnava. Na presun futbalových fanúšikov dohliada polícia. Tá bude monitorovať situáciu počas celého zápasu. Zvýšený počet hliadok bude dohliadať na bezpečnosť občanov a ochranu verejného

majetku v centre mesta, okolí štadióna a počas presunu fanúšikov späť na hlavnú stanicu.“ (Správy STV, RTVS, 8.4.2012)

„Všetkým majiteľom psov, mačiek a fretiek, ktoré nie sú staršie ako 6 mesiacov, vyplýva zo zákona povinnosť povinného začipovania zvierat'a. Čip veľký 10x3 mm sa vpichuje pod kožu do oblasti za uchom. Majiteľom zvierat starších ako 6 mesiacov plynie táto povinnosť až od septembra roka 2013. Povinné čipovanie psov má za úlohu monitoring domácich zvierat a napomôcť pri identifikácii majiteľa pri odchyte túlavých psov.“ (Správy STV, RTVS, 27.5.2012)

„Lístky na blížiacie sa olympijské hry si môžete kúpiť ešte len pár dní a už sa objavili podvodní predajcovia. Tí lístky ponúkajú za veľmi lákavé ceny. Policajný pridelenec v Londýne varuje občanov Slovenskej Republiky, aby sa cenou nenechali oklamať. Ak sa plánujete hier zúčastniť, na nákup lístkov využite služby overených predajcov. (Správy STV, RTVS, 24.7.2012)

„Metanolová kauza v Česku si vyžiadala už ôsmu obeť. Vyzývame občanov, aby sa vyhýbali pitiu alkoholu českej výroby označených etiketou Drak, alkoholu v neokolkovaných fľašiach alebo neoznačených etiketou. Medzi podozrivé patria aj šesťlitrové kanistre vodky a tuzemského rumu. Ak máte doma podozrivý alkohol, rozbor vám za poplatok vystavia v špecializovaných laboratóriách. (Správy STV, RTVS, 11.9.2012)

Ideológia Európskej únie

„Dnes bude Brusel rozhodovať o finančnom balíku pre Grécko. Suma, ktorú by tak získalo je 130 mld. eur.“ (Správy STV, RTVS, 20.2.2012)

Ideológia ochrany zdravia

„V období chrípkových ochorení odporúčame nezúčastňovať sa väčších zhromaždení, pravidelne si umývať ruky, vyhýbať sa kontaktu s chorými a zásobovať telo vitamínmi.“ (Správy STV, RTVS, 19.2.2012)

„V onkologickom ústave sv. Alžbety sa dnes uskutočnila preventívna akcia onkologických ochorení. Verejnosť mohla využiť bezplatnú možnosť vyšetrení, ktoré napomáhajú včasnej diagnostike rakoviny. Preventívnu akciu využilo takmer 50 tisíc ľudí. Lekári apelujú na potrebu preventívnych prehliadok onkologických ochorení, ktorými by rakovinu dokázali podchytiť ešte v jej prvotných štádiách. Len malé percento ľudí však túto možnosť využíva pravidelne. Aj odborníci z ústavu sv. Alžbety tak museli vyšetreným oznámiť diagnózu rakovina.“ (Správy STV, RTVS, 8.4.2012)

„Krabičky cigariet ako ich poznáme už čoskoro vymiznú z pultov obchodov. Po novom budú balenia poukazovať na negatívne vplyvy tejto závislosti. Krabičky už nebudú mať atraktívny farebný dizajn. Vzhľad bude rovnaký pre všetky značky cigariet- biela farba balenia, zvýrazňujúca upozornenie o škodlivosti fajčenia. Uvažuje sa aj o vyobrazení ochorení, ktoré fajčenie spôsobuje. Cieľom je poukázať na škodlivé vplyvy týchto výrobkov na zdravie človeka.“ (*Správy STV, RTVS, 8.4.2012*)

Ideológia rodiny

„V parlamente sa rokovalo o navrhovanom zákone registrovaných partnerstiev. Dnes sa pred budovou parlamentu stretla občianska iniciatíva, ktorá s návrhom otvorene nesúhlasí. Tento názor na rokovaní zastávali aj Igor Matovič a Štefan Kuffa, ktorí prišli protest aj osobne podporiť (zástupcovia strán OĽaNO, pozn. L.M.). Protestujúci zastávajú definíciu manželstva ako zväzku muža a ženy a vyjadrujú odpor voči registrovaným partnerstvám homosexuálnych párov. Kampaň občianskej iniciatívy dostala názov Niečo tu nepasuje. Tí v otvorenom liste adresovanom vláde a poslancom žiadajú, aby sa manželstvo spájalo s odovzdávaním života a výchovou detí, čo je podľa nich možné len vo zväzku muža a ženy.“ (*Správy STV, RTVS, 11.9.2012*)

„Matke boli deti sociálnymi pracovníčkami odobrané, keďže im neboli poskytnuté dostatočná starostlivosť a vhodné životné podmienky.“ (*Správy STV, RTVS, 5.10.2012*)

Náboženská ideológia

„Národná banka Slovenska čelí kritike pre zmenu dizajnu pamätnej euromince, na ktorej majú byť vyobrazení vierozvestcovia sv. Cyril a Metod. V návrhu mince bol odstránený tradičný symbol- svätožiara svätcov. Tento krok mal byť prejavom tolerancie voči moslimskej komunite v Európskej únii. Naši europoslanci aj verejnosť to však považujú za neadekvátne rozhodnutie. NBS tak na tento podnet dizajn opätovne prehodnocuje.“ (*Správy STV, RTVS, 23.11.2012*)

„V Bruseli tento rok tradičný vianočný stromček nahradilo svetelné súsošie. Domácim ani turistom sa tento symbol nepáči. Brusel sa obhajuje tým, že je metropolou, v ktorej okrem kresťanov žije aj početná moslimská komunita, ktorá Vianoce neslávi. Preto má toto súsošie pôsobiť neutrálne, ako umelecké dielo, nie ako tradičný symbol kresťanských tradícií.“ (*Správy STV, RTVS, 1.12.2012*)

„Odvolaný arcibiskup Bezák sa má podľa predstaviteľov Cirkvi pápežovi ospravedlniť. O jeho odvolaní sa hovorí ako o jednoznačnom porušení vernosti pápežovi. Ten Bezákovi

adresoval list s dôvodmi jeho odvolania. Medzi tie patrili aj nosenie neformálneho odevu či stretávanie sa s osobami s pochybnou orientáciou.“ (*Správy STV*, RTVS, 18.12.2012)

Politická ideológia- pravicová

„Prišiel som sa pozrieť na pozemky, ktoré mi darovali. Na týchto pozemkoch si Cigáni postavili nelegálne stavby, ktoré budú musieť odstrániť. Ak tak neurobia sami, budú im zbúrané.“ (*Správy STV*, RTVS, 7.7.2012)

„Do protestu sa zapojili aj členovia strany ĽSNS, ktorí sú známi svojimi rasistickými prejavmi.“ (*Správy STV*, RTVS, 13.10.2012)

Politická ideológia- stredo-pravicová

„Program má štyri hlavné piliere. Úplne najdôležitejšie je pre SDKÚ udržanie starých a vytváranie nových pracovných miest. Chceme tiež spravodlivý štát, v ktorom vládne právo a poriadok, štát, ktorý je dobrým hospodárom a tiež podporuje mladé rodiny a strednú vrstvu.“ (*Správy STV*, RTVS, 10.1.2012)

„A za čo som hrdá? Za koncept otvoreného vládnutia, protikorupčné opatrenia, konsolidáciu verejných financií, zodpovednú rozpočtovú politiku a za projekty zamestnanosti.“ (*Správy STV*, RTVS, 7.3.2012)

„Minuli sme o 2,8 miliardy eur za jediný rok menej, ako by sme minuli vtedy, keby sme neznižovali deficit. Predpokladám, že budeme mať za sebou jedno z najvýraznejších ozdravení verejných financií v celej Európe.“ (*Správy STV*, RTVS, 15.3.2012)

Politická ideológia- stredo- ľavicová

„Smer- demokratická strana má vo svojom programe podporu sociálne slabších a znevýhodňovaných, Slovensko potrebuje sociálne istoty.“ (*Správy STV*, RTVS, 15.3.2012)

„Dva roky vládnutia pravicového zlepenca viedlo k prehĺbovaniu rozdielov medzi bohatou vrstvou a sociálne slabšími obyvateľmi, podpisovaniu nevýhodných tendrov a zadlžovaniu krajiny, čo nakoniec potvrdilo aj samotné vyhlásenie nedôvery vláde SR. Keďže strane Smer- sociálna demokracia obyvatelia vo voľbách vyjadrili 44,41% dôveru, našimi prioritami sú podpora podnikateľského prostredia, poľnohospodárstva, princípy občianskej solidarity a sociálnych istôt.“ (*Správy STV*, RTVS, 15.3.2012)

„19-percentná rovná daň od januára 2013 na Slovensku končí. Rozhodli o tom poslanci v parlamente. Progresívna daň vo výške 23% bude platiť pre firmy a 25% daň budú platiť

osoby s platom vyšším ako 3310 eur. Vláda tvrdí, že nemala na výber, keďže bolo nevyhnutné znižovať zadlžovanie krajiny.“ (*Správy STV, RTVS, 9.12.2012*)

Rasizmus

„Prešovský okresný súd rozhodoval o porušení zákona v základnej škole v Šarišských Michaľanoch, kde podľa rozsudku segregovali rómske deti. Súd považoval rozdelenie tried na rómske a nerómske za diskrimináciu. Riaditeľ školy musí rozhodnutím súdu triedy zmiešať.“ (*Správy STV, RTVS, 2.1.2012*)

„Žalovaný porušil zásadu rovnakého zaobchádzania a dopustil sa diskriminácie rómskych detí z dôvodu ich etnickej príslušnosti.“ (*Správy STV, RTVS, 10.1.2012*)

„Prokuratúra odsúdila rómskych mladíkov za rasovú neznášanlivosť voči príslušníkom väčšinového obyvateľstva. Ich rasistické prejavy vyvrcholili zabitím Andreja Poláka.“ (*Správy STV, RTVS, 11.9.2012*)

Terorizmus

„Americké komando odhalilo v pakistanskom úkryte Bin Ládina jeho vlastnoručné poznámky a korešpondenciu, ktoré obsahovali plánované teroristické útoky pod jeho vedením. Z nich vyplýva, že bývalý vodca teroristickej skupiny Al-Kádia plánoval atentát na amerického prezidenta Baracka Obamu.“ (*Správy STV, RTVS, 3.5.2012*)

Xenofóbia

„V hraničnej obci Malé Slemence dnes policajti objavili ďalší nelegálny tunel slúžiaci na pašovanie tovaru. Tunel viedol z domu, v ktorom Ukrajinci prevádzkovali predajňu a viedol popod ukrajinskú hranicu.“ (*Správy STV, RTVS, 17.8.2012*)

Stereotypné vyobrazenie spoločenských skupín

Rómovia:

„Počas policajného zásahu na sídlisku v Snine napadla príslušníkov policajného zboru skupina Rómov. Od tragickej smrti 4-ročného dievčatka sú na tomto sídlisku bitky medzi Rómami časté a sú nutné zásahy policajných jednotiek.“ (*Správy STV, RTVS, 7.7.2012*)

„Ja som ich musel na nevhodné správanie upozorňovať skoro počas každej jazdy. Keď som videl ako títo rómski žiaci zničili vybavenie autobusu, ohlásil som to môjmu zamestnávateľovi.“ (*Správy STV, RTVS, 13.10.2012*)

„Rómovia, ktorí bývali na čierno v paneláku na okraji Zvolena boli dnes rozhodnutím mesta vystáňovaní. Mesto tak muselo urobiť, keďže bol panelák natoľko zdevastovaný, že hrozilo jeho zrútenie.“ (*Správy STV, RTVS, 15.11.2012*)

Príslušníci policajného zboru:

„Sudca dnes obvinil dvoch hlavných organizátorov kamiónovej mafie. Tí sa podľa neho dopustili trestných činov krádeže a nelegálneho obchodu. Proti bývalému policajnému kukláčovi zapojenému do trestnej činnosti však sudca obvinenie nevzniesol.“ (*Správy STV, RTVS, 11.2.2012*)

„Dobroslav Trnka trvá na tom, že viacerí ľudia z Vojenského obranného spravodajstva nelegálne odpočúvali novinárov.“ (*Správy STV, RTVS, 20.2.2012*)

Politici:

„Podľa Kočnera mala SaS získať od Penty 5- miliónový úplatok v igelitke.“ (*Správy STV, RTVS, 28.2.2012*)

Príloha č. 3- Televízia JOJ

Text príspevkov

Syntaktická úroveň

Polarizácia My a Oni

„Chceme Grécko v Eurozóne, ale Gréci musia splniť to, čo sľúbili.“ (*Noviny*, TV JOJ, 27.5.2012)

„Zajtra sa bude opäť lámať eurochlieb. Minulý týždeň Európska centrálna banka rozhodla, že pomôže problémovým krajinám nákupom ich dlhopisov so znesiteľnými úrokmi. Zajtra má zasa rozhodovať Nemecký ústavný súd, či je Euroval v súlade s nemeckou ústavou. Bez Nemcov to nemôže fungovať. Európa teda napäto čaká na rozhodnutie.“ (*Noviny*, TV JOJ, 11.9.2012)

Syntaktická úroveň

Ideologické smery:

Environmentalizmus

„Pán Ján tieto banány vypestoval priamo v obývačke. Nepoužíval pri tom žiadne umelé hnojivá. Úrodu prisudzuje pravidelnému ošetrovaniu a zalievaniu rastliny. Tieto banány tak môže s istotou označiť bio.“ (*Noviny*, TV JOJ, 11.2. 2012)

Ideológia bezpečnosti

„Prosíme zákazníkov, aby boli obozretní. Aby si dávali pozor na svoje osobné veci a vypisujeme tam aj finančnú odmenu pri dolapení tohto zlodēja.“ (*Krimi*, TV JOJ, 2.1.2012)

„Aj keď slovenský cesnak oproti čínskemu drahší, rozdiel si len tak ľahko nevšimnete. Háčik je v tom, že zahraničný cesnak je predávaný na hmotnosť a slovenský na kus. Aby sme však videli rozdiel predsa si len prepočítajme ceny v kilách. V tabuľke vidíte, že náš cesnak je 4x drahší ako čínsky, ale na pulte v obchode sa zdá byť najlacnejší, vďaka tomu, že je inak uvedené jednotkové množstvo.“ (*Noviny*, TV JOJ, 2.1.2012)

„V priebehu celého týždňa v ranných a poobedňajších hodinách vykonávajú zvýšený dohľad nad bezpečnosťou a plynulosťou cestnej premávky zameranú na školskú mládež na priechodoch pre chodcov.“ (*Krimi*, TV JOJ, 10.1.2012)

„Starosta obce hneď po potvrdení kontaminácie pitnej vody varoval dedinčanov cez miestny rozhlas.“ (*Noviny*, TV JOJ, 26.1.2012)

„Časy, keď zloději rozbíjali okná kameňmi a hlučným spôsobom sa dostávali dnu sú preč. Najnovšie už stačí obyčajný skrutkovač. Plastové dvere či okno dokážu prekonať bez

poškodenia a najmä bez zbytočného hluku v priebehu niekoľkých sekúnd. Polícia upozorňuje, že počet vlámaní takýmto spôsobom narastá. Zloději neváhajú kradnúť ani v čase, keď sú ľudia doma. Radíme občanom, aby si vo svojom vlastnom záujme chránili svoj majetok a nedali tak šancu zlodejom.“ (Noviny, TV JOJ, 26.1.2012)

„Keďže štrajkujúci môžu byť agresívni a sú prípady, kedy poškodili niektoré kamióny, odporúčame slovenským kamionistom, aby v týchto dňoch radšej zastavili na čerpacích staniach, ktoré sú vybavené sociálnymi zariadeniami, kde je jedlo.“ (Krimi, TV JOJ, 26.1.2012)

„Horská záchranná služba varuje všetkých návštevníkov Vysokých Tatier pred silným vetrom a víchricou. Nárazový vietor môže vo večerných hodinách a počas celého zajtrajšieho dňa dosiahnuť vyše 100 km rýchlosť za hodinu. Výstraha sa týka polôh nad 2000 m. Profesionáli neodporúčajú akékoľvek túry do vysokohorského prostredia.“ (Noviny, TV JOJ, 20.2.2012)

„Jednotku s hviezdičkou by od horských záchranárov dostali za výstroj len niektorí. Medzi nimi určite aj tento muž (mačky na topánkach na zábere, pozn. L. M.). Tak si teda dobre zapamätajte, že bez mačiek neurobíte v horách ani krok.“ (Noviny, TV JOJ, 7.3.2012)

„Nakoľko sme potravinárska spoločnosť, je našim prvoradým cieľom vyrábať kvalitné a zdravotne nezávadné výrobky.“ (Noviny, TV JOJ, 15.3.2012)

„Odporúčal by som, aby dovolenkári v Egypte snád vypustili z programu fakultatívne výlety, ktoré by mierili na nepokojný polostrov, alebo ktoré by mierili na miesta, aby autobus musel prejsť cez polostrov. (Noviny, TV JOJ, 23.3.2012)

„Ministerstvo zahraničných vecí opakovane odporúča slovenským občanom dovolenkujúcim v Egypte, aby sa vyhýbali väčším zhromaždeniam, samozrejme fotografovaniu protestných zhromaždení alebo fotografovaniu hliadkujúcich ozbrojených vojakov či policajtov.“ (Noviny, TV JOJ, 23.3.2012)

„Počas tradične konfliktného športového stretnutia Slovanu a Spratku bude primeraný počet policajtov viacerých zložiek dohliadať na ochranu verejného poriadku, život, zdravie a majetok občanov.“ (Noviny, TV JOJ, 8.4.2012)

„Pri vysokohorských túrach je prvom rade potrebné mať čakan. Pri páde čakan držať za hlavicu, druhou rukou držať za porisko a hneď zaľahnúť na hrot tak, aby začalo sa tým hrotom brzdiť. Šanca je len na začiatku toho pádu zastaviť ten pád. Keď už človek naberie rýchlosť už je neskoro.“ (Noviny, TV JOJ, 9.4.2012)

„Bez patričnej vysokohorskej výstroje na ten terén by človek nemal vstupovať.“ (Noviny, TV JOJ, 9.4.2012)

„Čip s veľkosťou 10x3 mm musia už teraz nosiť za uškom všetky mláďatá, ktoré nie sú staršie ako 6 mesiacov, ale aj zvieratá, ktoré za posledného pol roka zmenili majiteľa. Staršie psy, mačky a fretky ešte majú na takéto pichnutie čas. Čip je pre ne povinný až od septembra 2013.“ (Noviny, TV JOJ, 27.5.2012)

„Najdôležitejšia rada pre dovolenkárov v Egypte na záver znie: V prípade, že sa dostanete do problémov, ihneď kontaktujte našu diplomatickú službu.“ (Noviny, TV JOJ, 5.6.2012)

„V súvislosti s blížiacimi sa olympijskými a paraolympijskými hrami v Londýne nás britskí kolegovia upozornili na podvody pri predaji vstupeniiek. Policajný pridelenec v Londýne varuje Slovákov, aby pri kúpe lístkov nenaleteli podvodníkom. Tí môžu v snahe nalákať čo najviac ľudí ponúkať lístky za nižšie ceny. V tejto súvislosti nám poskytli aj niekoľko internetových adries, cez ktoré neodporúčajú vstupenky zakupovať. (Krimi, TV JOJ, 24.7.2012)

„Metanol, ktorý zabíja u susedov v Českej republike má ďalšiu, v poradí už ôsmu, obeť. Podľa tamojších toxikológov otravu takých rozmerov ešte nemali. V centre pozornosti sú aktuálne produkty označené etiketou firmy Drak, ktoré zrejme ktosi sfalšoval. Úrady stále ľudí vyzývajú, aby alkoholické nápoje s týmto označením rozhodne nepili. Polícia, kontrolóri aj úrady sú v pohotovosti, zvažujú zriadenie krízového štábu. Teraz sa zisťuje z koľkých zdrojov alkohol pochádza. Podozrivé sú najmä šesť litrové kanistre vodky a tuzemského rumu.“ (Noviny, TV JOJ, 11.9.2012)

„Zimné obdobie je preto vhodné, najmä pri starších autách, začať sezónnou kontrolou vozidiel. K tomu by ste mali pripojiť aj výmenu pneumatík, ušetríte si tým nielen možné nepríjemnosti na cestách, ale aj peniaze. A keďže v tvrdom, zimnom počasí treba na cestách rátať so všetkým, najmä pre detskú posádku, je dobré mať v aute deku, teplé nápoje a taktiež tlačivo- správa o nehode. Polícia ďalej odporúča mať v aute štartovacie káble, ťažné lano, náhradné žiarovky či nemrznúcu zmes do ostrekovačov.“ (Noviny, TV JOJ, 9.12.2012)

„Správne držanie volantu odporúčame v Centre jazdy o trištvrte na tri, demonštrujeme nedotáčavý šmyk ako šmyk predných kolies. Vzniká práve vtedy, ak idem príliš rýchlo do zákruty, to znamená, že mám vysokú nájazdovú rýchlosť. Riešenie tohto problému- uberiem z plynu, volant nechám tak. Pretáčavý šmyk, je to šmyk zadných kolies alebo zadnej nápravy, riešenie tohto problému je také, že v momente šmyku je potrebné vytlačiť spojku, spojkový pedál a kontrovať volantom do strany.“ (Noviny, TV JOJ, 10.12.2012)

„Účastník cestnej premávky je povinný poslúchnuť pokyn, výzvu alebo príkaz policajta“ (Noviny, TV JOJ, 26.12.2012)

Ideológia Európskej únie

„Sú cesty dve, môžeme to pretlačiť skôr cez parlament Národnej rady alebo to spraví Európska únia, čo potrvá zhruba asi jeden rok a bude to ako direktíva Európskej únie, ktorú bude musieť náš parlament, NR SR, nutná prijať.“ (Noviny, TV JOJ, 8.4.2012)

Ideológia ochrany zdravia

„Záhadná smrť. Mŕtvolu 43 ročného muža našli dnes v dome v Dlhom nad Cirochou. Susedia sú presvedčení, že ho zabil alkohol. Mal s ním vraj problém už dlhšie. Táto metla ľudstva zabila pred 2 rokmi aj jeho brata. Alkohol sa mal pred časom podpísať aj pod smrť Mariánovho brata. V rodine by už tak išlo za 2 roky už o druhé takéto úmrtie.“ (Krimi, TV JOJ, 2.1.2012)

„Mnohí idú k lekárovi hneď ako zistia, že nedokážu takpovediac prefúknuť sluch zíváním či prehĺtaním. Lekári však apelujú na pacientov, aby návštevu lekára zbytočne neodkladali.“ (Noviny, TV JOJ, 19.2.2012)

„Prechodená chrípka môže spôsobiť aj ochorenia srdca, srdcového svalu, zápaly kĺbov a obličiek. (Noviny, TV JOJ, 19.2.2012)

„15-ročný tínedžer sa môže stať závislým už po piatich mesiacoch popíjania, návykové látky devastujú organizmus a môžu spustiť aj psychické ochorenia.“ (Krimi, TV JOJ, 7.7.2012)

„Odporúčame nepiť vodu zo studničiek, ktoré nie sú očistené a z takých vôd a potokov, kde tieto hlodavce vstupujú, je možné sa aj z tejto vody nakaziť. Treba si, ako som spomínala, umývať tie ruky, keď ideme upratavať nejaké tie staré stodoly, alebo nejaké tie staré sená dať si rúšku, aby sme nevdychovali ten prach.“ (Noviny, TV JOJ, 2.9.2012)

„Spôsobov prevencie proti nakazeniu sa vírusom HIV je viac, výmena striekačiek u drogovu závislých, nestriedať sexuálnych partnerov, používať ochranu, v prípade, že mám sexuálny styk s niekým, koho zdravotný stav nepoznám. Ideálne je ísť na testy spolu so svojim partnerom a samozrejme si byť verní.“ (Noviny, TV JOJ, 1.12.2012)

Ideológia rodiny

„Pred týmto rodinným domom v obci Podolie ležali na zemi muž so ženou aj s ich malým synčekom. V tom čase vonku mrzlo, čo však dvojici zrejme neprekážalo. Boli totiž na mol opití. Iba jeden a pol ročný Patrik bol pri tom oblečený iba v tenkom tričku a zúfalo plakal. Šokujúci pohľad na uzimeného chlapca, pri ktorom sa váľali jeho rodičia nevydržal jeden zo susedov a zavolať políciu. Na základe toho, že vlastne neboli schopní sa o dieťa postarať im toto dieťa bolo odňaté.“ (Krimi, TV JOJ, 18.1.2012)

„Reportáž nie je vhodná pre maloletých divákov.“ (*Noviny*, TV JOJ, 26.1.2012; *Krimi*, TV JOJ, 29.6.2012)

„Možno by ste sa čudovali, ale nad sterilizáciou, týmto nezvratným typom antikoncepcie uvažujú už aj mladé ženy- 20-ročné, 23, 24. To sa však lekári snažia mladým pacientom vyhovoriť.“ (*Noviny*, TV JOJ, 27.5.2012)

„Pred budovou parlamentu dnes protestovala asi stovka ľudí, aby vyjadrila rýzný nesúhlas s návrhom zákona o registrovanom partnerstve či akýmikoľvek iným legislatívnymi návrhmi pre osoby rovnakého pohlavia. Medzi protestujúcimi postávalo aj niekoľko poslancov z klubov KDĽH a OĽaNO. Tak ako páry rovnakého pohlavia spustili kampaň za podporu registrovaného partnerstva, občianska iniciatíva spúšťa kampaň s názvom Niečo tu nepasuje. Tvrdí, že manželstvo sa spája s odovzdaním života a výchovou detí. Vládu i poslancov v otvorenom liste žiada, aby definíciu manželstva, ako zväzku muža a ženy zachovala.“ (*Noviny*, TV JOJ, 11.9.2012)

Kapitalizmus

„Kapitalizmus samozrejme nestratil všetkých svojich stúpencov. Bill Gates si myslí, že to je dobrý systém, ktorý podporuje inovácie a činí svet lepším.“ (*Noviny*, TV JOJ, 26.1.2012)

Kritika kapitalizmu

„Koniec kapitalizmu na dosah a zrod novej éry. Aj o tomto sa momentálne diskutuje na svetovom ekonomickom fóre vo švajčiarskom Davose. Problémy systému, ktorý vládne svetu teda neškrú len mladých idealistov, sociológov, humanistov či filozofov, ale aj ekonomické špičky sveta.“ (*Noviny*, TV JOJ, 26.1.2012)

„Diki. Čo to tu máme? Kapitalizmus? Ved' to už je po záruke.“ (*Noviny*, TV JOJ, 26.1.2012)

„Podľa zakladateľa svetového fóra sa kapitalizmus dostal do nepríjemnej špirály, ktorej vyústením je protekcionizmus, nacionalizmus, populizmus a sociálny rozvrat.“ (*Noviny*, TV JOJ, 26.1.2012)

Kritika konzumerizmu

„Povedzme si to na rovinu, keď sa pozrieme na súčasné biznis modely, tak nefunguje všetko tak ako má. Všetko je nastavené na konzum. Nemáme k tomu už ani zdroje surovín na svete. Otázka teda je, aké budú ďalšie modely.“ (*Noviny*, TV JOJ, 26.1.2012)

Náboženská ideológia

„Vzhľadom na to, že pamätná minca nemá nejaký väčší ekonomický alebo celoeurópsky význam, jej prípadný dizajn bez svätožiary vyvolal celkom slušný rozruch. V každom prípade NBS mení postoj. Fakt poteší najmä veriacich, ale najmä aj väčšinu ľudí, ktorá si myslí, že odstraňovanie týchto tradičných symbolov nemá nič spoločné s toleranciou v únii, ale absurditou. Dizajn bez svätožiary by netešil ani našich europoslancov. Ako dopadne schvaľovací proces našej euromince uvidíme onedlho. Keď nič iné, pridá jej to aspoň na reklame. Viacerí si ale myslia, že svätožiara bola výčitkou najmä krajín, kde žije silná moslimská komunita.“ (Noviny, TV JOJ, 23.11.2012)

„Cirkev už pred časom žiadala prostredníctvom hovorca konferencie biskupov Slovenska, aby sa odvolaný arcibiskup pápežovi ospravedlnil. Po dnešnom vianočnom stretnutí biskupov už hovorí o jednoznačnom porušení vernosti svätému otcovi.“ (Noviny, TV JOJ, 18.12.2012,)

Patriotizmus

„Napriek nižšej cene čínskeho cesnaku, samozrejme srdce aj rozum aj napriek všetkému kážu siahnuť po slovenskom cesnaku.“ (Noviny, TV JOJ, 2.1.2012)

Politická ideológia- pravicová

„Osloviť masy a pôsobiť navonok dôveryhodne, to je jeden zo smerov, ktorými sa uberajú extrémistické skupiny v súčasnosti na Slovensku. Najvýraznejšia zmena v stratégii sa podľa odborníčky začala prejavovať pred siedmimi rokmi, dovtedy to boli navonok typické rasistické prejavy, spojené s hákovými krížmi či témami týkajúcimi sa holokaustu.“ (Krimi, TV JOJ, 19.5.2012)

Politická ideológia- stredo-pravicová

„Minuli sme o 2,8 miliardy eur za jediný rok menej, ako by sme minuli vtedy, keby sme neznižovali deficit. Predpokladám, že budeme mať za sebou jedno z najvýraznejších ozdravení verejných financií v celej Európe.“ (Noviny, TV JOJ, 15.3.2012)

Politická ideológia- ľavicová

„Anarchisti, ekologickí extrémisti či militantní antifašisti, tieto skupiny polícia zaradila na zoznam ľavicových radikálov. Na Slovensku ich je však menej ako prívržencov krajnej pravice.“ (Krimi, TV JOJ, 25.8.2012)

Proamerická ideológia

„Prišiel návrh v americkej vláde na zákon pod menom Stop online pravicy act (ide najmä o nepovolené obsahy, napríklad hudby a videí), čo je možno vznešená myšlienka, ktorá však v sebe v tom samotnom zákone skrýva niekoľko prešľapov. Napríklad ten, že americká vláda ním chce obmedziť činnosť internetových firiem, ktoré sídlia mimo USA. V podstate poškodený autor po nahlásení súdu dosiahne zablokovanie celej web stránky.“ (*Noviny, TV JOJ, 18.1.2012*)

Rasizmus

„Prešovský okresný súd rozhodol o tom, že v základnej škole v Šarišských Michaľanoch segregujú rómske deti. Tie tam chodia do samostatných tried a to je podľa súdu diskriminačné. Ide o prvý rozsudok tohto druhu na Slovensku.“ (*Noviny, TV JOJ, 2.1.2012*)

„1:1, taký je stav po dvoch kolách pojednávanií s rómskymi mladíkmi, ktorých ako prvých u nás súdia za rasovú neznášanlivosť voči bielym. Ich vyčíňanie podľa prokuratúry vyvrcholilo zabitím Andreja Poláka.“ (*Krimi, TV JOJ, 11.9.2012*)

Talentizmus

„Západný svet údajne stratil morálny kompas. Svet by sa už nemal riadiť len rastom HDP a ziskom nadnárodných spoločností, budúcnosť by mala patriť talentu a morálke. Prichádza nová éra talentizmu.“ (*Noviny, TV JOJ, 26.1.2012*)

Terorizmus

„Bývalý terorista číslo jeden Bin Ládín sa krátko pred svojou smrťou obával, že stratí svoju moc v Al Káide. Vyplýva to z jeho posledných poznámok, ktoré americké komando našlo v jeho pakistanskom úkryte. Aby posilnil svoj vplyv v teroristickej organizácii, plánoval atentát na amerického prezidenta.“ (*Krimi, TV JOJ, 3.5.2012*)

„O atentáte na Baracka Obamu nehovoria len Bin Ládinove posledné poznámky, ale aj korešpondencia. Vodca Al Káidy chcel asi pred rokom zostreliť lietadlo s americkým prezidentom. Atentát sa mu zrejme nepodarilo aj preto, že niektorí ďalší vodcovia teroristickej organizácie jeho príkazy začali ignorovať.“ (*Krimi, TV JOJ, 3.5.2012*)

Xenofóbia

„Colníci z kriminálneho úradu finančnej správy zastavili toto vozidlo s prešovským evidenčným číslom. Jeho vodičom bol občan ukrajinskej národnosti Igor G. Počas colnej

kontroly sa mu pozreli aj do vnútra auta. To bolo úplne naplnené nelegálnymi cigaretami. V prípade dokázania viny tak Ukrajincovi hrozí trest odňatia slobody až na 5 rokov.“ (*Krimi*, TV JOJ, 18.1.2012)

„Slovenské kšefty s cigaretami neovládajú len Bulhari, ale aj poslovia z východu, z južného Slovenska a taktiež aj Aziati pôsobiaci u nás. Všetci dobre zarábajú na tých najprestížnejších značkách, ktoré sa v Európe predávajú tak dobre, ako čerstvé pečivo.“ (*Noviny*, TV JOJ, 23.3.2012)

„Objav dlhého tunela popod ukrajinskú hranicu spôsobil pred mesiacom veľký šok a zdá sa, že v obci Malé Slemence, u našich východných susedov objavili opäť niečo podobné. Vstup do zeme sa má začínať iba v piatom dome od hraničnej čiary, v ktorom sa nachádza predajňa.“ (*Noviny*, TV JOJ, 17.8.2012)

Presupozíčná úroveň

„Reportáž iného typu sme nakrúcali v Humennom. Tam sa rozhodli vyriešiť spor s neplatičmi asi najmenej očakávaným spôsobom. Mesto týmto ľuďom odpustilo dlh vo výške 330 tisíc eur a byty im darovalo za jediné euro. Koho by to nepotešilo. A to si ešte niektorí z nich želali, aby im mesto byty opravilo.“ (*Noviny*, TV JOJ, 3.2.2012)

Sémantická úroveň

„Rozvášnený demonštranti sa nakoniec upokojili a presunuli sa pred prezidentský palác. Demonštranti okrem húkania dookola skandovali heslá ako My sme tu doma! Máme hole ruce! a V jednote je sila! Nakoniec sa presunuli pred parlament.“ (*Noviny*, TV JOJ, 3.2.2012)

„Bratislavský protest po oficiálnom konci žiaľ prerástol už aj do násilností. Dav prestal rešpektovať policajtov. Skupina násilníkov, ktorý smerovali k budove slovenského parlamentu mala vbehnúť do predajne potravín a krahnúť tam. Neskôr prelomili zátarasy pred budovou parlamentu. Policajti dostali príkaz, aby sa stiahli bližšie k budove a celý čas sa snažili vyhnúť konfliktu s maskovanými mladými ľuďmi. Zatiaľ nepoužili ani pripravené vodné delo.“ (*Noviny*, TV JOJ, 3.2.2012)

„Ešte sa vrátíme k dnešným protestom, ktoré v Bratislave prerástli aj do násilností. Podľa zatiaľ nepotvrdených informácií bol jeden z policajtov zranený. Má ísť o popáleniny. Ťažkoodenca mala zasiahnuť svetlica hodená z davu. Pred parlamentov ostala už len malá skupina demonštrantov.“ (*Noviny*, TV JOJ, 3.2.2012)

Stereotypné vyobrazenie spoločenských skupín

Rómovia:

„Takmer 7 rokov za mrežami, taký je trest pre hlavného aktéra partie rómov, ktorí vlani v lete zničili strechu národnej kultúrnej pamiatky pri Spišskom podhradí. Z kaplnky, ktorá je národným kultúrnym dedičstvom chceli ukradnúť kusy medenej strechy. Takto zdevastovaná skončila medená strecha kaplnky po tom, ako sa na ňu vrhli 8 Rómovia vo veku od 15 až 49 rokov. Kým ich zadržala hliadka, strhli zo strechy asi 40 metrov štvorcových medeného plechu, ktorý chceli predať. Kradli vraj preto, že si už nemali za čo kúpiť jedlo.“ (*Krimi*, TV JOJ, 2.1.2012)

„Rodina s deťmi, ktorá prišla o izbu po tom, ako im tam neznámy páchatel' hodil zápalnú fľašu, dostala od obce náhradné postele. Už o pár dní sa ale objavili v zberni druhotných surovín. Vysvetlenie bolo šokujúce, vraj sa na nich nedalo spať.“ (*Krimi*, TV JOJ, 18.1.2012)

„Požiar vznikol pravdepodobne od vykurovacieho telesa. Nie sú dodržané bezpečné vzdialenosti pri stavbách týchto obydlí a všade sa kopí hromada neporiadku a odpadu.“ (*Krimi*, TV JOJ, 18.1.2012)

„V rómskej osade si zasa veľa starostí s účtami nerobia. Skôr ich trápi to, či budú mať dreva na zimu dosť. Ústredné kúrenie tu nemá nikto. Chalúčky vykurojú piecky na drevo. V jednej izbičke sa zohrieva celá rodina aj s domácimi maznáčikmi. Drevo si síce v lete nahotovia, ale túto zimu zásoby určite stačiť nebudú. Niektorí Rómovia sú už na tom tak zle, že musia v týchto mrazoch búrať dokonca svoje drevené chalúčky, aby mali čo priložiť do piecky. Inak by všetci pomrzli.“ (*Noviny*, TV JOJ, 3.2.2012)

„Obrovské škody napáchali zloději na bývalej maštali v Bidovciach. Len niekoľko hodín im stačilo na to, aby kompletne rozobrali strechu, oplotenie i drevené trámy. Objekt sa nachádza len pár metrov od rómskej osady. Obyvatelia obce preto tvrdia, že krádež majú na svedomí osadníci.“ (*Krimi*, TV JOJ, 20.2.2012)

„Od učiteľ'ov, ich nadriadených či úradníkov neustále počúvame, že školstvu chýbajú peniaze. Na druhej strane sa mrhá peniazmi, ako sa len dá. Príkladom je bývalé gymnázium v Košiciach, onedlho z neho nezostane ani tehla. Pri tom tam ešte pred niekoľkými mesiacmi panoval školský ruch. Poniektorým spoluobčanom očividne budovanie nejde, ale v búraní sú preborníci.“ (*Krimi*, TV JOJ, 28.2.2012)

„Je tu dosť materiálu, čo Cigáni proste používajú.“ (*Krimi*, TV JOJ, 28.2.2012)

„Pojem dobré susedské vzťahy nepoznajú v Gelnickej časti Háj. Obyvatelia tam majú nikdy nekončiace problémy s osadníkmi. Najnovšie im niekto poškodili zdroj vody. V obmedzenej

prevádzke funguje už tri mesiace. Keď sú neprispôsobiví, všetko likvidujú, a tým pádom si zlikvidovali aj svoj domový vodovod. (*Noviny*, TV JOJ, 31.3.2012)

„Starosta otvorene hovorí o problémových rómskych rodinách. Podozrenie na nich padá aj v prípade vykradnutého kostola.“ (*Krimi*, TV JOJ, 17.4.2012)

„Takmer dva mesiace uplynuli od tragickej nehody, pri ktorej prišla o život 4-ročná Kristínka zo Sniny. My sme vás o tom informovali. Príbuzní sa so smrťou dievčatka nemôžu zmieriť, konflikty na sídlisku sú preto na dennom poriadku. Rómovia pri hromadnej bitke zaútočili aj na policajtov, jedného z nich dokonca pohrýzli.“ (*Krimi*, TV JOJ, 7.7.2012)

„Som hliadkovala okolo, kde bolo počuť rachot v budove a pri skontrolovaní bol prichytený jeden občan rómskej národnosti, ktorý tam vybíjal s čakanom celú kabeláž.“ (*Krimi*, TV JOJ, 7.7.2012)

„Autobus Rómovia poškodili, a keď som dostal fotky, tak to bolo dosť závažné. Zničili niektoré časti stropu, kryty svetiel, reproduktory, a tak podobne.“ (*Krimi*, TV JOJ, 13.10.2012)

„Policajti po ukradnutí koňa pracovali s viacerými verziami. Nakoniec ho po dvoch dňoch našli v lese neďaleko Kaľavy. Do posledných chvíľ nebolo jasné, či valacha niekto ukradol na objednávku alebo si ním chcel zaplniť mrazničku. Policajti zo Spišských Vlách začali rozsiahle vyšetovanie, preskúmali osady v okolí, no po zvierati nebolo ani stopy. Našli ho uviazané v lese.“ (*Krimi*, TV JOJ, 30.10.2012)

„Za asistencie polície a sociálnych pracovníkov vyst'ahovali dnes obyvatel'ov paneláku na okraji Zvolena. Na čierno v ňom bývalo viac ako tridsať ľudí, vrátane malých detí. Panelák je natoľko zdevastovaný, že hrozí jeho zrútenie. Bývať v ňom bolo už nebezpečné.“ (*Noviny*, TV JOJ, 15.11.2012)

„Aj prešovskí hasiči sa dnes napriek tuhým mrazom zapotili. Tí hasili požiar, ktorý sa šíril z pivníc pod sociálnymi bytmi v lokalite stará tehelňa. Tie sú plné odpadkov, ktoré tam nanosili neprispôsobiví obyvatelia. Niektorí miestni hovoria, že ich podpálili deti, ktoré takto zaháňajú nudu.“ (*Krimi*, TV JOJ, 9.12.2012)

Príslušníci policajného zboru

„To bolo účelovo vytvorené výberové konanie na nákup áut pre policajný zbor, aby to vyhral niekto.“ (*Noviny*, TV JOJ, 18.1.2012)

„Kým napríklad pre týždenník .týždeň informácie z Gorily potvrdil dnes už bývalý SISKár, na výsluch pred bývalými kolegami sa teší elitný expolicajt, ktorý mal podľa spisu dostávať peniaze za vyzradenie policajných tajomstiev.“ (Noviny, TV JOJ, 26.1.2012)

„Všetky špeciálne inšpekcie zriadené u nás spadajú pod konkrétne ministerstvo alebo štátnu inštitúciu. A to je vraj najväčší problém. Tak napríklad do role inšpektora sa dostane nejaký obyčajný rádový policajt, no a keď sa vedenie zmení, oblek opäť vymení za policajnú uniformu. Sú to stále tí istí ľudia, len v inej funkcii. Preto vraj existuje dôvodné podozrenie, že vyšetrowanie vo vlastných radoch nemusí byť vždy objektívne. Dobrí priatelia si kryjú chrbát a naopak, podľa našich informácií sú známe aj prípady, keď si inšpektor skrz obvinenia bývalého kolegu či kolegov na oddelení riešil osobné spory. Tomu všetkému by nezávislý kontrolný úrad dokázal do veľkej miery predísť, práve preto, že by preňho pracovali úplne noví ľudia.“ (Noviny, TV JOJ, 3.2.2012)

„Policajti si vyčkali, dokiaľ ich kolega vyšiel z krčmy, sadol do auta a jazdil bez svetiel.“ (Noviny, TV JOJ, 11.2.2012)

„Kamiónová mafia zrejme na Slovensku skončila. Aspoň zatiaľ. Proti hlavným organizátorom rozsiahlych krádeží a podvodov zakročili policajti v Nitre a okolí ešte vo štvrtok. Dnes sudca dvoch údajných hlavných organizátorov vzal do vyšetrovacej väzby. Spoluobvinený bývalý policajný kukláč sa však dostal na slobodu.“ (Noviny, TV JOJ, 11.2.2012)

„Za mrežami vyšetrovacej väzby však chýba policajný kukláč, údajne výkonný článok kamiónového gangu, pre toho prokurátor väzbu nežiadal.“ (Noviny, TV JOJ, 11.2.2012)

„Napriek závažným obvineniam je podľa našich informácií bývalý kukláč stále policajtom. Jeho nadriadený ho totiž nemôžu prepustiť. Kukláč bol členom jednotky, ktorá slúži na vysunutom pracovisku pri jadrovej elektrárni v Mochovciach. Pred časom však neprešiel detektorom lži. Naše informácie hovoria, že odvtedy je dlhodobo práce neschopný. Hneď však, ako PNku preruší, už policajtom s najväčšou pravdepodobnosťou nebude.“ (Noviny, TV JOJ, 11.2.2012)

„Podľa prvých informácií malo ísť obežnú kontrolu, neskôr nám však z rezortu vnútra potvrdili, že existujú podozrenia zo sprenevery peňazí. Obvinenie padlo na riaditeľa dopravného inšpektorátu. Je podozrivý z toho, že viedol knihu cenností, do ktorej zapisoval fiktívne záznamy a od roku 2008 si takto privyrobil 13 460 eur.“ (Krimi, TV JOJ, 17.4.2012)

„Stáčanie kilometrov na služobných autách, aj takýto škandál má na konte ministerstvo obrany. Niekoľkí vojenský policajti si tak mali prilepšiť o niekoľko tisíc eur. V kauze ani po piatich rokoch verdikt definitívne nepadol.“ (Krimi, TV JOJ, 9.8.2012)

„Polícia sa po čase vracia k mafiánskym zoznamom. Podľa portálu topky.sk sa o oživenie policajnej kauzy pričínal podnikateľ, ktorý sa na zozname ocitol v skupine tzv. Piťovcov. Mal podať trestné oznámenie pre zneužívanie právomoci verejného činiteľa. Prokuratúra tak kauzu opäť otvorila a pred vyšetrovateľa sa teraz chystajú súčasní aj bývalí funkcionári, vrátane policajného exprezidenta Jaroslava Spišiaka. Ten v minulosti priznal, že zoznamy s viac ako 400 menami patrili polícii a ich únik následne prešetrovali. Vo februári, ale stíhanie v kauze prerušili.“ (*Krimi*, TV JOJ, 15.11.2012)

Funkcionári v štátnej správe

„Je nepredstaviteľné, aby takto vysokých úradníkov niekto u nás trestne stíhal alebo aby ich zobrala vlastná inšpekcia, väčšinou sa to prevalí až po tom, čo novinári niečo nájdu a musia tí ľudia odstúpiť.“ (*Noviny*, TV JOJ, 3.2.2012)

„Podnikateľ, ktorý figuroval v kauze machinácií pri verejných obstarávaníach v Nitrianskom samosprávnom kraji putuje do väzby. Cez víkend o tom rozhodol špecializovaný trestný súd. Zvyšní obvinení, vrátane troch zamestnancov VÚC zostávajú na slobode. Riaditeľ úradu bol dnes dokonca v práci.“ (*Krimi*, TV JOJ, 28.5.2012)

„Trenčianskeho prokurátora súdia za korupciu. Podľa obžaloby za úplatok 5000 eur pomohol podnikateľovi, ktorého stíhali za podvod s bytom. On sa však bráni, že postupoval podľa zákona.“ (*Krimi*, TV JOJ, 7.11.2012)

Politici

„Kočner tvrdí, že SaS mala od Penty získať 5-miliónovú igelitku.“ (*Noviny*, TV JOJ, 28.2.2012)

„Sasanka už ale doplávala aj na políciu. O najdôležitejšej časti videa dnes totiž Sulík vypovedal práve pred vyšetrovateľom, teda ako to pravdepodobne bolo s údajným kupovaním poslancov pri voľbe generálneho prokurátora za 300-tisícovú apanáž.“ (*Noviny*, TV JOJ, 28.2.2012)

„Tisíce Slovákov dnes vo viacerých mestách Slovenska prišli vyjadriť svoj protest proti korupcii v politike. Situáciu v Bratislave a v ďalších mestách monitorovali naše regionálne štáby.“ (*Noviny*, TV JOJ, 3.2.2012)

„Dost' bolo rozkrádania ale aj fuj alebo hnus! S takými transparentmi vyšli Košičania do ulíc v proteste proti gorilám.“ (*Noviny*, TV JOJ, 3.2.2012)

„Nás okrádajú a klamú! Len do vrecka seba pchajú! Kto neskáče je gorila, hop hop hop!“ (*Noviny*, TV JOJ, 3.2.2012)

„Ani neuveriteľná zima a takmer 20 stupňový mráz nezabránil dvom tisíciam Popradčanov, aby prišli na námestie v Poprade. Gorilí protest bol pod Tatrami búrlivý, padali tvrdé slová hlavne na adresu vlády, parlamentu a politikov. Táto republika je skorumpovaná od hora dole a som nahnevaný, a preto som tu.“ (*Noviny*, TV JOJ, 3.2.2012)

Príloha č. 4- Televízia Markíza

Text príspevkov

Syntaktická úroveň

Polarizácia My a Oni

„Verím tomu, že dnes to schválime. Grécko splnilo väčšinu podmienok, na ktoré sme tlačili.“
(*Televízne noviny*, TV Markíza, 20.2.2012)

Syntaktická úroveň

Ideologické smery:

Anti-terorizmus/boj proti terorizmu

„Môžeme povedať, že po tých jedenástich rokoch svet prešiel od toho prvotného šoku cez analýzy až po veľmi striktné opatrenia a útočné operácie, takže niekde na konci toho vývoje je smrť Usamu bin Ládina ako jeden z míľnikov rozbitia siete Al- kaida, ktorá dnes môže operovať len ako jednotlivci.“ (*Televízne noviny*, TV Markíza, 11.9.2012)

Environmentalizmus

„Výstavba rafinérie na Gemeri je zatiaľ pozastavená. Spoločnosť musí predložiť podklady, ako bude ekologicky odbúravať odpad vzniknutý pri výrobe, aby sa tak eliminovali negatívne vplyvy na životné prostredie jej v okolí.“ (*Televízne noviny*, TV Markíza, 27.5.2012)

Ideológia bezpečnosti

„V tomto počasí neodporúčame žiadne vysokohorské túry. Vyhnúť sa im, to je jediná ochrana, ktorá funguje.“ (*Televízne noviny*, TV Markíza, 10.1.2012)

„Pri páde lavíny existujú určité pravidlá- zbaviť sa všetkých vecí ešte predtým, lyží, batohu, podobne, snažiť sa udržať navrchu lavíny. Lavínová sonda, lavínová lopatka a lavínový prístroj by mali byť podmienkou. Čo sa týka mobilných telefónov, určite áno.“ (*Televízne noviny*, TV Markíza, 10.1.2012)

„Aby aj vás nejaký chytrák neobabral, zapamätajte si, že ak poisťovňa od vás naozaj vymáha dlžobu vyzerá to takto: spis obsahuje číslo spisu aj kontakt na úradníčku, ktorá vec to vybavuje. No a to najdôležitejšie, platiť nemáte nikdy na účet súkromnej banky. Takéto platby vždy idú do štátnej pokladnice, ktorá má na konci kód 8180.“ (*Televízne noviny*, TV Markíza, 25.4.2012)

„V hmlistom počasí hmlovky v kolónach vypnite, používajte zadné svetlo, keď idete diaľnicou, najmä mimo mesta, pri mestských rýchlostiach dodržiavajte odstup 30-40 metrov,

na diaľnici teda rozostupy určite väčšie, pretože jazdíme väčšími rýchlosťami, to znamená minimálne 150 metrov a do hmly sa nerúťte, rýchlosť je potrebné znížiť natoľko, aby ste vedeli čo sa okolo toho auta deje. Nezabudnite sledovať vodorovné značenie.“ (*Televízne noviny*, TV Markíza, 22.10.2012)

„Necestujte s marihuanou a určite sa vyhnite aj iným drogám, neprevážajte ani žiadne sošky z trhov či od cudzích ľudí, doplatili na to už aj Slováci.“ (*Televízne noviny*, TV Markíza, 13.6.2012)

„Bicykel musí mať nezávislú prednú a zadnú brzdu, predné a zadné svetlo, odrazky v kolesách, odrazky predná a zadná, odrazky v pedáloch.“ (*Televízne noviny*, TV Markíza, 18.12.2012)

Ideológia Európskej únie

„V Bruseli sa celý deň rozhoduje o tom, či si Grécko zaslúži druhý balík finančnej pomoci vo výške 130 mld. eur. Posledné slovo by malo padnúť večer. Je však vysoko pravdepodobné, že európski ministri sumu schvália. Opak by bol veľkým prekvapením.“ (*Televízne noviny*, TV Markíza, 20.2.2012)

Ideológia ochrany zdravia

„Zdravý životný štýl by mohol zabrániť tretine onkologických ochorení. O dôležitosti preventívnych prehliadok vieme, no paradoxne najviac ochorení zachytia lekári až v pokročilejších štádiách. Kde boli pacienti dovtedy? Presne 50 tisíc ich preventívne prišlo na prehliadku do Onkologického ústavu Sv. Alžbety bez príznakov. Napriek tomu, tisícka z nich odchádzala s diagnózou rakovina.“ (*Televízne noviny*, TV Markíza, 8.4.2012)

„Balenia cigariet by mali spotrebiteľa skôr odradiť ako lákať, pretože cieľom je, aby spotrebiteľ jasne videl, že tie výrobky sú zdraviu škodlivé.“ (*Televízne noviny*, TV Markíza, 8.4.2012)

"Amfetamínové, speedové, pervitínové aj marihuanové- teda aktivizujúce, môžu, tak ako každá aktivizácia skončiť agresivitou. Marihuana je pritom známa najmä pre svoje rozveseľujúce účinky. Ale vôbec nie len pre euforické, sú známe aj zlé intoxikácie aj pri marihuane, to len ľudia bagatelizujú, ale vôbec to nie je tak. Marihuana môže spôsobiť aj efekt, o ktorom málo ľudí vie. Fajčenie marihuany, kanakoidy samé, majú veľmi výrazný, negatívny pochopiteľne, vplyv na možné spustenie závažných duševných ochorení, konkrétne schizofrénie.“ (*Televízne noviny*, TV Markíza, 25.4.2012)

„Alkohol pritom spôsobuje okrem cirhózy pečene aj chronické ochorenia, ako je napríklad srdcová arytmia či epilepsia. No spolupodieľa sa aj na vzniku nádorových chorôb, ako je rakovina hrubého čreva a dokonca rakovina prsníka.“ (*Televízne noviny*, TV Markíza, 7.7.2012)

„Tak lekári otvorene hovoria, že marihuana a pervitín u tohto mladíka spustili tzv. toxickú psychózu. Zrejme sa nevie orientovať v tom našom normálnom svete a je doslova mimo realitu. Čo sa s takýmito ľuďmi deje nám už o chvíľu ozrejmi doktor z centra pre liečbu závislostí pán Ľubomír Okruhlica.“ „Najmä halucinácie, vidia to, čo nie je vidieť, čo ostatní nevidia, počujú hlasy, majú pocity, že sú prenasledovaní, majú strach a pod vplyvom týchto vnemov potom aj konajú. A konajú tak, ako by človek sa v normálnom stave nesprával. Ďalšia vec je tá, že aj vtedy potom, keď už neužívajú tú drogu, ani sa v organizme nenachádza, tak môžu tieto stavy trvať. Je to asi u jednej tretiny užívateľov, že k tomu dochádza.“ (*Televízne noviny*, TV Markíza, 10.12.2012)

Komunizmus

„Predstavte si, že poviete na ulici svoj názor a skončíte v bani na rádioaktívnu uránovú rudu. To sa stalo 78-ročnému pánovi Krutému zo Záhoria. Jeho rozprávanie o komunistických koncentračných táboroch na Jáchymovsku dnes vyznieva neuveriteľne. Aj on prežil dlhých 12 rokov ako politický väzeň.“ (*Televízne noviny*, TV Markíza, 27.5.2012)

Náboženská ideológia

„Na facebooku sa proti tomuto stromčeku vzbúrilo už desaťtisíce ľudí. Ak sa tento stromček nepáči aj vám, podľa členov bruselskej mestskej rady ste netolerantní. Brusel je totiž metropola, v ktorej okrem kresťanov žije aj početná moslimská komunita, ktorá Vianoce neoslavuje. A zatiaľčo by stromček Vianoce otvorene pripomínal, svetelné súsošie je neutrálne a nikomu kresťanské zvyky príliš nevnučuje.“ (*Televízne noviny*, TV Markíza, 1.12.2012)

„Cirkev požiadala arcibiskupa Bezáka, aby sa pápežovi ospravedlnil. Po dnešnom stretnutí biskupov sa už hovorí o jednoznačnom porušení vernosti svätému otcovi.“ (*Televízne noviny*, TV Markíza, 18.12.2012)

Politická ideológia- pravicová

„A bohužiaľ nie sme v tom sami, pravicový extrémizmus sa presadzuje naprieč celou Európou a z ulíc sa postupne presúva aj do veľkej politiky. Prívrženci týchto strán či hnutí

obvykle obviňujú Európsku úniu zo všetkých domácich problémov. Väčšina z nich je presvedčená, že globálny svet je pôvodcom ekonomickej krízy a cestou do záhuby.“
(*Televízne noviny*, TV Markíza, 13.10.2012)

Politická ideológia- stredo-pravicová

„Program má štyri hlavné piliere. Úplne najdôležitejšie je pre SDKÚ udržanie starých a vytváranie nových pracovných miest. Chcú tiež spravodlivý štát, v ktorom vládne právo a poriadok, štát, ktorý je dobrým hospodárom a tiež podporu pre mladé rodiny a strednú vrstvu.“ (*Televízne noviny*, TV Markíza, 10.1.2012)

„A za čo som hrdá? Za koncept otvoreného vládnutia, protikorupčné opatrenia, konsolidáciu verejných financií, zodpovednú rozpočtovú politiku a za projekty zamestnanosti.“ (*Televízne noviny*, TV Markíza, 7.3.2012)

Rasizmus

„Oddeleným rómskym triedam na základnej škole v Šarišských Michaľanoch zrejme odzvonilo. Súd považuje delenie žiakov na Rómov a nerómov za diskrimináciu, čo je v rozpore so zákonom. V škole ale tvrdia, že ak triedy zlúčia, nerómski žiaci odídu.“ (*Televízne noviny*, TV Markíza, 10.1.2012)

„Žalovaný porušil zásadu rovnakého zaobchádzania a dopustil sa diskriminácie rómskych detí z dôvodu ich etnickej príslušnosti.“ (*Televízne noviny*, TV Markíza, 10.1.2012)

„Pred hlavnou stanicou v Bratislave sa stretli stovky ľudí. Prekážajú im asociáli, ktorí žijú na úkor ostatných. Akciu organizuje Oskar Dobrovodský z Malaciek, ktorý má dlhodobé problémy so svojimi Rómskymi susedmi. To, že sa pripojili ľudia známi svojimi extrémistickými postojmi mu neprekáža.“ (*Televízne noviny*, TV Markíza, 13.10.2012)

„Na Slovensku máme prvú školu, ktorú súd právoplatne odsúdil za rasovú diskrimináciu rómskych žiakov. Riaditeľ školy v Šarišských Michaľanoch bude musieť triedy s rómskymi a nerómskymi žiakmi zmiešať, aby napravil krivdy rasovej segregácie. Niektorým rodičom sa to ale nepáči a svoje deti chcú zo školy odhlásiť.“ (*Televízne noviny*, TV Markíza, 30.10.2012)

Xenofóbia

„Žiadatelia o štatút utečenca musia dodržiavať predpisy a poriadok. No a bitka na ubytovni im zrejme nepomohla.“ (*Televízne noviny*, TV Markíza, 31.3.2012)

Sémantická úroveň

„Zúriví demonštranti sa v týchto chvíľach presúvajú pred prezidentský palác. Demonštranti skandujú heslá ako Máme hole ruce! V jednote je sila! alebo My sme tu doma!“ (*Televízne noviny*, TV Markíza, 3.2.2012)

„Bratislavský protest napokon skončil vandalizmom. Demonštranti nerešpektovali upozornenia policajtov, skupina násilníkov vtrhla do predajne potravín a kradla tam. Neskôr sa presunuli pred parlament, kde prelomili zátarasy.“ (*Televízne noviny*, TV Markíza, 3.2.2012)

Stereotypné zobrazovanie spoločenských skupín

Rómovia

„Postele sa poškodeným nepáčili a keďže boli celé zo železa, odniesli ich radšej do zberných surovín.“ (*Televízne noviny*, TV Markíza, 18.1.2012)

„Pán Obeta, vy deň čo deň pracujete s ľuďmi z ulice, poznáte aj úspešné prípady, kedy to vyšlo? Ak áno, ako treba s týmito ľuďmi pracovať?“ (*Televízne noviny*, TV Markíza, 17.8.2012)

„Zdá sa, že niekoľkoročný boj s neprispôsobivou rodinou vo Svodíne sa blíži ku koncu. Dnes o napätej situácii rokovali zástupcovia obce, polícia aj členovia problémovej rodiny za zatvorenými dverami takmer 4 hodiny. Roky ich vraj ohrozovali a okrádali“ (*Televízne noviny*, TV Markíza 17.8.2012)

„Vošiel som do vnútra, vidím v obývačke cigán s cigánkou. A ja hovorím: Čo tu robíte? Nič, upratujeme. No všetko zo skriň vyhádzané, dosť vecí porozbíjaných, postúpané, pošľapané.“ (*Televízne noviny*, TV Markíza, 15.3.2012)

„Či už legislatívne prístupy alebo systémové prístupy voči tejto skupine obyvateľov je nevyhnutné urobiť, lebo je to veľmi, veľmi vážne. V tejto obci ma polícia dlhodobo zvýšený výkon služby.“ (*Televízne noviny*, TV Markíza, 25.4.2012)

Funkcionári v štátnej správe

„Okrem naďalej pracujúceho obvineného funkcionára (pozn. Ľ.M. riaditeľa Správy štátnych hmotných rezerv) je tu ešte jeden paradox. Práve pre kauzu platina odstúpila predsedníčka rezerv, ktoré dočasne vedie podpredseda. A práve tento človek sa pri obchode s platinou angažoval, bol v komisii na otváranie obálok.“ (*Televízne noviny*, TV Markíza, 3.2.2012)

Príslušníci policajného zboru

„Podľa Dobroslava Trnku sa viacerí ľudia z Vojenského obranného spravodajstva pravdepodobne podieľali na nezákonnej činnosti, pri ktorej odpočúvali novinárov. Kauza vybuchla koncom minulého roka a stála kreslo ministra obrany Ľubomíra Galka. Ten doposiaľ tvrdí, že odposluchy boli legálne, to znamená, že sudca ich povolil. Na margo toho však námestník generálneho prokurátora povedal, že sudcovia nemôžu byť pri rozhodovaní zavádzaní vymyslenými legendami a tajná služba nemôže odpočúvať hocikoho.“ (*Televízne noviny*, TV Markíza, 20.2.2012)

„Veľký škandál okolo tzv. mafiánskych zoznamov splasol. Za vynesenie dokumentov nebude zrejme nikto trestne stíhaný. Pritom pred pol rokom s veľkou pompou inšpekcia oznámila obvinenie policajtky. Teraz sama priznala, že nemajú proti nej dostatok dôkazov.“ (*Televízne noviny*, TV Markíza, 5.6.2012)

„Ďalšia čierna ovca medzi mužmi zákona. Veľkokrtíšsky policajt namiesto toho, aby pomáhal a chránil si podal ruku so zločinom. Ako člen autičkárskeho gangu vraj legalizoval kradnuté autá.“ (*Televízne noviny*, TV Markíza, 29.6.2012)

Politici

„A to nie je všetko. Sulíkovci mali podľa Kočnera dostať 5 miliónov korún v bielej igelitke od bývalého spoločníka Penty Jozefa Špirka.“ (*Televízne noviny*, TV Markíza, 28.2.2012)

„Vlastizrada! Mám dosť skorumpovaných politických zlodejov a klamárov. Ja však už ďalej gaunerov voliť nechcem.“ (*Televízne noviny*, TV Markíza, 3.2.2012)

„Tak ja som tu prišiel vyjadriť svoje nespokojnosť s touto vládou, a nielen s touto, ale s každou jednou, ktorá tu doteraz bola má za sebou kauzu, kauzu na ktorú doplácame my ľudia, ktorí platíme dane.“ (*Televízne noviny*, TV Markíza, 3.2.2012)

Príloha č. 5- Tabuľka početnosti ideologických identifikátorov

	RTVS	TV JOJ	TV Markíza
Titulky	0	2	3
My a Oni	0	2	1
Ideologické smery:	32	54	26
Antipropaganda	0	0	0
„Anti- terorizmus“	1	0	1
Estetizmus	0	1	0
Environmentalizmus	4	1	1
Feminizmus	0	0	0
Globalizmus	0	0	0
Ideológia bezpečnosti	6	22	6
Ideológia Európskej únie	1	1	1
Ideológia ochrany zdravia	3	6	5
Ideológia rodiny	2	5	0
Kapitalizmus	0	1	0
Kritika kapitalizmu	0	1	1
Komunizmus	0	0	1
Konzumerizmus	0	1	0
Kritika konzumerizmu	0	1	0
Nacionalizmus	0	0	0
Náboženská ideológia	3	3	2
Patriotizmus	0	1	0
Politická ideológia	7	3	3
Proamerická ideológia	0	1	0
Rasizmus	3	2	4
Terorizmus	1	1	0
Xenofóbia	1	3	1
Rámovanie	2	6	5
Presupozície	0	1	0
Stereotypizácia	6	25	10
Stereotypizácia obrazom	0	3	0
Hlavná tematická kategória	Politika	Bezpečnosť a kriminalita	Sebaprezentácia

Tab. 13- Početnosť ideologických identifikátorov